

ዳንኤል ክብረት

ኦርቶዶክስ መልስ አላት

ለሚጠይቁትህ ሁሉ መልስ ለመስጠት ዘወትር የተዘጋጃችሁ ሁኑ። 1ኛ ጴጥ 3፥15

አዘጋጅ፡ - ዲያቆን ዳንኤል ክብረት

ለተጨማሪ መፅሀፍት

2000 ዓ.ም

❖ በ <https://t.me/Roviben>

❖ በ <https://t.me/Zerusoutlying>

የተዘጋጀ

አርቶዶክስ መልስ አላት

© ዲያቆን ዳንኤል ክብረት

በዓረብ ኤምሬቶች ለመጀመርያ ጊዜ የራሳችንን ሕንፃ ቤተ ክርስቲያን ሠርተን ለመቀደስ እንችል ዘንድ ሕንፃ አሠራ ኮሚቴ ተቋቁሞ እየተንቀሳቀሰ ነው። የዚህ መጽሐፍ ገቢ ለቤተ ክርስቲያኑ ማሠርያ የሚውል ነው።

አድራሻ፡- ስልክ ቁ

251-9-11-4745 03

አዲስ አበባ

ወይም

ከአቡዳቢ መድኃኒዓለም ቤተ ክርስቲያን ያገኙታል

አርቶዶክስ መልስ አላት

ማውጫ

1. ፕሮቴስታንቶች ክልኤ ባሕርይን ያምናሉ 2
2. ፕሮቴስታንቶች መንፈስ ቅዱስን
ከአብም ከወልድም ሠረፀ ይላሉ 7
3. ፕሮቴስታንቶች የቤተ ክርስቲያንን
ምስጢራት አይቀበሉም 11
4. ፕሮቴስታንቶች በተቀደሰው ትውፊት
አያምኑም 20
5. ፕሮቴስታንቶች ሥልጣን ከህጎችን
አይቀበሉም 26
6. ፕሮቴስታንቶች በድንገት መዳንን
ይቀበላሉ 31
7. ፕሮቴስታንቶች ኑዛዜን አይቀበሉም 42
8. ፕሮቴስታንቶች ሥርዓት የላቸውም 44
9. ፕሮቴስታንቶች ምስጢረ ቁርባንን እና
ቅዱሴን አይቀበሉም 46
10. ፕሮቴስታንቶች የተሟላ መጽሐፍ
ቅዱስን አይቀበሉም 52
11. ፕሮቴስታንቶች ጾምን አይቀበሉም 58
12. ፕሮቴስታንቶች ገዳማዊ ሕይወትን
ይቃወማሉ 64

እርቶዶክስ መልስ አላት

13. ፕሮቴስታንቶች ለመታን ጸሎት
አያደርጉም 67
14. ፕሮቴስታንቶች ምልጃን አይቀበሉም 70
15. ፕሮቴስታንቶች ለእመቤታችን ተገቢውን
ቦታ አይሰጡም 81
16. ፕሮቴስታንቶች ቅዱሳት ሥዕላትን
አይቀበሉም 96
17. የሕንፃ ቤተ ክርስቲያንን ክብር
አይቀበሉም 99
18. ፕሮቴስታንቶች ወደ ምሥራቅ ዞረው
አይጸልዩም 106
19. የዕጣንን እና የመብራትን መሥዋዕት
አይቀበሉም 109
20. ኢየሱስ ክርስቶስ የግል አዳኝ እንጂ
መድኃኔዓለም አይደለም ይላሉ 113
21. ፕሮቴስታንቶች መንፈሳውያን
አባቶችን አይቀበሉም 117
22. ፕሮቴስታንቶች የጸጋን ስጦታ
ያጣምማሉ 122
23. ፕሮቴስታንቶች የመስቀልን ክብር
አይቀበሉም 127

እርቶዶክስ መልስ አላት

የአዘጋጁ መግቢያ

በአንድ ወቅት ብሉዕ ወቅዱስ አቡነ ሸኖዳ እንዲህ ብለው ነበር «ፕሮቴስታንቶች እናንተ እርቶዶክሶች ነገረ መለኮት ላይ እንጂ የሕዝቡን ሕይወት በሚለውጠው ስብከት ላይ አታተኩሩም እያሉ ስለሚከሱን ሁላችንም ወደ ስብከቱ ፈታችንን መለስን፤ ይህንን አጋጣሚ ተጠቀሙና በነገረ ሃይማኖት ትምህርቶቻችን ላይ ነቀፋን በመሰንዘር ሕዝቡን ከሃይማኖት ማፈናቀል ጀመሩ»

እውነትም በኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያንም ተመሳሳይ ሂደት ነው የተከሰተው። ይህንን የፕሮቴስታንት ነቀፋ ለመመለስ እና ሕዝቡም ሕይወት የሚነካ ትምህርት የለም ለሚለው ቅሬታው መልስ ለመስጠት በሚል በአሁኑ ጊዜ ብዙዎቹ ሰባኪያን በስብከት ላይ ስላተኩሩ ፕሮቴስታንቶች ደግሞ የነገረ ሃይማኖት ጥያቄዎቻቸውን ማጉረፍ ጀምረዋል።

ምንም እንኳን ጥያቄዎቹ የተለመዱ እና ከጥንት ጀምሮ ተመሳሳይነት ያላቸው ቢሆንም ነገር ግን አዲስ ትውልድ በየጊዜው ይመጣልና በየጊዜው መልስ መስጠት አስፈላጊ ሆኗል።

በዚህ መጽሐፍ የቀረቡት መልሶች ለተወሰኑት እና ለዋና ዋና ነገሮች የተዘጋጁ መልሶች ሲሆኑ፤ መልሶቹን በቁጥር እና በዝርዝር ለማቅረብ ተሞክሮአል። ይህም በየቦታው ለሚገኙ እና በመጠነኛ ሥልጠና ሰው በጠፋበት ሰው ለመሆን ለሚተጉ አገልጋዮች በቀላሉ መልሶችን ለማቅረብ እንዲረዳቸው ታስቦ ነው። እግዚአብሔር እድሜ ቢሰጥ ሁለተኛው ክፍል ደግሞ በሌሎቹ ጥያቄዎች ላይ ይቀጥላል።

አርቶዶክስ መልስ አላት

1. ፕሮቴስታንቶች ከልኢ ባሕርይን ያምናሉ

ፕሮቴስታንቶች ከተዋሕዶ በኋላ ሁለት ባሕርያት ሳይገኘሙ ይኖራሉ ብለው ያምናሉ። ይህ ትምህርታቸው ግን በአሥራው መጻሕፍት እና በቀደሙት አበው ትምህርት ከተገለጠው ውጭ ነው። የአርቶዶክስ ተዋሕዶ አብዮተ ክርስቲያናት የ451 ዓም የኬልደዶን ጉባኤ እንዳይቀበሉት ያደረጋቸው ይህ የሰሐተት ትምህርት በጉባኤው ተቀባይነት በማግኘቱ ነበር።

አሥራው መጻሕፍት እና የቀደሙ አበው ትምህርት ኢየሱስ ክርስቶስ ከሁለት ባሕርይ አንድ ባሕርይ መለኮት ከሥጋ ሥጋ ከመለኮት ተዋሕዶ ሥግው ቃል ነው ብለው ያስተምሩናል።

1. እግዚአብሔር የመሆን ምስጢር ያለ ጥርጥር ታላቅ ነው። በሥጋ የተገለጠ፣ በመንፈስ የጸደቀ፣ ለመላእክት የታየ፣ በአሕዛብ የተሰበከ፣ በዓለም የታመነ፣ በክብር ያረገ/1ኛ ጢሞ.3÷16/ እግዚአብሔር የመሆን ነገር ማለት ምስጢረ ሥጋዊ ማለት ነው።

2. ቀደምት አበው እነ ቄርሎስ፣ እትናቴዎስ፣ ኅርኅርዮስ እና ሌሎችም እንዳስተማሩን የክርስቶስ ሰው መሆን ያለ መቀላቀል፣ ያለ መጠፋፋት፣ ያለ መጣመር፣ ያለ መለያየት በተዋሕዶ ነው።

3. ከተዋሕዶ በኋላ መለኮት ከሥጋ፣ ሥጋ ከመለኮት ለዓይን ቅጽ በት እንኳን ተለይቶ አያውቅም።

4. ከድንግል ማርያም ከሥጋዋ ሥጋ ከነፍሷ ነፍስ ነሥቶ መለኮት ከሥጋ ሥጋ ከመለኮት ተዋሕዶ።

አርቶዶክስ መልስ አላት

5. በ381 ዓም በኤፌሶን የተደረገውን ጉባኤ የመራው ዓምደ ሃይማኖት የተሰኘ ቄርሎስ ይህንን ተዋሕዶ በእሳት እና በብረት መስሎት ነበር። ብረት እሳት ውስጥ በገባበት ጊዜ እሳቱ የብረቱን ቅርጽ ይይዛል፣ ብረቱም የእሳቱን ቅላት እና ዋዕይ ገንዘብ ያደርጋል፤ ይህም ያለ መጠፋፋት፣ ያለ መቀላቀል፣ ያለ መለወጥ ያለ ምንታዊ በመገናዘብ የሚደረግ ተዋሕዶ ነው። ብረቱ ወደ እሳትነት አይለወጥም፣ እሳቱም ወደ ብረትነት አይቀየርም፤ ነገር ግን አንዱ የሌላውን ገንዘብ ገንዘብ ያደርጋል።

6. ሊቁ አውግስጢኖስም «የሥጋ እና የመለኮት ተዋሕዶ በመንፈስ እና በሥጋ ተዋሕዶ ይመስላል» ብሏል። የእግዚአብሔር እስትንፋስ የሆነው የሰው መንፈስ ከአፈር ከተገኘው ሥጋ ጋር ተዋሕዶ «ሰው ሕያው ነፍስ ያለው ሆኑ» /ዘፍ.2÷7/። ይህ ተዋሕዶ ያለ መደባለቅ፣ ያለ መለወጥ፣ ያለ መቀላቀል፣ ያለ መለያየት የተደረገ ነው» ብሏል።

7. ጌታችን መድኃኒታችን በመዋዕለ ሥጋዊው የወራቸው ሥራዎች ሁሉ የሥግው ቃል ሥራዎች ናቸው። ያለ መለኮት ለሥጋ ብቻ፣ ያለ ሥጋም ለመለኮት ብቻ ሊሰጡ አይችሉም፤ አምላክነቱን ሳይለት ሰው ሆኖ በሥጋዊ የተገለጠው የኢየሱስ ክርስቶስ ሥራዎች ናቸው። እርሱም ከኃጢአት በቀር በነገር ሁሉ እንደኛ ሆኑ» ብሏል ኅርኅርዮስ/ቅዱስ ኅርኅርዮስ/

8. ኢየሱስ ክርስቶስ የሁለት ሰዎች ስም አይደለም። አንዱ ከአብ የተወለደ፣ የሚሰገድለት፣ የሚመለከ፣ ሌላው ከድንግል ማርያም

እርቶዶክስ መልስ አላት

የተወለደ ዕሩቅ ብእሲ የሆነ። በዮሐ.9፡1-12 እንደተገለጠው በደረቅ ግንባር ላይ ዓይን ሲፈጥር «ወደ መሬት እንትፍ አለ፤ በምራቁም ጭቃ አድርጎ በጭቃው የዕውሩን ዓይኖች ቀባና - ሂድና በሰሊሆም መጠመቷ ያታጠብ አለው» ለመሆኑ እንትፍ ብሎ በምራቁ አፈር ለውሶ የዕውሩን ዓይን የቀባ ማነው? በኋላ ላሰ በደረቅ ግንባር ላይ ዓይንን የፈጠረ ማነው? መለኮት ብቻውን ነው እንዳንል መለኮት ምራቅ አለውን? ሥጋ ብቻውን ነው እንዳንል ሥጋ ዓይንን ይፈጥራልን? እኛስ ሥግው ቃል ይሄውም መለኮት ከሥጋ ሥጋ ከመለኮት ተዋሕዶ፤ ከሁለት ባሕርይ እንድ ባሕርይ ፤ከሁለት አካል እንድ አካል በተዋሕዶ የከበረ ኢየሱስ ክርስቶስ ነው ይህንን ያደረገው ብለን እናምናለን።

9. በዮሐንስ ወንጌል ምዕራፍ ሁለት ወደ ቃና ዘገሊላ ሠርግ ተጠርቶ የሄደ ማነው? ውኃውንስ የወይን ጠጅ አድርጎ የለወጠ ማነው? ሥጋ ብቻውን ነው እንዳንል ሥጋ ይህንን ተአምር መሥራት ይችላልን? መለኮት ብቻውን ነው እንዳንል መለኮት በሚዳሰስ አካል እንደ ሰው ወደ ሠርግ ቤት ይጠራልን? እኛስ መለኮት ከሥጋ፤ሥጋም ከመለኮት ተዋሕዶ በሥግው ቃል ተጠራ፤ በሥግው ቃልም ተአምራቱን ሠራ እንላለን።

10. በማር.4፡35 ከደቀ መዛሙርቱ ጋር ወደ መርከብ የገባ፤ በመርከቡም ውስጥ የተኛ፤በኋላም ከእንትልፉ ተነሥቶ ማዕበሉን የገሰፀ እና ፀጥ ያሰኘ ማነው? ሥጋ ብቻውን እንዴት ማዕበላትን

እርቶዶክስ መልስ አላት

ይገሥጻል፤ መለኮት ብቻውን እንዴት ይተኛል? እኛስ ሥግው ቃል ኢየሱስ ክርስቶስ በተዋሕዶ ይህንን አደረገ እንላለን።

11. በማር.5፡25 አሥራ ሁለት ዓመት ደም ይፈስሳት የነበረችውን ሴት የፈወሰ ማነው? ዕሩቅ ብእሲ ነውን? ዕሩቅ ብእሲ ሲማ እንዴት ይህንን ተአምር ያደርጋል፤መለኮት ብቻውን ነውን? መለኮት ብቻውንም እንዴት ሕመምተኛዋን ሴት ይዳስሳል?

12. በማር.8፡22 በቤተ ሳይዳ ለነበረው ዓይነ ሥውር ዓይንን የሰጠ ማነው? ሥጋ ነው እንዳንል ይህንን ማድረግ አይቻለውም፤ መለኮት ብቻውን ነው እንዳንል መለኮት በሰው ግንባር ላይ እንትፍ ይል ዘንድ ምራቅ የለውም። እኛ ግን መለኮት ከሥጋ፤ሥጋ ከመለኮት ተዋሕዶ ሥግው ቃል ይህንን አደረገ እንላለን።

13. በዮሐ.11 አልዓዛርን ያዳነ ማነው? መለኮት ብቻውን ነው እንዳንል አልዓዛርን ወዴት አደረጋችሁት ያለ ማነው? ለአልዓዛርን ያለቀሰ ማነው? ሥጋ ብቻውን ነው እንዳንል አልዓዛርን ከመቃብር ያስነሣ ማነው? እኛ ግን መለኮት ከሥጋ፤ሥጋ ከመለኮት ተዋሕዶ ሥግው ቃል ይህንን አደረገ እንላለን።

እርቶዶክስ መልስ አላት

14. በኢ.ቂ.ያ በ318 ዓም የተሰበሰቡ 318ቱ አበው እንዲህ ሲሉ የመስከሩትን እንቀበላለን «ከብርሃን የተገኘ ብርሃን፣ ከእውነት ተኛ አምላክ የተገኘ አምላክ፣ የተወለደ እንጂ ያልተፈጠረ፣ በመለኮቱ ከአብ ጋር የሚተካከል» /ጸሎተ ሃይማኖት/ ስለዚህም በተፈጠረው ውስጥ ያልተፈጠረ አደረ፣ ወይም የተፈጠረ እና ያልተፈጠረ አብረው ኖሩ አንልም።

15. በነቢዩ ልዑል በኢሳይያስም ቃል «መጭመቂያውን ብቻዬን ረግጫለሁ» በማለት በተዋሕዶ አንድ ጌታ አዳነን እንጂ መለኮት የሥጋ ረዳትነት አስፈልጎት በትብብር እንዳልሠራ ነገር ናል/ኢሳ.63÷3/ ።

16. ነገር ግን የዘመኑ ፍጻሜ በደረሰ ጊዜ እግዚአብሔር ከሴት የተወለደ አንድያ ልጁን ላከው/ገላ.4÷4/። እርሱም ከድንግል ማርያም ተወለደ/ሉቃ.1÷32/። የእግዚአብሔር ልጅ የድንግል ማርያም ልጅ ሆነ። ከተዋሕዶም በኋላ መለያየት የለም። አንድ ባሕርይ በተዋሕዶ እንላለን እንጂ። አንድ ባሕርይ ስንል ነጥለን አይደለም፤ ከተዋሕዶ በኋላ ምንታዊ ወይም ሁለትነት ያለመኖሩን ለመናገር ነው እንጂ።

እርቶዶክስ መልስ አላት

2. መንፈስ ቅዱስ ከአብም ከወልድም ሠረፀ ይላሉ

ፕሮቴስታንቲዝም አባቱ ካቶሊክ ነው። ስለሆነም አንዳንድ ነገሩን ከካቶሊክ ዶግማ ወስዷል። ፕሮቴስታንቶች ከካቶሊኮች ከወሰዱት የተሳሳቱ ትምህርቶች መካከል አንዱ «መንፈስ ቅዱስ ከአብም ከወልድም ሠረፀ» የሚለው ነው። እኛ ግን መንፈስ ቅዱስ ከአብ ብቻ እንደ ሠረፀ ቅዱሳት መጻሕፍትን አብነት አድርገን እናምናለን።

1. ዳሩ ግን እኔ ከአብ ዘንድ የምልክላችሁ፣ አጽናኝ እርሱም ከአብ የሚወጣ የእውነት መንፈስ በመጣ ጊዜ እርሱ ስለ እኔ ይመስከራል/ዮሐ.15÷26/። «ከአብ የሚወጣ» አለ እንጂ «ከአብም ከወልድም የሚወጣ» አላለም።

2. «እኔ ግን እውነት እነግራችኋለሁ። እኔ እንደሄድ ይሻላችኋል። እኔ ባልሄድ አጽናኝ ወደ እናንተ አይመጣም። እኔ ብሄድ ግን እርሱን እልክላችኋለሁ።/ዮሐ.16÷7/። እልክላችኋለሁ አለ እንጂ ከእኔ ይወጣል አላለም።

3. አብ በስሜ የሚልከው ግን መንፈስ ቅዱስ የሆነው አጽናኝ እርሱ ሁሉን ያስተምራችኋል/ዮሐ.14÷26/። አብ በስሜ የሚልከው መንፈስ ቅዱስን ስለ መላክ በተናገረባቸው አንቀጾች ሁሉ አብም ወልድም እንደሚልኩት ተናግሯል። የመንፈስ ቅዱስን መሥረፅ በተመለከተ ግን ከአብ ብቻ የሚወጣ መሆኑን አስተምሯል።

እርቶዶክስ መልስ አላት

4. በጉባኤ ኒ.ቂ.ያ/325 ዓም/ እና በጉባኤ ቁስጥንጥንያ /381 ዓም/ የተመሠከረለት ጸሎተ ሃይማኖት ስለ መንፈስ ቅዱስ «ከአብ በሠረፀ ፤ሕይወትን በሚያድል በመንፈስ ቅዱስ እናምናለን » የሚል ምስክርነት ሰጥቷል።

5. ይህ ጸሎተ ሃይማኖት ሊቀዩር፤ሊጳጳሮቹም ሊጨመርለት እንደማይገባ ተደርጎ በጉባኤ ቁስጥንጥንያ የተዘጋ በወቅቱ የተሰበሰቡ የዓለም አብያተ ክርስቲያናት አበው የተስማሙበት እና ዓለም ዐቀፋዊ ተቀባይነት ያለው ነው። ሊጨመርለት ይገባል ተብሎ ቢታሰብ እንኳን ተመሳሳይ የሆነ ዓለም ዐቀፋዊ ጉባኤ ተጠርቶ ነገሩን ሊያየው በተገባ ነበር።

ታሪክ

ጉባኤ ቁስጥንጥንያ ካጸደቀው «ከአብ በሠረፀ በመንፈስ ቅዱስ እናምናለን» ከሚለው ዐንቀጽ ላይ «ከወልድም የሠረፀ ነው» የሚል የተጨመረበት ከ200 ዓመታት በኋላ ነው። ለመጀመርያ ይህ ኑፋቄ መዘራት የተጀመረው በወቅቱ «የክርስትናው ዓለም» ተብሎ ለሚጠራው አካባቢ እንደ ዳርቻ ይጠራ በነበረው በዛሬዋ ስፔን ቶሌዶ በተባለች ከተማ፤ በ589 ዓም በተደረገ ጉባኤ ላይ ነበር። በዚያች የዳርቻ ከተማ የተጀመረው ይህ ትምህርት እንደ ሰደድ እሳት በምዕራቡ ዓለም ተስፋፋ። የስፔን ቤተ ክርስቲያን ከሌሎች ቀደማ በ633 ዓም እና በ653 ዓም በቶሌዶ ከተማ ባደረገችው ጉባኤ በይፋ ተቀበለችው።

1. Judith Henin .The Formation of Christendom, Princeton Uni. Press. New Jersey , p 230.

እርቶዶክስ መልስ አላት

በመጀመርያዎቹ ጊዜያት የሮም ቤተ ክርስቲያን ስሕተቱን ተቃውማ ነበር። ስለስቲያን፤ታላቁ ልዩን፤ሐርድያን፤ቤኔዲክት 3ኛ የተባሉ የሮም ፖፖች ይህንን ስሕተት ሲቃወሙት ኖረዋል። ከ879-880 በሮም መንበር የነበረው ፓፓ ዮሐንስ የጉባኤ ቁስጥንጥንያን ውሳኔ መልሶ በማጽደቅ ጭማሪውን በመቃወም መግለጫ አውጥቶ ነበር።

በወቅቱ በኢየሩሳሌም በነበረ አንድ የሮም ገዳም በጸሎተ ሃይማኖት ላይ ተጨምሮ ሲነገር በመስማታቸው በዚያ የነበሩ የግሪክ መነኮሳት ለሮሙ ፓፓ ልዩን 3ኛ አመለከቱ። የሮሙ ፖፓ ልዩን 3ኛ ጭማሪው በነገረ ሃይማኖት ላይ ችግር የለበትም ብሎ ቢያምንም በጸሎተ ሃይማኖት ላይ መጨመር የለበትም በሚል ተቃወመው። ነገሩን የበለጠ ለማስረገጥም በቅዱስ ጴጥሮስ መቃብር በግሪክ እና በላቲን የተጻፉ የኒ.ቂ.ያ/ ቁስጥንጥንያ ጸሎተ ሃይማኖት ቅጅዎች ጭማሪው ሳይደረግባቸው በስሌዳ እንዲሰቀሉ አድርጎ ነበር።

ይህ ሁሉ ቢሆንም የምዕራቡ ዓለም አብያተ ክርስቲያናት ግን ተቀብለው ከጸሎተ ሃይማኖት ጨምረው መጠቀም ቀጠሉ። በ1014 ዓም አካባቢ የሮም ቤተ ክርስቲያንም ተቀብላ በቅዱሴዋ ላይ መጠቀም ጀመረች። 500 ዓመታት ስትቃወሙ የነበረውን ይህንን ስሕተት የተቀበለችበት ዋናው ምክንያት በምዕራቡ ዓለም የነበራትን የበላይነት ሥልጣን ላለማት መሆኑን ሊቃውንት ይገምታሉ። በባዛንታይን ጉዳዮች ላይ ጥናት በማድረግ የታወቀው እንግሊዛዊ ሰር ስቲቨን ሩንሲማን፡-

እርቶዶክስ መልስ አላት

«እሎተ ሃይማኖት የጸደቀው ነገረ ሃይማኖትን የመግለጥ ሥልጣን ባለው /በምሥራቃውያን ትምህርት መሠረት/ ዓለም ዐቀፋዊ ጉባኤ ነው። በዚያ ላይ መጨመር ጉባኤውን እና በዚያ የነበሩትን አበው ሥልጣን እና ክብር ጥያቄ ውስጥ መካተት ነው። በቀደሙት ጉባኤያት ላይ የማብራራት፣ የመጨመር፣ የማጉላት፣ የመቀየር ሥልጣን ያለው ሌላ ተመሳሳይ ዓለም ዐቀፋዊ ጉባኤ ነው። የምዕራብ ኦብያተ ክርስቲያናት በግላቸው እሎተ ሃይማኖትን የሚለውጡ ከሆነ ያለ ጥርጥር ኑፋቄ ውስጥ ይወድቃሉ። ፖፑ ለእነርሱ አገዛዝ ቢቀበላቸውም እንኳን ከውግዘት አያመልጡም»² ብሏል።

ይህ ትምህርት መንፈስ ቅዱስ ፍጹም መልክ ፍጹም ገጽ ያለው ሳይሆን በአብ እና በወልድ መካከል የሚገኝ ወዳጅነት ያስመስለዋል። ምሥጢረ ሥላሴንም በማፋለስ አብ መገኛነቱ፣ ሰሌዳነቱ እና ልብነቱ ለወልድ ብቻ ያደርገዋል። በሌላም በኩል ወልድን እንደ አብ መገኛ፣ ሰሌዳ እና ልብ ያደርገዋል። ይህ ዓይነቱ የስሕተት ትምህርት «ፊሊክ filioque» ተብሎ ይጠራል ትርጉሙም በላቲን ቋንቋ «እንዲሁም ከወልድ» ማለት ነው።

ይህንን የስሕተት ትምህርት መቀበል የመጽሐፍ ቅዱስን ትምህርት፣ የጉባኤያትን ውሳኔዎች እና ሥልጣን፣ የቤተ ክርስቲያንን ትውፊት መቃወም ብሎም ለሌሎች የስሕተት ጭማሪዎችም ዕድል መስጠት ነው።

እርቶዶክስ መልስ አላት

3. የቤተ ክርስቲያንን ምሥጢራት አይቀበሉም

ፕሮቴስታንቶች ምንም ዓይነት የቤተ ክርስቲያንን ምሥጢራት አይቀበሉም፤ ኢየሱስም፣ አይፈጽሙምም። ጥምቀትን እንደ አንድ በጎ ተግባር እንጂ ጸጋ መንፈስ ቅዱስ እና ዘላለማዊ ልጅነት የሚገኝበት ምሥጢር ነው ብለው አይቀበሉትም። ጋብቻም በሁለት ተጋቢዎች መካከል እንደሚፈጸም ኮንትራት እንጂ በምሥጢርነቱ አያውቁትም። እኛ ግን ቅዱሳት መጻሕፍትን እና የቤተ ክርስቲያን አባባት የሰጡትን ምስክርነት አብነት አድርገን ምሥጢራት ቤተ ክርስቲያንን እናምናለን፤ እንቀበላለን፤ እንፈጽማለንም።

1. ምሥጢራት ቤተ ክርስቲያን በሚታይ ነገር የማይታይ ጸጋ የሚገኝባቸው መንገዶች ናቸው። በሥርዓቱ፣ በጸሎቱ እና በክዋኔው አማካኝነት ጸጋ መንፈስ ቅዱስ ይገኛል ብለን እናምናለን።

2. ሰባቱ ምሥጢራት ቤተ ክርስቲያን በአማኞች ሕይወት ላይ መንፈሳዊ ለውጥ የሚያመጡ የመንፈስ ቅዱስ ሥራዎች እንጂ ምሳሌዎች አይደሉም።

3. አስቀድሞ ነቢዩ «ጥበብ ቤቷን ሠራች ሰባቱንም ምሳሌዎቿንም አቆመች፤ ፍሪዳዋንም አረደች፤ የወይን ጠጂንም ደባለቀች፤ ማዕድዋንም አዘጋጀች። ባርያዎቿንም ልካ በከተማይቱ ከፍተኛ ሥፍራ ላይ ጠራች/ምሳ. 9:1/ በማለት ተናግሯል። ጥበብ የተባለ ጌታ ነው። ቤት የተባለች ቤተ ክርስቲያን ናት። ሰባት ምሳሌዎች የተባሉ ምሥጢራት ቤተ ክርስቲያን ናቸው።

2. Steven Runciman, The Eastern Schism, Oxford Uni. Press, P32

እርቶዶክስ መልስ አላት

4. ሰባቱ ምስጢራት ቤተ ክርስቲያንን እርሱ ራሱ ሠርቶ የመሠረተልን ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ነው።

5. ጥምቀት :-

ሀ/ ከሥላሴ ዘለዓለማዊ ልጅነትን የምናገኝበት ምስጢር ነው። «ሰው ከውኃ እና ከመንፈስ ቅዱስ ካልተወለደ ወደ እግዚአብሔር መንግሥት ሊገባ አይቻለውም/ዮሐ.3÷5/። ሂዱ እና በአብ፣ በወልድ እና በመንፈስ ቅዱስ ስም እያጠመቃችኋቸው ደቀ መዛሙርቱ ይሆኑ ዘንድ እያስተማራችኋቸው.../ማቴ.28÷19/።

ለ/ጥምቀት በመዘፈቅ/ወደ ውኃ ውስጥ በማስገባት/ የሚፈጸም ምስጢር ነው። ይኸውም ወደ ውኃ ውስጥ ገብቶ በመውጣት ማለት ነው። ከተጠመቀም በኋላ ወዲያው ከውኃው ወጣ እንዲል ወንጌል/ማቴ.3÷16/። የግሪኩ «ባፕቲዝም» የሚለው ቃል ትርጉሙ «መሞት» ወይም «ውኃ ውስጥ መዘፈቅ» ማለት ነው።

ሐ/ መጠመቅ ድኅነትን የሚያስጥ ምስጢር መሆኑን ወንጌል ያስተምረናል «ያመነ የተጠመቀም ይድናል፤ ያላመነም ይፈረድበታል»/ማር.16÷16/።

መ/መጠመቅ የሥላሴን ልጅነት ያስሰጣል «በክርስቶስ ኢየሱስ የእግዚአብሔር ልጆች ናችሁና፤ ከክርስቶስ ጋር አንድ ትሆኑ ዘንድ የተጠመቃችሁ ሁሉ ክርስቶስን ለብሳችኋል»/ገላ.3÷26-27/።

እርቶዶክስ መልስ አላት

ሠ/ መጠመቅ ከክርስቶስ ሞት እና ትንሣኤ መሳተፍ ነው። «ወይስ ከክርስቶስ ጋር አንድ እንሆን ዘንድ የተጠመቅን ሁላችን ከሞቱ ጋር አንድ እንሆን ዘንድ እንደ ተጠመቅን አታውቁምን። እንግዲህ ክርስቶስ በአብ ከብር ከሙታን እንደ ተነሣ እንዲሁ እኛም በአዲስ ሕይወት እንድንመላለስ ከሞቱ ጋር አንድ እንሆን ዘንድ በጥምቀት ከእርሱ ጋር ተቀበርን። ሞቱን በሚመስል ሞት ከእርሱ ጋር ከተባበርን ትንሣኤውን በሚመስል ትንሣኤ ደግሞ ከእርሱ ጋር እንተባበራለን»/ሮሜ.6÷4-5/።

6. ሜሮን

የመንፈስ ቅዱስን ስጦታ የምናገኝበት ምስጢር ነው። «ሜሮን» ማለት በግሪክ «ዘይት» ማለት ነው።

ሀ/ በመጀመርያዎቹ ክርስቲያኖች ዘንድ ጸጋ መንፈስ ቅዱስን ለማደል አንብሮተ ዕድን ይጠቀሙ ነበር። «በዚያን ጊዜ እጃቸውን ጫኑባቸው፤ መንፈስ ቅዱስንም ተቀበሉ /ዮሐዋ.8÷17/ እንዲል። ነገር ግን ክርስቲያኖች እየበዙ እና ሐዋርያትም በየአንዳንዱ ቦታ ዞረው እጃቸውን መጫን የማይችሉ ሲሆን በአንብሮተ ዕድ ጸጋ መንፈስ ቅዱስን ማደል በሜሮን ተተካ። «እና ንተም ከቅዱሱ ቅባት ተቀብላችኋል፤ ሁሉንም ታውቃላችሁ... ማንም ሊያስተምራችሁ አያስፈልጋችሁም። ነገር ግን የእርሱ ቅባት ስለ ሁሉ እንደሚያስተምራችሁ፤ እውነተኛም እንደሆነ፤ ውሸትም እንዳልሆነ፤ እናንተም እንዳስተማራችሁ በእርሱ ኑሩ»

አርቶዶክስ መልስ አላት

/1ኛዮሐ.2÷20-27/:: በክርስቶስ ከእናንተ ጋር የሚያጸናን የቀ ባን እግዚአብሔር ነው/2ኛ ቆሮ1÷21/::

ለ/ የተቀደሰውን ሚሮን ለመጀመርያ ጊዜ ያፈሉት ሐዋርያት ናቸው:: ዘይቱም ጌታችንን ለመቅበር ተዘጋጅተው ከነበሩት የሸቱ እንጨቶች/ሉቃ.23÷56/የተወጣጣ ነው:: ከዚያ በኋላ የቤተ ክርስቲያን ቅዱስ ሲኖዶስ ያንኑ ይፈጽማል::

ሐ/ሐዋርያት ምእመናንን ካጠመቁ በኋላ ወዲያውኑ እጃቸውን በመጫን የመንፈስ ቅዱስ ጸጋ እንዲያገኙ ያደርጉ ነበር /ዮሐዋ.8÷1-4;19÷5-6/::

መ/ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ይህንን ምሥጢር «ማተም/2ኛ ቆሮ. 1÷22/፤ «መቀባት»/2ኛ ቆሮ.1÷21/፤ «ቅባት»/1ኛዮሐ.2÷20/፤ በማለት ገልጦታል::

ሠ/እጅ መጫንም ሆነ ሚሮን ማፍላት ለጳጳሳት ብቻ የተፈቀደ ነው:: ሐዋርያት የጵጵስና ሥልጣን ስለነበራቸው ሁለቱንም አድርገዋል:: በ318 ዓም የተደረገው የሎዶቅያ ጉባኤ 6ኛ ቀኖና «ጳጳሳት እንጂ ካህናት ሚሮን አያፍሉ፤በአንብሮተ ዕድም አይሹሙ» በማለት ደንግጓል::

7.ንስሐ:-ለመንፈሳዊ ሕሙም መድኃኒት የማግኛ መንገድ ነው:: ንስሐ ወደ እግዚአብሔር መመለስ ነው «ኃጢአታችሁ ይደመስስ ዘንድ ንስሐ ግቡ፤ ተመለሱም»/ዮሐዋ.3÷19/::

አርቶዶክስ መልስ አላት

ሀ/ንስሐ ከእግዚአብሔር ጋር መታረቅ ነው:: «ኑ እና እንዋቀስ ይላል እግዚአብሔር:: ኃጢአታችሁ እንደ አለላ ብትሆን እንደ አመዳይ ተነጻለች:: እንደ ደምም ብትቀላ እንደ ባዘቶ ትጠራለች/ኢሳ.1÷18/:: እጠበኝ ከበረዶም ይልቅ ነጭ እሆናለሁ /መዝ.50÷7/

ለ/ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ለሐዋርያት የማወር እና የመፍታት ሥልጣን ሰጥቷቸዋል «የመንግሥተ ሰማያትን መክፈቻ እስጥሃለሁ:: በምድር የምታሥረው በሰማይ የታወረ ይሆናል/ማቴ.16÷20/:: ለማንም እንዳትናገር ተጠንቀቅ፤ ነገር ግን ሂድና ራስህንህ ለካህን አሳይ/ማቴ.8÷4/::

8.ቁርባን:- የጌታችንን ሥጋ እና ደም የምንቀበልበት ምሥጢር ነው:: «ሲበሉም ኢየሱስ እንጀራ አንሥቶ ባረከ፤ቆርሶም ለደቀ መዛሙርቱ ሰጠና -እንካችሁ ብሉ ይህ ሥጋየ ነው አለ:: ጽዋውንም አንሥቶ፤አመስግኖም ሰጣቸው::እንዲህም አለ -ሁላችሁ ከእርሱ ጠጡ::ስለ ብዙዎች ለሐዲስ ኪዳን ይቅርታ የሚፈስ የአዲስ ኪዳን ደሜ ነው /ማቴ.26÷26;ማር.14÷22; ሉቃ.12÷29/

ሀ/ ምሥጢሩ ቁርባን ከእግዚአብሔር ጋር ለመኖር የሚያስችለን ምሥጢር ነው:: «ሥጋየን የሚበላ ደሜንም የሚጠጣ በእኔ ይኖራል እኔም በእርሱ እኖራለሁ» /ዮሐ.6÷56/::

አርቶዶክስ መልስ አላት

ለ/ምሥጢረ ቁርባን የዘላለም ሕይወት የምናገኝበት ምሥጢር ነው «ሥጋዩን የሚበላ ደሜንም የሚጠጣ የዘላለም ሕይወት አለው» /ዮሐ.6÷53/።

ሐ/ «ይህንን ለመታሰቢያነት አድርጉት» /1ኛ ቆሮ.11÷25/ ይህ ንን ማለቱ ዝክር መታሰቢያ ነው ማለቱ ነውን? አይደለም። ይህ ማለት ለዝክር ለምስክር አድርጉት ማለቱ ሳይሆን «ይህ ንን እንጀራ በበላችሁጊዜ ሁሉ ይህንንም ጽዋ በጠጣችሁ ጊዜ ሁሉ ጌታ እስኪመጣ ድረስ ሞቱን ትናገራላችሁ» ማለቱ ነው /1ኛ ቆሮ.11÷26/። ዛሬ የምንቀበለው ሥጋና ደም እንደ ቅዱሳን ዝክር ለመታሰቢያነት ሳይሆን በመስቀል ላይ የተሠዋው መሥዋዕት አካል ነው። ለዚህም አራት ነገሮችን ብቻ እንጥቀስ

1. ቅዱስ ጳውሎስ በመልእክቱ ይህንን ቁርባን «የጌታ ሥጋ» ብሎ መጥራቱ /1ኛ ቆሮ.11÷29/ በአማን የጌታችን ሥጋና ደም እንጂ መታሰቢያ አለመሆኑን ያሳያል።

2. መታሰቢያ/ወይም ዝክር/በረከትን ያስገኛል፤ ረድኤትን ያሰጣል እንጂ ብቻውን ዕዳ ፍዳ አያመጣም

3. የክርስቶስ ሥጋናደም መታሰቢያ ቢሆን ኖሮ ሥጋዩን ያልበላ ደሜንም ያልጠጣ የዘላለም ሕይወት የለውም አይልም ነበር። የቅዱሳን መታሰቢያ ረድኤት፤ በረከት ያስሰጣል

አርቶዶክስ መልስ አላት

እንጂ መታሰቢያቸውን ያላደረገ ሰው የዘላለም ሕይወት የለውም ማለት አይቻልም።

4. የቅዱሳንን መታሰቢያ በእህል ውኃ እናደርገዋለን እንጂ በሥጋቸው እና በደማቸው እናደርገውም። የእንድ ነገር ሥጋው እና ደሙ የእርሱ አማካኝ አካል እንጂ መታሰቢያው ሊሆን አይችልምና። ስለሆነም የክርስቶስ ሥጋው እና ደሙ መታሰቢያው ሊሆን አይችልም።

አሥራኤል ዮርዳኖስን በተሻገሩ ጊዜ እግዚአብሔር መስፍኑን ኢያሱን ጠርቶ ከአሥራ ሁለቱ ነገድ አሥራ ሁለት አባቶች እንዲመርጥ አዘዘው። እነዚያም አበው ከዮርዳኖስ ወንዝ 12 ድንጋዮች አወጡ። «ይህም በመካከላችሁ ምልክት ይሆናል። በሚመጣው ዘመን- የእነዚህ ድንጋዮች ነገር ምንድን ነው? ብለው ሲጠይቁት እናንተም- በእግዚአብሔር ቃል ኪዳን ታቦት ፊት የዮርዳኖስ ውኃ ስለተቋረጠ እነዚህም ድንጋዮች ለአሥራኤል ልጆች መታሰቢያ ይሆናሉ ትሏቸዋላችሁ»/ኢያ.4÷4-14/

እነዚህ ድንጋዮች በርግጥም የዮርዳኖስ አማካኝ ድንጋዮች ናቸው። በዚያውም ላይ ደግሞ የእግዚአብሔርን ሥራ የሚያሳስቡ ናቸው። በታቦቱ ላይ የሚሠዋው መሥዋዕት በአማን የኢየሱስ ክርስቶስ ሥጋና ደም ነው። ክርስቶስ በመስቀል ተሰቅሎ ሥጋውን መቁረሱን እና ደሙን ማፍሰሱንም የሚያሳስበን ነው።

አርቶዶክስ መልስ አላት

9. ምሥጢረ ቀንዲል- ለሕሙማን በሚጸለይ ጸሎት አማካኝነት የሚቀባ ዘይት ነው። እርሱም ፈውሰ ሥጋን እና ፈውሰ ነፍስን ይሰጣል። ድውያንን የሚፈውሰው ጌታ በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ስላለ ይህም ጸጋ በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ይኖራል።

ሀ/ ሐዋርያት ይህንን ምሥጢር ይፈጽሙ ዘንድ ጌታችን አዝሟቸዋል። እነርሱም በታዘዙት መሠረት አድርገውታል። «እነርሱም ወጥተው ንስሐ እንዲገቡ ሰበከብዙ አጋንንትንም አወጡ፤ ድውዮችንም ዘይት እየቀቡ ፈወሷቸው/ማር. 6÷13/።

ለ/ ካህናትም ይህንን ምሥጢር ይፈጽሙ ዘንድ ታዝዘዋል። «ከእናንተ የታመመ ማንም ቢኖር የቤተ ክርስቲያንን ቀላውስት ይጥራ። በጌታም ስም ዘይት ቀብተው ይጸልዩለት። የእምነትም ጸሎት ድውዩን ያድናል/ያዕ.5÷14-15/

ሐ/ ኢጵሊጦስ ዘርም የተባለው አባት/3ኛው መክዘ/«ሐዋርያዊ ትውፊት» በተባለው መጽሐፉ በምሥጢረ ቀንዲል አፈጻጸም ጊዜ ይጸለይ የነበረውን ጸሎት አስፍሮታል። ይህም ይህ ምሥጢር ከጥንቷ ቤተ ክርስቲያን ጀምሮ ይፈጸም እንደ ነበር ያሳያል።

10/ ምሥጢረ ተክሊል:- አንድ ወንድ እና አንዲት ሴት በማይመረመር የመንፈስ ቅዱስ ጸጋ አንድ ሥጋ የሚሆኑበት ምሥጢር ነው።

ሀ/ ጌታችን በቃና ዘገሊላ በጋብቻ ጊዜ በመገኘት በገነት ፈርሶ የነበረውን ጋብቻ እንደ ገና ባርኮታል/ዮሐ.2÷1-10/

አርቶዶክስ መልስ አላት

ለ/ማቴ.19÷14 ፈጣሪ በመጀመርያ ወንድ እና ሴት አደረጋቸው። አለም:-ስለዚህም ሰው እናት እና አባቱን ይተዋል፤ ከሚስቱም ጋር ይተባበራል፤ ሁለቱም አንድ ሥጋ ይሆናሉ የሚለውን ቃል አላነበባችሁምን? ስለዚህ አንድ ሥጋ ናቸው አንጂ ወደፊት ሁለት አይደሉም፤ እግዚአብሔር ያጣመረውን እንግዲህ ሰው አይለየው። በማለት አስተምሯል።

ሐ/ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስም «ጋብቻ ቅዱስ መኝታውም ንጹሕ ይሁን» ብሎ አስተምሯል /ዕብራ.13÷4/።

11/ ምሥጢረ ክህነት:- ሊቀ ካህናት ከሆነው ከኢየሱስ ክርስቶስ ለሐዋርያት፤ከዚያም በእግራቸው ለተተኩ ካህናት የተሰጠ ምሥጢራትን የመፈጸም ሥልጣን ነው።

ሀ/እኛ አለባቸውና መንፈስ ቅዱስን ተቀበሉ፤ኃጢአታቸውን ይቅር ያላችኋቸው ሁሉ ይቀርሳቸዋል፤የያዛችሁባቸው ተይዞባቸዋል አላቸው።ዮሐ.20÷22።

ለ/ጳጳስ/1ኛጢሞ.3÷1-7/፤ካህን/1ኛጢሞ.5÷17/፤ዮሐዋ.6÷3-8/፤ ዲያቆን/ፊልጵ.4÷2-3/፤1ኛጢሞ.3÷8/በመጽሐፍ ቅዱስ የተመሠረቱ የክህነት መዓርጋት ናቸው።

ሐ/እንደ አሮንም በእግዚአብሔር ከተጠራ በቀር ማንም ክብሩን ለራሱ የሚወስድ የለም/ዕብራ.4÷5/

መ/ሐዋርያት ሌሎችን ጳጳሳት አድርገው ሾሙ፤ጳጳሳቱም ካህናትን ሾሙ/ቲቶ.1÷5/

እርቶዶክስ መልስ አላት

4. በተቀደሰው ትውፊት አያምኑም

ፕሮቴስታንቶች የቤተ ክርስቲያንን ተኖና፣ፍጥሊያትን ውሳኔ እንዲሁም ትውፊትን አይቀበሉም። የቤተ ክርስቲያንንም አበው ትምህርት አያምኑበትም። እኛ የምናምነው መጽሐፍ ቅዱስን ብቻ ነው ይላሉ። እኛ ግን መጽሐፍ ቅዱስን መሠረት በማድረግ ትውፊት ቤተ ክርስቲያንን እንቀበላለን።

1. ትውፊት «እውፊያ» ካለው የግእዝ ቃል የወጣ ሲሆን ትርጉሙም «ቅብብል» ማለት ነው። ለቅዱሳን አንድ ጊዜ ፈጽሞ ስለ ተሰጠ ሃይማኖት እጽፍላችሁ ዘንድ ግድ ሆነብኝ /ይሁዳ. 1÷3/ በሚለው የሐዋርያው የይሁዳ ትምህርት ላይ «የተሰጠ» ሲል ሰጭና ተቀባይ ወይም ውርርስ ነት ትውፊት መኖሩን ያመለክታል። ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስም «ለእናንተ ደግሞ አሳልፈ የሰጠሁትን እኔ ደግሞ ከጌታ ተቀብያለሁ» ይላል /1ኛቆሮ. 11÷23/። «አሳልፈ የሰጠሁት» እና «ከጌታ ተቀብያለሁ» የሚሉት እገላለጻች ሰጭ እና ተቀባይን ወይም ትውፊትን የሚያመለክቱ ናቸው።

2. የቤተ ክርስቲያን ትውፊት መጽሐፍ ቅዱስን፣ የቤተ ክርስቲያንን ጸሎት፣ የትምህርት ሃይማኖት ድንጋጌዎችን፣ የቤተ ክርስቲያንን ጉባኤያት፣ የአበውን ትምህርት እና ጽሑፍ፣ የቅዱሳንን ሕይወት እንዲሁም ቀኖናዋን ያካትታል።

እርቶዶክስ መልስ አላት

3. ትውፊት የሚለው ቃል በግሪኩ «ፓራዶኒስ» የሚለው ሲሆን ትርጉሙም አስመስሎ መሥራት ማለት ሳይሆን «መቀበል፣ መረከብ» ማለት ነው። በዕብራይስጥ ደግሞ ሃሳቡ የተገለጠባቸው ሁለት ቃላት አሉ። የመጀመርያው «ማሣር» የሚለው ሲሆን ትርጉሙ «መቀበል፣ መረከብ» ማለት ነው። ሁለተኛው ደግሞ «ቂብል» የሚለው ሲሆን «መቀበል» ማለት ነው።

4. የቤተ ክርስቲያንን ትውፊት «ሐዋርያዊ ትውፊት» ወይም ደግሞ «የተቀደሰ ትውፊት» እንለዋለን። ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስም ይህንን ትውፊት እንድንጠብቀው ሲያስተምረን «እንግዲህስ ወንድሞች ሆይ በቃላችንም ቢሆን ወይም በመልእክታችን የተማራችሁትን ትውፊት ያዙ» ብሎናል /2ኛተሰ. 2÷15/። እንዲሁም በተጨማሪ «ወንድሞች ሆይ ከእኛ እንደተቀበለው ትውፊት ሳይሆን ያለ ሥርዓት ከሚሄድ ወንድም ሁሉ ተለዩ» ብሏል /2ኛተሰ. 3÷6/።

5. መጽሐፍ ቅዱስን ያገኘነው በትውፊት ነው። ይህንንም በልዩ ልዩ ቋንቋ ቅዱሳት መጻሕፍት ገልጠውታል «እም እንተ ተወህበት ሎሙ ትእዛዝ ቅድስት» «ከተሰጣቸው ከቅድስት ትእዛዝ» «the holy Commandment delivered to us»

6. የሐዋርያት ትውፊት በቅብብል ከመኖራችን ደርሷል። ይህንን ትውፊት የሚጠብቅ ትውልድም ይመስገናል እንጂ አይነቀፍም «ወንድሞች ሆይ በሁሉ ስለምታስቡኝና አሳልፌ እንደሰጠኋችሁ ትውፊትን ፈጽማችሁ ስለያዛችሁ አመሰግናችኋለሁ» /1ኛቆሮ. 11÷2/።

7. ትውፊት የተጻፈ ብቻ አይደለም «ከእኔ የተማራችሁትን፣ የተ

እርቶዶክስ መልስ አላት

ቀበላችሁትን፤ የሰማችሁትን፤ ያያችሁትንም እነዚህን አድርጉ።
የሰላምም አምላክ ከእናንተ ጋር ይሆናል/ፊልጵ.4÷9/

8. ትውፊትን ከአባቶቻችን ብናገኘውም በመንፈስ ቅዱስ የተገለጠ እና የተጠበቀ በመሆኑ ከእግዚአብሔር አገኘነው እንላለን። ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስም ምንም እንኳን ከአሥራ ሁለቱ ሐዋርያት ወገን ሆኖ ከጌታችን በቀጥታ ባይማርም ከሐዋርያት ያገኘውን ወንጌል ሲገልጠው «ወንድሞቼ ሆይ በእኔ የተሰበከ ወንጌል እንደ ሰው እንዳይደለ አስታውቃችኋለሁ፤ ኢየሱስ ክርስቶስ ገልጦልኛል እንጂ ከሰው አልተቀበልሁትም» ብሏል/ገላ.1=11/።

9. ያሐዲስ ኪዳን መጻሕፍት እስከ ሁለተኛው መቶ ክፍለ ዘመን አጋማሽ ድረስ በቀኖና ቤተ ክርስቲያን አልተወሰኑም ነበር። ቤተ ክርስቲያን ግን በትውፊት ተቀብላ ትጠቀምባቸው ነበር።

የመጀመርያዎቹ የብሉይ ኪዳን መጻሕፍት የተጻፉት በሙሴ ዘመን ነው። እስከዚያ ዘመን የነበሩ አበው ግን በትውፊት መሠረትነት ሕገ እግዚአብሔርን ይጠብቁ ነበር። የሰንበት ቀን የዕረፍት ቀን የሆነችው በፍጥረት መጀመርያ ነበር። ሕግ ሆኖ የተሰጠችው ግን በሙሴ ዘመን ኦሪት ሲሰጥ ነው። ለዚህም ነው ሕጉ «የሰንበትን ቀን ትቀድሰው ዘንድ አስብ» በማለት የማሳሰቢያ ሕግ የሆነው። ሕጊቱ አዲስ አይደለችምና። ለ4000 ዘመናት ያህል በትውፊት ስትጠበቅ ኖራለች።

10. ሐዋርያትን ሐዋርያት ካሰጁቸው ነገሮች አንዱ የጌታችን ሐዋርያት በመሆናቸው ከጌታችን የተቀበሉት ትውፊት ነው። ይህንን

እርቶዶክስ መልስ አላት

ትውፊት በአካል ተገኝተው፤ የዓይን ምስክሮችም ሆነው ተቀበሉ፤ መሰከሩም «ስለ ሕይወት ቃል ከመጀመርያ የነበረውንና የሰማነውን፤ በዓይኖቻችንም ያየነውን፤ የተመለከትነውንም፤ እጆቻችንም የዳሰ ሱትን እናወራለን» እንዳለ ነባቤ መለኮት ዮሐንስ /1ኛዮሐ1÷1/።

11. ወንጌላዊው ቅዱስ ሉቃስ «ከመጀመርያው» በዓይን ያዩትና የቃሉ አገልጋዮች የሆኑት እንዳስተላለፉልን በእኛ ዘንድ ስለ ተፈጸመው ነገር ብዙዎች ታሪክን በየተራው ለማዘጋጀት ስለሞከሩ...» ይላል /ሉቃ.1=1/። ቅዱሳት መጻሕፍትን ለመጻፍ ምንጩ ትውፊት ነበር።

12. ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስም «ለእናንተ ደግሞ አሳልፌ የሰጠሁትን (በግሪኩ "ፓራዲዶሚ") እኔ ደግሞ ከጌታ (እፓ ቱ ኪርዮ) ተቀብያለሁ (ፓራጋምባኖ)» በማለት ከጌታችን የተገኘው ትምህርት በቅብል መድረሱን አስተምሯል/1ኛ ቆሮ.11 =23/።

13. ሊቁ አውግስጢኖስ «ትጼ» ዘንድ መንፈሳዊ ስጦታ እንዳካፍላችሁ ላያችሁ እናፍቃለሁና፤ ይህንንም ማለቴ በመካከላችሁ ባለች በእናንተ እና በእኔ እምነት አብረን በእናንተ እንድንጸናና ነው» የሚለው በሮሜ.1=11 የሚገኘውን የቅዱስ ጳውሎስን ቃል ሲተረጎም «ለእርሱ የተሾመ «ጳጳስ በመሆኑ "ላካፍላችሁ" አላቸው፤ ደግሞም እሱም እንደነ እርሱ ክርስቲያን በመሆኑ ትውፊቱን አብሮ ይፈማልና "አብረን" ሲል ይህንን ገልጠው፤ ትውፊቱን አቀባይም ፈጻሚም ነውና» ብሏል።

14. ሐዋርያት በጽሑፍም በቃልም አስተምረዋል። «እንድጽፍላችሁ የፈልገው ብዙ ነገር ሳለ በወረቀትና በቀለም ልጽፈው አልወድድኝዳሩ ግን ደስታችሁ ፍጹም እንዲሆን ወደ እናንተ ለመጣ እፍ

እርቶዶክስ መልስ አላት

ፍም ልናገራችሁ ተስፋ አደርጋለሁ»/2ኛ ዮሐ.12/። ሐዋርያው ቅዱስ ዮሐንስ በጽሑፍ ያስተማረው እንደ ሚገኘው ሁሉ በቃል ያስተማረውም በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ይገኛል። «ልጽፍልህ የምፈልገው ብዙ ነገር ነበረኝ፤ ዳሩ ግን በቀለም እና በብርዕ ልጽፍልህ አልወድድም፤ ነገር ግን ወዲያው ሳይህ ተስፋ አደርጋለሁ፤ እኛ ለእኛም እነኚህ ገራሳን/3ኛ ዮሐ.13፤14/።

15. ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ በመልእክቱ ከጻፈው በተጨማሪ በአካል ተገኝቶ የደነገገው አለ «የቀረውን ነገር በመግባት ጊዜ እደነግራለሁ» /1ኛ ቆሮ.11-34/። ይህ በቃሉ የደነገገው ነገር ወደት አለ? በቤተ ክርስቲያን ትውፊት ይገኛል።

16. ሁሉም ነገር በመጽሐፍ አልተጻፈም «እያሱስም በዚህ መጽሐፍ ያልተጻፈ ሌላ ብዙ ምልክት በደቀ መዛሙርቱ ፊት አደረገ። ነገር ግን እያሱስ ክርስቶስ የእግዚአብሔር ልጅ እንደሆነ ታምኑ ዘንድ፤ እምናችሁም በስሙ ሕይወት ይሆንላችሁ ዘንድ ይህ ተጽፏል» /ዮሐ.20-30/። ጌታችን በወንጌል «ሰማይ እና ምድር ያልፋል፤ ቃሌ ግን አያልፍም» በማለት አስተምሮናል /ማቴ.24-35/። ታዲያ በወንጌል ሳይጻፍ የቀረው ትምህርቱ ጠፋን? ፈጽሞ አልጠፋም። በቤተ ክርስቲያን ትውፊት ውስጥ አለ።

17. ሐዋርያት በጽሑፍ ያገኙትን ብቻ ሳይሆን በትውፊት ሳይጻፍ ያገኙትንም ተምህርት ተጠቅመውበታል። «እንዲሁ ደግሞ ወንጌልን የሚሰብኩ ከወንጌል ቀለብ እንዲቀበሉ ጌታ ደንግጓል» /1ኛ ቆሮ.9-14/ ይህ በትውፊት የተገኘ እንጂ በእራቱ ወንጌላት አልተመዘገበም።

እርቶዶክስ መልስ አላት

አርቶዶክስ መልስ አላት

5. ፕሮቴስታንቶች ሥልጣን ከህነትን አይቀበሉም

ፕሮቴስታንቶች በሰማይም በምድርም ሊቀ ካህናታችን ሊያሰሩ ሱስ ክርስቶስ ብቻ ነው። ክርስቲያኖችም ሁሉ ካህናት ናቸው፤ ስለዚህም በልዩ ሁኔታ የተሰየሙ ካህናት ሊያስፈልጉንም፤ ካህናት /ፓስተር/ ብለው የሚጠሯቸውም ቢሆኑ ምሥጢራትን የሚፈጽሙ ሳይሆኑ የሚያስተምሩ ወይም ደግሞ የቤተ ክርስቲያንን ሥራ የሚሠሩትን ነው። እኛ ግን ለተለዩ ሰዎች የሚሰጥ ኬሐዋርያት ተያያዥነት ያለው የማህበረ እና የመፍታት ሥልጣን ያለው ከህነት መኖሩን እናምናለን።

1. ሥልጣን ከህነት ለሰው ሁሉ የተሰጠ ሥልጣን ሳይሆን ከሰው ለተመረጡ እና ለተለዩ ሰዎች የተሰጠ ሰማያዊ ሥልጣን ነው። ዳታን፤ አቤሮን እና ቆሬ በሙሴ እና በአሮን ላይ በተቃውሞ በተነሡ ጊዜ «ማንበሩ ሁሉ እያንዳንዳቸው ቅዱሳን ናቸውና፤ እግዚአብሔርም በመከከላቸው ነውና እናንተ እጅግ አብዝታችኋል፤ በእግዚአብሔር ጉባኤ ላይ ለምን ትታበያላችሁ? አሉ» /ዘኁ.16÷3/። ምንም እንኳን ጉባኤው ሁሉ ቅዱሳን ቢሆኑም እግዚአብሔር ግን የተወሰኑትን ለተለዩ አገልግሎት በከህነት መርጦ ነበር። በሐዲስ ኪዳንም «ማንም እንደ አሮን በእግዚአብሔር ከተጠራ በቀር ማንም ከብሩን ለራሱ አይውሰድ» /ዕብራ.5÷4/ ተብሎ ተጽፏል።

2. በተለዩ ሥልጣን የተሾሙ ካህናት የእግዚአብሔር እንደራሴ ሆነው መሥራታቸው የእግዚአብሔርን መጋቢት ያመለክታል እንጂ ፕሮቴስታንቶች እንደሚሉት «እግዚአብሔር ከማንም

አርቶዶክስ መልስ አላት

በላይ መሆኑን» የሚጋፋ አይደለም። የሴፍ ወደ ግብፅ የገባበትን ምክንያት ሲገልጥ «ለፈርዖን እንደ አባት አደረገኝ፤ በቤቱም ሁሉ ላይ ጌታ፤ በግብፅ ምድር ላይም አለቃ አደረገኝ» ብሏል /ዘፍ.45÷8/። ለዮሴፍ ይህ ሁሉ ክብር እና ሥልጣን የተሰጠው የእግዚአብሔርን ሥልጣን ለመጋፋት ሳይሆን እግዚአብሔር ለሕዝቡ ያለውን መግባት ለማሳየት ነው።

3. ከህነት መለየትን ብቻ ሳይሆን መሾምንም ይጠይቃል። «እነዚህም ጌታን ሲያመለኩና ሲጠሙ መንፈስ ቅዱስ በርናባሰ እና ሳውልን ለጠራጃቸው ሥራ ለዩልኝ አለ። በዚያን ጊዜም ከጠሙ፤ ከጸለዩም፤ እጃቸውንም ከጫኑ በኋላ አሰናበቷቸው /ዮሐዋ.13÷2-3/። በዚህ ክፍል ሦስት ነገሮችን እናያለን 1/ቅዱስ ጳውሎስን እና በርናባሰን የመረጣቸው መንፈስ ቅዱስ መሆኑን። 2/መንፈስ ቅዱስ ስለመረጣቸው ብቻ ግን ወደ ክነት አገልግሎት አለመግባታቸውን እና በአንብሮተ ዕድ እንተሾሙ፤ 3/ ከሹመታቸውም በፊት ለሲሙቱ የሚሆን ጸሎት እና ሱባኤ/ጸም/ እንደነበር።

4. «መንግሥትም ለአባቱም ለእግዚአብሔር ነገሥታት እና ናት ላደረገን» /ራእይ.1÷6/ የሚለውን በመያዝ ሁላችንም ናት ነን የሚሉ አሉ። በዚህ መልኩ ከተረጎምነው ሁላችን ነገሥታት ነን ማለት ነው። ነገር ግን ሁላችንም ነገሥታት አይደለንም፤ እንዲሁም ሁላችንም ካህናት አይደለንም። «ሆነ» አገልገለ ነውና ካህናት ሲል አገልጋዮች ማለቱ ነው። «መልእክ» ማለት «አለቃ» «መልእክተኛ» ማለት ስለ

አርቶዶክስ መልስ አላት

በዮሐ.ፊ.አይ ምዕራፍ ሁለት እና ሦስት የሰባቱን አብያተ ክርስቲያናት አለቆች «መላእክት» ብሎ እንደ ጠራቸው ማለት ነው። በአንዱ ብቻ ተርጉመን የሰማይ መላእክት ናቸው ካልን ግን እነዚህ መላእክት በአጥቢያ ቤተ ክርስቲያን አለቃ ሆነው ተሾመው ይሠራሉ? ደግሞስ እንደ ሰው እንዴት መልእክት ይላክላቸዋል?

5. ሐዲስ ኪዳን ሦስት ዓይነት መዓርገ ክህነትን ለይቶ ይገልጻል። አራቱ የቤተ ክርስቲያን አካላት ተብለው የሚጠሩትም ጳጳሳት፣ ካህናት፣ ዲያቆናት እና ምእመናን ናቸው።

ሀ/ምእመናን፡- ቅዱሳን (የተለዩ ማለት ነው። በጥምቀት ለክርስቶስ ስለተለዩ የተሰማቸው ነው) /ሮሜ 1፡7፤ 2ኛ ቆሮ 1፡1፤ 1ኛ ጢሞ. 5፡10፤ ምእመናን/ኤፌ. 1፡1/ ወንድሞች/ቆላ. 1፡2/ መባል ይጠራሉ። «ምእመናን» የሚለው ቃል አስቀድሞ ሁሉን አማኞች የሚጠሩበት ቃል ነበር። ሁሉም የሚመረጡት ከምእመናን ስለሆነ። በአሁኑ ዘመን ግን በመዓርገ ክህነት የሌሉትን ብቻ የሚመለከት ሆኗል።

ለ/ዲያቆን፡- የመጀመርያው የክህነት መዓርገ ሲሆን በግሪክ «አገልጋይ» ማለት ነው። ቤተ ክርስቲያንን ከካህኑ ሥር ሆኖ ለማገልገል የሚሾሙ ናቸው/1ኛ ጢሞ. 3፡8-13/። ይህንን አገልግሎት ሐዋርያት ይሠሩበት ነበር። አገልግሎቱ ሲበዛባቸው ግን ሰባቱን ዲያቆናት ሾሙ/የሐዋ. 6፡3/።

አርቶዶክስ መልስ አላት

ሐ/ካህን፡- ካህን፣ ቂስ፣ ሽማግሌ በሚሉ ስሞች ተጠርፏል። «በመልካም የሚያስተዳድሩ ቀሳውስት፣ ይልቁንም በማስተማር የሚደክሙት አጥፍ ክብር ይገባቸዋል» /1ኛ ጢሞ. 5፡17/። የካህናት ሥራ ማስተዳደር፣ ማስተማር እና ምሥጢራትን መፈጸም ነው። የሚሾሙት በጳጳሳት ሲሆን ይህም ከሐዋርያተ ዘመን የተጀመረ ነው «በየቤተ ክርስቲያኑም ቀሳውስትን ሾሙ፣ ጸሙ፣ ጸለዩም፤ ለሚታመኑበት ለእግዚአብሔርም አደራ ሰጧቸው» /የሐዋ. 14፡23/ እንዲል።

የመጀመርያዋ የኢየሩሳሌም ቤተ ክርስቲያን የአይሁድን የምክራብ አስተዳደር ትክተል ስለነበረች ካህናቱን «ሽማግሌዎች» ፕሬስባይተር የሏቸው ነበር። ይህም ዕድሜያቸውን ሳይሆን አገልግሎታቸውን የሚያመለክት ነው። በኢየሩሳሌም ድርቅ በተከሰተ ጊዜ ከአንጾኪያ ክርስቲያኖች የተሰበሰበውን ርዳታ በኢየሳሌም ለነበሩ ካህናት ሲላክ «በበርናባስና በሳውልም እጅ ወደ ሽማግሌዎች ሰደዱት» ይላል/የሐዋ. 11፡30/። የአንጾኪያ ጉባኤንም ሲገልጠው «ሐዋርያት ከሽማግሌዎች/ቀሳውስት/ጋር ተሰበሰቡ» ይላል /የሐዋ. 15፡22/።

መ/ጳጳስ፡- በግሪክ «እረኛ፣ ጠባቂ» ማለት ነው። አንዳንድ ጊዜ ቀሳውስት /ሽማግሌዎች/ እና ጳጳሳት ተመሳሳይ ኃላፊነት ሲሰጣቸው እናያለን። ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ የኦቴናን ቀሳውስት ጠርቶ «እናንተን ጳጳሳት አድርጎ ለሾመባት ለመንጋው እና ለራሳችሁ ተጠንቀቁ» በማለት መክሮአቸዋል /የሐዋ. 20፡17/።

እርቶዶክስ መልስ አላት

ይህንንም ያለው ጳጳሳቱ ካህናት ስለሚባሉ እንጂ ካህናቱ ጳጳሳት ስለሆኑ አይደለም። በቅዱሲያችን መጨረሻ «በዕደ ገብሩ ካህን ከመ ይባርከን- በአገልጋዩ በካህኑ እጅ ይባርከን ዘንድ» በማለት የምንጸልየው ለሁሉም ነው።

6. ሐዋርያት የመጀመርያዎቹ ጳጳሳት ናቸው። ከአሥራ ሁለቱ አንዱ ይሁዳ ሥልጣኑን በተዋት ጊዜ ቦታውን ይተካ ዘንድ ማትያስን ሾመ። ከዚያም በእነርሱ ምትክ ቤተ ክርስቲያንን የሚያገለግሉ ጳጳሳትን ሾመዋል /ዮሐዋ.20÷28/። ቅዱስ ጳውሎስም ጢሞቴዎስን እና ቲቶን በጽጵስና ሾሞአል።

7. የአንጾኪያ ጳጳስ እና የቅዱስ ዮሐንስ ወንጌላዊ ደቀ መዝሙር የነበረው አገናጥዮስ ምጥው ለአንበሳ /67-107ዓም/ ለፈላደል ፍያ ቤተ ክርስቲያን በላከው መልእክቱ አራቱን የቤተ ክርስቲያን አካላት ለያይቶ በሚገባ ጽፎ ነበር።

እርቶዶክስ መልስ አላት

6. ፕሮቴስታንቶች በድንገት መጻንን ይቀበላሉ

እንደ ፕሮቴስታንቶች ትምህርት ከሆነ ድንገት በማመን ብቻ የሚገኝ ነው። እንደ ሰው አመንኩ ካለ ወዲያው ይድናል ብለው ያስባሉ። ምግባርም ሥጢራተ ቤተ ክርስቲያንን መፈጸም፤ ጸሎት እና የመሳሰሉት ነገሮች በድንገት ውስጥ ቦታ የላቸውም ይላሉ። ድንገት ለእነርሱ ቅጽበታዊ እንጂ ሂደት አይደለም። እኛ ግን ለድንገት የእግዚአብሔር ጸጋ እና የሰው ልጅ በጎ ፈቃድ ያስፈልጋል እንላለን። የሰው ልጅ በጎ ፈቃድ የሚገለጠውም የዲያብሎስን ፈቃድ ለመቃወም እና የእግዚአብሔርን ፈቃድ ለመፈጸም በሚያደርገው ተጋድሎ ነው። ስለሆነም ድንገት ቅጽበታዊ ሳይሆን ሂደት ነው እንላለን።

1. ቤተ ክርስቲያን ያለ ኢየሱስ ክርስቶስ ደም ድንገት እንደሌለ ታምናለች፤ ደም ሳይፈስ ሥርየት የለምና /ዕብራ.9÷22/።

2. የኢየሱስ ክርስቶስ የማዳን ሥራ በመልዕልተ መስቀል ባይፈጸም ኖሮ የሰው ልጅ በጎ ሥራ ብቻውን ለድንገት እንደማያበቃውም ታምናለች፤ ታስተምራለች። «ይህም የእግዚአብሔር ስጦታ ነው እንጂ ማንም እንዳይመካ ከሥራ አይደለም» በማለት ቅዱስ ጳውሎስ እንደገለጠው/ኤፌ.2÷9/። የእግዚአብሔር የማዳን ሥራ ባይኖር ኖሮ የሰው ምግባር ብቻውን ባላዳነም ነበር።

3. እግዚአብሔር ያዳነን አስቀድሞ ባዘጋጀልን በቅዱሱ አጠራሩ እንጂ በበጎ ሥራችን አስደስተነው አይደለም፤ «ያዳነን በቅዱስ አጠራሩም የጠራን እግዚአብሔር ነውና፤ ይህም እንደራሱ

እርቶዶክስ መልስ አላት

አሳብ እና ጸጋ መጠን ነው እንጂ እንደ ሥራችን መጠን አይደለም»/2ኛ ጢሞ.1÷9/::

4.የክርስቶስ መወለድ፣መሞትና መነሣት እግዚአብሔር ሰውን በመውደዱ የተነሣ የተሰጠን ጸጋ እንጂ በሥራችን ጽድቅ ያገኘው አይደለም። «ነገር ግን የመድኃኒታችን የእግዚአብሔር ቸርነትና ሰውን መውደዱ በተገለጠ ጊዜ እንደ ምሕረቱ መጠን ለአዲስ ልደት በሚሆነው መታጠብና በመንፈስ ቅዱስ በመታደስ አዳኝን እንጂ እኛ ስላደረግነው በጽድቅ ስላለው ሥራ አይደለም» እንዲል /ቲቶ.3÷4/::

5.የእግዚአብሔር ጸጋ ለሰው ሁሉ በነጻ የተሰጠ ስጦታ ነው። ለሰው ልጅ መዳን የመጀመርያው አስፈላጊ ነገርም እርሱ ነው። ነገር ግን ሰው ሳይፈልግ፣ ሳያስብበት፣መፈለጉንም በተግባር ሳይገልጥ፣ለዚያም ሳይጋደልበት ድንኳኑን አያገኝም። ስለሆነም የሰው ልጅ ሱታፌ ያስፈልጋል።

ሀ/ ለመዳን ጥምቀት ወሳኝ ነው። «ሰው ከውኃ እና ከመንፈስ ቅዱስ ዳግመኛ ካልተወለደ በቀር ወደ መንግሥተ ሰማያት ሊገባ አይችልም»/ዮሐ3÷3/ ተበሏልና። ማመን ብቻውን በቂ አይደለም መጠመቅም የግድ አስፈላጊ ነው። ሐዋርያው ቅዱስ ጴጥሮስም «ጥቂቶች ማለትም ስምንት ነፍሳት በውኃ የጸኑበት መርከብ ሲዘጋጅ የእግዚአብሔር ትዕግሥት በናሳ ዘመን በቆየ ጊዜ ቀድሞ አልታዘዙም። ይህም ውኃ ደግሞ ማለት ጥምቀት ምሳሌው ሆኖ አሁን ያድናል» በማለት

እርቶዶክስ መልስ አላት

አስተምሯል/1ኛ ጴጥ.3÷21/::

በማርቆስ ወንጌልም «ያላመነ ያልተጠመቀም አይደለም» በማለት ጥምቀት ለድንኳኑ ያለውን ወሳኝ ቦታ ያመለክታል/ማር.16÷16/:: ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስም «እንደ ምሕረቱ መጠን ለአዲስ ልደት በሚሆነው መታጠብና በመንፈስ ቅዱስ በመታደስ አዳኝን» በማለት ጥምቀት ለድንኳኑ አስፈላጊ መሆኑን አስተምሯል/ቲቶ.3÷5/::

በበዓለ ሃምሳ በኢየሱሴም ተሰብስበው የነበሩ አይሁድ የሐዋርያው የቅዱስ ጴጥሮስን ትምህርት ስምተው፣የመንፈስ ቅዱስን ተአምራቱን ተመልክተው ልባቸው ተነካ። ሐዋርያ ትንም «ወንድሞች ሆይ ምን እናድርግ»ብለው ጠየቋቸው /ዮሐዋ.2÷1-36/:: ሐዋርያትም «ካመናችሁም ምን ያስፈልጋችኋል። እንዲያውም አሁኑኑ ድናችኋልኩ» አላሏቸውም። «ንስሐ ግብ፣ኃጢአታችሁም ይሠረይ ዘንድ እያንዳንዳችሁ በኢየሱስ ክርስቶስ ስም ተጠመቁ» አሏቸው /ዮሐዋ.2÷3-8/:: በዚህም ትምህርት የተነሣ ሦስት ሺህ ሰዎች ተጠምቀው ክርስቲያኖች ሆኑ። ጥምቀት ለድንኳኑ የማያስፈልግ ቢሆን ኖሮ ያንን ሁሉ ሕዝብ ከማጥመቅ «ድናችኋል እንኳን ደስ ያላችሁ» ማለት በበቃቸው ነበር።

ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስም በፍኖተ ደማስቆ በተአምራት የተገለጠለትን የጌታን ድምፅ ስምቶ ካመነ በኋላ «ጌታ ሆይ

እርቶዶክስ መልስ አላት

ምን አደርግ ዘንድ ትወዳለህ?» ሲል ጠየቀ። ጌታችንም «ስላ መንክ ድነሃልና ምንም ሌላ ነገር አያስፈልግህም» አላለውም። «ተነሥተህ ወደ ከተማ ግባና ታደርገው ዘንድ የሚያስፈልግህን ይነግሩሃል» አለው። ወደ ከተማም በገባ ጊዜ ሐናንያ «ተነሣና ስሙን እየጠራህ ተጠመቅ፤ ከኃጢአትህም ታጠብ» አለው /የሐዋ.22÷16/። ጌታችንን መንገድ ላይ ያነጋገረ፤ በጌታ የተመረጠ፤ ምርጥ ሰቃ የተባለ/የሐዋ.9÷15/፤ ቅዱስ ጳውሎስን ያህል ሰው በቃ ድነሃል ለምን አልተባለም? ጥምቀት ለሥርየተ ኃጢአትና በዚያም ለሚገኘው ድኅነት የግድ አስፈላጊ ስለሆነ ነዋ! እኛም ለዚህ ነው በጸሎተ ሃይማኖት «ኃጢአት በሚሠረ ይባት በእንዲት ጥምቀት እናምናለን» የምንለው።

ሮማዊው ቆርኔሌዎስ ጸሎቱ ተሰምቶለት የእግዚአብሔር መልአክ ተገለጠለት። መልአኩም «ጸሎትህና ምጽዋትህ በእግዚአብሔር ዘንድ ለመታሰቢያ እንዲሆን ዐረገ» አለው። ከዚያ በኋላም አምነሃልና ዛሬውኑ ድነሃል አላለውም። ቅዱስ ጴጥሮስን አስጠራውና የሚያስፈልግህን ይነግርሃል ነበር ያለው። ቅዱስ ጴጥሮስ ወደ ቆርኔሌዎስ ቤት መጥቶ በቤቱ ለነበሩት ሁሉ አስተማራቸው። «ቃሉንም በሰሙት ላይ መንፈስ ቅዱስ ወረደ»/የሐዋ.10÷45/። ያን ጊዜ ቅዱስ ጴጥሮስ «ደስ ይበላችሁ፤ ተአምራት ተደርጎላችኋል። ስለሆነም ድናችኋል» አላላቸውም። «በኢየሱስ ክርስቶስ ስም ይጠመቁ ዘንድ አዘዛቸው» እንጂ/10÷48/።

እርቶዶክስ መልስ አላት

ጥምቀት ለድኅነት ወሳኝ ባይሆን ኖሮ፤ ሰውም ባመነበት ደቂቃ የሚድን ቢሆን ኖሮ እነዚያ ሁሉ ሰዎች ለምን ተጠመቁ? በበዓል ሃምሳ/የሐዋ.2/ በቆርኔሌዎስ ቤት/10÷48/፤ ሊዲያ /16÷15/፤ በፊልጵስዩስ ከተማ የነበረው የእሥር ቤት ጠባቂ /16÷33/፤ የምኩራቡ አለቃ ቀርስጸስ፤ ኢትዮጵያዊው ጃንደረባ /8÷38/።

እሥራኤል ከፈርዖን እጅ አምልጠው ወደ ከነዓን ሲጓዙ፤ ነቢዩ ሙሴ «አትፍሩ፤ ዛሬ የምታዩአቸውን ግብጻውያንን ለዘላለም አታዩአቸውምና ቁሙ፤ ዛሬ ለእናንተ የሚያደርጋትን ማዳን እዩ» አላቸው /ዘጸ.14÷13/። ይህንኑ ታሪክ ጠቅሶ ቅዱስ ጳውሎስ «ወንድሞች ሆይ ይህንን ታውቁ ዘንድ አባቶቻችን ሁሉ ከደመና በታች ነበሩ፤ ሁሉም በባሕር መካከል ተሻገሩ፤ ሁሉም ሙሴን ይተባበሩ ዘንድ በደመና እና በባሕር ተጠመቁ፤ ሁሉም ያንን መንፈሳዊ መጠጥ ጠጡ፤ ይከተላቸውም ከነበረው ከመንፈሳዊ ድንጋይ ጠጥተዋልና። ያም ድንጋይ ክርስቶስ ነበር»/1ኛ ቆሮ.10÷1-4/ በማለት ጥምቀት ለደኅነት ያለውን ቦታ አስተምሯል።

የእብርሃም ልጅ ለመባል ግዝረት የግድ አስፈላጊ ነበር። የእግዚአብሔር ልጅ ለመባልም ጥምቀት የግድ አስፈላጊ ነው። ግዝረት የጥምቀት ምሳሌ ነውና። «የሥጋንም ሰውነት በመግፈፍ፤ በክርስቶስ መገረዝ በእጅ ባልተደረገ መገረዝ በእርሱ ሆናችሁ ደግሞ ተገረዛችሁ። በጥምቀትም ከእርሱ ጋር

እርቶዶክስ መልስ አላት

ተቀበራችሁ፤ በጥምቀትም ደግሞ ከሙታን ባስነሣው በእግዚአብሔር አሠራር በማመናችሁ ከእርሱ ጋር ተነሣችሁ። እንዳለ ቅዱስ ጳውሎስ/ቆላ.2÷11/።

እንዳንዶች ጥምቀትን በሌላው መንገድ ለመሸሸ «በእሳት መጠመቅ፤ በመንፈስ መጠመቅ» የሚል ትምህርት አምጥተዋል። ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ ግን ጥምቀት እንድትብቻ መሆኑን አስተምሯል/ኤፌ.4÷5/።

2. ንስሐ ለድኅነት የግድ አስፈላጊ ነው። ራስን ወቅሶ፤ ስሕተትን አምኖ፤ ዳግም ላለመፈጸም ወስኖ እና ተናገዞ ወደ እግዚአብሔር መመለስ ያስፈልጋል።

ሀ/ ኃጢአት እስካለ ድረስ ንስሐ የግድ አስፈላጊ ነው።

ለ/ጌታችን መደኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ጳላጦስ መሥዋዕታቸውን ከደም ጋር ስለ ቀላቀለባቸው የገሊላ ሰዎች በነገሩት ጊዜ «ንስሐ ባትገቡ ሁላችሁ እንዲሁ ትጠፋላችሁ» ብሏቸዋል/ሉቃ.13÷3/።

ሐ/ሐዋርያት በኢየሱስም በዕለተ ጸራቅሊጦስ ለተሰበሰቡት አይሁድ ያወጁት አዋጅ ንስሐ ለድኅነት አስፈላጊ መሆኑን የሚገልጥ ነበር «ንስሐ ግቡ ኃጢአታችሁም ይሠረይ ዘንድ እያንዳንዳችሁ በኢየሱስ ክርስቶስ ስም ተጠመቁ» /ዮሐዋ.2÷28/።

እርቶዶክስ መልስ አላት

መ/ኃጢአት የለበንም ብንል ራሳችንን እናታልላለን፤ እውነትም ከኛ ጋር የለም/1ኛ ዮሐ.1÷8/። ሁላችን በብዙ ነገር እንሰናከላለን/ያዕ.3÷2/። በኃጢአታችን ብንናዘዝ ኃጢአታችንንም ይቅር ሊለን ከፀመፃም ሁሉ ሊያድነን የታመነና ጸድቅ ነው/1ኛ ዮሐ.1÷9/።

ሠ/ ኃጢአቱን የሚሠውር አይለማም፤ የሚናዘዝባት እና የሚተዋት ግን ምሕረትን ያገኛል/ምሳሌ.28÷13/።

ረ/ እግዚአብሔር የሰዎችን ኃጢአት የሚታገሥበት እንዲሁም ከንታዩት ንስሐ እንዲገቡ ጊዜ ለመስጠት ነው «ጌታ ስለተስፋ ቃሉ አይዘገይም፤ ነገር ግን ሁሉ ወደ ንስሐ እንዲደርሱ እንጂ ማንም እንዳይጠፋ ወድዶ ስለ እናንተ ይታገማል»/2ኛ ጴጥ.3÷9/።

ሰ/ ንስሐ የኃጢአት መደምሰሻ መሣርያ ነው። «እንግዲህ ከጌታ ፊት የመጽናናት ዘመን እንድትመጣላችሁ፤ አስቀድሞም ለእናንተ የተመረጠውን ኢየሱስ ክርስቶስን እንዲልክላችሁ፤ ኃጢአታችሁ ይደመስስ ዘንድ ንስሐ ግቡ። ተመለሱም»/ዮሐዋ.3÷19/።

ሸ/ እንዳንድ ሰዎች በጌታችን ደም ኃጢአታችን ተደምስሶልናል፤ ከዚያ በኋላ ሌላ ነገር አያስፈልገንም ይላሉ። ልክ ነው በጌታችን ደም ኃጢአታችን ተደምስሷል። በጌታችን ኃጢአት ተደምስሷል ስንል ግን ሁለት ነገር ማለታችን መሆኑን መዘንጋት የለብንም። የመጀመርያው በሰዎች ላይ አድሮ የነበረውና በአዳም መበደል ምክንያት ያገኘን የቀደመው በደል

አርቶዶክስ መልስ አላት

«ጥንተ አብሶ» ነው። ልቦ አምላክ ዳዊት «እነሆ በዓመፃ ተፀነ ስኩ፤ እናቴም በኃጢአት ወለደችኝ» እንዳለው ከመወለዳችን ጀምሮ የምናገኘው ነበር/መዝ.50/። ሁለተኛው ደግሞ ወደ እግ ዚአብሔር መንግሥት የመግባት ዕድል ተሰጠን እንጂ ልክ አዳም እንደተፈጠረ ወደ ገነት እንደገባው ሁላችንም ወደ መንግሥተ ሰማያት ከክርስቶስ ትንሣኤ በኋላ አልገባንም። ስለሆነም ይህንን በክርስቶስ የተገኘ የመዳን ዕድል ለመጠቀም የሰው ልጅ ድርሻ ያስፈልጋል ማለት ነው። ቀደም ብለን እንዳየነው ቅዱስ ጳውሎስ እንኳን ኃጢአቱ ተደመስሶልኛል ሌላ ምን ያስፈልገኛል ሳይል ተጠምቋል፤ ሦስት ሺህ ሰዎች ባመኑ ጊዜ ኃጢአታችን በክርስቶስ ተደምስሷል ሌላ ምን ያስፈልገናል ሳይሉ ንስሐ ገብተው ተጠምቀዋል። ለሰው ንስሐ መግባት ብቻ ሳይሆን በንስሐ መንገድ ተገዞ የንስሐ ፍሬ ማፍራትም ያስፈልገዋል «እንግዲህ ለንስሐ የሚገባ ፍሬ አድርጉ» /ማቴ.3÷9/። ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስም ለአሕዛብ በለበከው ስብከት «ንስሐ ይገቡ ዘንድና ለንስሐ የሚገባ ነገር ያደርጉ ዘንድ» አስተምሯቸዋል/ዮሐ.26÷20/።

ቀ/ በንስሐ ገዞ እስከ መሥዋዕትነት መታገል ያስፈልጋል «ከኃ ጢአት ጋር እየተጋደላችሁ ገና ደምን እስከ ማፍሰስ አልተቃ ወማችሁም» ይለናል ቅዱስ ጳውሎስ/ዕብራ.12÷4/።

በ/ ንስሐ የድንኳን መንገድ ነው። «እንደ እግዚአብሔር ፈቃድ የሆነ ንዘን ፀፀት የሌለበትን ወደ መዳንም የሚያደርሰውን ንስሐ ያደርጋልና» /2ኛ ቆሮ. 7÷10/።

አርቶዶክስ መልስ አላት

ተ/ የኃጢአት ደመወዝ ሞት ነው/ሮሜ.6÷23/። ሰው ደግሞ በየ ጊዜው ይበድላል። ታዲያ ያለ ንስሐ ማን ከዚህ ሞት ሊያድነው ይችላል?

ቸ/ ለድንኳን የተከፈለው ዋጋ የኢየሱስ ክርስቶስ ደም ነው እንጅ ንስሐ አይደለም የሚሉ አሉ። እውነት ነው። ለድንኳን የተከፈለው ዋጋ የኢየሱስ ክርስቶስ ደም ነው። በዚህ ወርቅ ደም በኩል ለመዳን ግን መንገዱ ንስሐ ነው። ያለ ንስሐ የተከፈለ ልንን ዋጋ ከንቱ እናደርገዋለን። «ጳውሎስ ሰባት ጊዜ ይወድቃል፤ ይነሣልም»/ምሳሌ.24÷16/። ስለዚህም ንስሐ አስፈላጊ ነው። ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ እንኳን ንስሐ ከዲያብሎስ ጋር መጋደል፤ ሥጋንም ለመግዛት መጋደል በመሆኑ «ነገር ግን ለሌሎች ከሰበክሁ በኋላ ራሴ የተጣልኩ እንዳልሆን ሥጋዬን እየጎ ሰምኩ አስገዛዋለሁ» በማለት ተናግሯል/1ኛቆሮ.9÷26/። ታዲያ ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ ራሱን ለመግዛት እንዲህ ሲጋደል ድኛለሁ በቃኝ ንስሐ አያስፈልገኝም የሚል ደፋር ማነው?

ነ/ቤተ ክርስቲያናችን ስለ ንስሐ የምታስተምረው ከፕሮቴስታንቶች ይለያል

1/ንስሐ ከምሥጢራተ ቤተ ክርስቲያን አንዱ ነው። በመሆኑም «በምሥጢረ ንስሐ» እና «በንስሐ» መካከል ልዩነት አለ። እነርሱ ንስሐ የሚሉት መፀፀትን ነው፤ እኛ ግን «ምሥጢረ ንስሐ» የምንለው ከመፀፀት ጀምሮ ለካህን እስከ መናዘዝ ያለውን ነው።

እርቶዶክስ መልስ አላት

2/ንስሐ ኑዛዜን ይፈልጋል። በቤተ ክርስቲያን ትምህርት መሠረት ንስሐ መግባት ማለት ኃጢአትን አምኖና ተፀዕቶ፤ ለመመለስም ወስኖ፤ ዳግም ወደ ትፋት ላለመሄድም ቆርጦ ለንስሐ አባት መናዘዝ ማለት ነው። ምሥጢረ ንስሐ ማለት ይህ ነው። «ኃጢአቱን የሚሠወር አይለማም፤ የሚናዘዛት እና የሚተዋት ግን ምሕረትን ያገኛል» እንዲል/ምሳሌ 28+13። በብሉይ ኪዳን ዘመን ሰዎች ወደ ካህናት እየሄዱ ይናዘዙ ነበር/ሊዋ.5+5። በዘመነ ሐዲስ መግቢያም ወደ መጥምቀ መለኮት ቅዱስ ዮሐንስ እየሄዱ ኃጢአታቸውን ይናዘዙ ነበር/ማቴ.3+6። በዘመነ ሐዲስም ወደ ሐዋርያት እየሄዱ ይናዘዙ ነበር/ዮሐ.15+18።

3/ ንስሐ ከቤተ ክርስቲያን ሥልጣን ጋር የተያያዘ ነው። ያለ ሥልጣን ከህጎች ንስሐ ፍሬ አይኖረውም። ፕሮቴስታንቶች ንስሐ ኃጢአትን መተው እና ለራስ ቃል መግባት ነው ይላሉ። ነገር ግን «መንፈስ ቅዱስን ተቀበሉ፤ ኃጢአታቸውን ይቅር ያላችኋቸው ይቀርላቸዋል፤ የያዛችሁባቸው ተይዞባቸዋል» /ዮሐ.20+22/ ተብሎ በተነገረው መሠረት ምሥጢረ ንስሐ የካህኑን ሥልጣን ይፈልጋል።

4/ንስሐ እና ጸጋ እግዚአብሔር፡- ፕሮቴስታንቶች ንስሐ በኢየሱስ እግር ሥር መንበርከክ እና በጸጋው መዳን ነው ይላሉ። ይህ ብቻውን ግን በቂ አይደለም። ንስሐ መግባት ማለት መናዘዝ፤ ከኃጢአት ጋርም መጋደልን ይፈልጋል። መንፈስ ቅዱስ ይረዳናል፤ የእግዚአብሔር ጸጋ በውስጣችን ይሠራል፤

እርቶዶክስ መልስ አላት

እኛም ከኃጢአት ጋር እንጋደላለን። ምክንያቱም «ደም እስከ ማፍሰስ ድረስ ከኃጢአት ጋር መጋደል ያስፈልጋልና» /ዕብራ. 12+4። ቅዱስ ጳውሎስ ስለ መንፈሳዊ ሕይወት ሲያስተምር ከኃጢአት ጋር የሚደረግ ውጊያ መሆኑን አስተምሯል /ኤፌ.6። በዚህ ውጊያ ላይ ደግሞ ለሰባቱ የእስያ አብያተ ክርስቲያናት እንደተነገረው/ራእይ.2-3/ «ድል መንሣት» ይገባል። በመሆኑም ጸጋ እግዚአብሔር ብቻውን አያድነንም። የኛም ተጋድሎ ያስፈልገናል።

5/ንስሐ ራስን ለካህን ማሳየት ማለት ነው። «ለማንም እንዳትናገር ተጠንቀቅ፤ ነገር ግን ራስህን ለካህን አሳይ»/ማቴ.8+2።

አ/ ለድኅነት ሌላው አስፈላጊ ነገር መልካም ሥራ ነው። ሰው ከበደል መመለሱን፤ በፍኖተ ጽደቅ እየተጓዘ መሆኑን፤ ሰይጣንን እምቢ ማለቱን የሚያሳየው በበጎ ምግባሩ ነው። ሐዋርያው ቅዱስ ያዕቆብ «ሥራ የሌለው እምነት በራሱ የሞተ ነው» እንዳለው/ያዕ.2+16። ከዚህ አያይዞም «ከሥራ የተለየ እምነት የሞተ ነው» ብሎ አስተምሯል/ያዕ.2+26። ሐዋርያው ቅዱስ ዮሐንስም «በእርሱ እንዳለን በዚህ እናውቃለን፤ በእርሱ እኖራለሁ የሚል እርሱ እንደ ተመላለሰ ራሱ ደግሞ ሊመላለስ ይገባዋል» በማለት የክርስቶስ ተከታይ የክርስቶስን ሥራ መሥራት እንዳለበት አስተምሯል/1ኛዮሐ.2+6። በመጨረሻው ዘመንም ዋጋ የሚከፈለው ለእያንዳንዱ እንደ ሥራው ነው/ራእይ.22+12/

እርቶዶክስ መልስ አላት

7. ፕሮቴስታንቶች ኑዛዜን አይቀበሉም

ፕሮቴስታንቶች ንስሐን ከግል ጉዳይ ጋር ስለሚያገናኙት አንድም ለካህን መናዘዝን አይቀበሉም ያለበለዚያም የአደግባይ ንስሐን ይፈቅዳሉ። በቅዱሳት መጻሕፍት ትምህርት መሠረት ግን ንስሐ ያለ ኑዛዜ ብቻውን ለድኅነት አያበቃም።

1/ እርስ በርሳችሁ ተናዘዙ/ያዕ. 5+16/ የሚለውን በመያዝ ሰው ለማንኛውም ሰው ንስሐውን መናገር ይችላል ብለው የሚያስተምሩ አሉ። «እርስ በርሳችሁ» ሲል ግን ማንኛውም ሰው ለማንኛውም ሰው ማለቱ አይደለም። እርስ በርሳችሁ ተማማሩ ማለት የሚያውቅ የማያውቅን ያስተምረው ማለት እንደሆነው ሁሉ፤ እርስ በርሳችሁ ተረዳዱ ማለትም ዐቅም ያለው የሌለውን ይርዳ ማለት እንደሆነው ሁሉ፤ እርስ በርሳችሁ ተናዘዙ ማለትም ሥልጣን ያለው ሌላውን ያናዘዘው ማለት ነው። አንዳችሁ አንዳችሁን አክሙ ማለት ሐኪሞች በሽተኞችን አክሙ ማለት እንደሆነው ማለት ነው።

2/ ሌሎች ደግሞ ንስሐ ማለት ኃጢአትን ለጌታ መንገር ነው ይላሉ። ይህ ከሆነማ «አምነው ከነበሩት እጅግ ሰዎች ያደረጉትን እየተናዘዙና እየተናገሩ ይመጡ ነበር» ተብሎ ለምን ተነገረ/ ዮሐዋ.19+18/። ለጌታ በልባቸው መናገር ስላልቻሉ ነውን?

3/ ለካህን መናገር ማለት ካህኑ እግዚአብሔርን ይተካዋል ማለት አይደለም። ነገር ግን በካህኑ ፊት እና ለካህኑ በተሰጠው ሥልጣን ለእግዚአብሔር መናዘዝ ማለት ነው። ከኢየሪኮ እርም

እርቶዶክስ መልስ አላት

የወሰደውን አካንን መስፍኑ ኢያሱ «ልጄ ሆይ ለእሥራኤል አምላክ ለእግዚአብሔር ክብር ስጥ፤ ለእርሱም ተናዘዝ፤ ያደረግከውንም ነገር፤ አትሸጽጥኝ» ነበር ያለው/ኢያ.7+19/ እካን ለኢያሱ ቢናገረም የሚናዘዘው ግን ለእግዚአብሔር ነው። ዳዊት ኃጢአት በሠራ ጊዜ ወደ ነቢዩ ናታን ቀርቦ «እግዚአብሔርን በድያለሁ» አለው። ናታንም ዳዊትን «እግዚአብሔር ደግሞ ኃጢአትህን እርቆልሃል፤ አትሞትም» አለው። ንስሐው የተከናወነው በነቢዩ በናታን ፊት ነበር/1ኛ ሳሙ.12+13/።

4/ በብሉይ ኪዳን ሕዝቡ ወደ ካህኑ ሄደው እንዲናዘዙ ሕጉ ያዘዝ ነበር/ሌዋ.5+5-6/።

5/ ነቢዩ ኢሳይያስ እግዚአብሔርን በራእይ በዙፋኑ ላይ ተቀምጦ በተመለከተውና ራሱን ወቅሶ ኃጢአተኛ ነኝ ባለ ጊዜ ከሱራፊል አንዱ በጉጠት ከእሳቱ ፍሕም አምጥቶ ከንፈሮቹን ቀደሳቸው። ከዚያም «በደልህ ተወገደ፤ ኃጢአትህም ተሠረየልህ» አለው/ኢሳ.6+1-8/። ሱራፊል የካህናት ምሳሌ ናቸው /ራእይ.1+20/። ካህናት በደልን እንዲያስወግዱ፤ ኃጢአትንም እንዲያስተሠርዩ ሥልጣን ተሰጥቷቸዋልና። ጌታችንን በመንበሩ ተቀምጦ የተመለከተው ነቢዩ ኢሳይያስ ኃጢአቱ የተወገደለት በሱራፊ እሳት ነው። ለምን? እግዚአብሔር የሥርዓት አምላክ ስለሆነ ነው። ዛሬም በእግዚአብሔር ፊት በካህኑም አገልግሎት ኃጢአት ይሠራያል። ካህኑ ይህንን ሥልጣን ያገኘው ከእግዚአብሔር ዘንድ ነው/ዮሐ. 20+23/።

አርቶዶክስ መልስ አላት

8. ፕሮቴስታንቶች ሥርዓት የላቸውም

ፕሮቴስታንቶች ሥርዓተ እምልኮን ልባቸው በፈቀደው መንገድ ሁሉ ይፈጽማሉ። አንድ የታወቀ ሥርዓተ ቤተ ክርስቲያን የላቸውም። ሥርዓተ ቤተ ክርስቲያንንም ይቃወማሉ። ሁከት እና ድብል ቅልቅንም ይፈቅዳሉ። እኛ ግን እግዚአብሔር የሥርዓት እምላክ እንደሆነ ነጥረን መለከውም በሥርዓት እንደሆነ እናምናለን።

1. ሥርዓተ እምልኮ ማለት እምልኮአችንን የምንፈጽምበት ሥርዓት ፣ ቅደም ተከተል፣ ተግባር፣ አፈጻጸም ማለት ነው።
2. እምልኮ በፍጥረታት ዘንድ ሲጀመር ከሥርዓተ እምልኮ ጋር ነበር። ኖኅ መሠዊያ ሠርቷል/ዘፍ.8+20/፤ አብርሃም መሠዊያ ሠርቷል፤ ዘፍ.22+9/፤ ሙሴ መሠዊያ ሠርቷል፤ ዘጸ.17+15/። እነዚህ ሁሉ አበው ይህንን ያደረጉት እምልኮአቸውን ሥርዓት ባለው መንገድ ለመፈጸም ነው።
3. ከላይ በተሠሩት መሠዊያዎችም የተለዩ እና የተመረጡ መስዋዕት ቶች ይቀርቡ ነበር። የበደል መስዋዕት/ዘሌ.7+1/፤ የጋላት ማስ ተሥረያ መስዋዕት /ዘሌ.6+25/፤ የደንክት መስዋዕት /ዘሌ.7+11/። ይህ ሁሉ የሚያመለክተን ለይቶ፣ ወስኖ እና ሥርዓት ይዞ ማምለክ ከጥንት ጀምሮ ያለ መሆኑን ነው።
4. በዘመነ አብርሃም ሥርዓተ እምልኮ አጭር እና ቀላል ነበር። በዘመነ መልክ ጼዴቅ ደግሞ ኅብስት እና ወይን ማስታኮት ተጀመረ /ዘፍ.14+18/።
5. በዘመነ አርን ዝርዝር የሆነ ሥርዓተ እምልኮ ተሰጠ፤ መሠዊያውም በልዩ ሥርዓት ተሠራ /ዘጸ.25+8-9/። ለሙሴ እና ለአርን ሥርዓቱ በዝርዝር ነበር የተገለጠላቸው። ከሥርዓቱ መውጣትም ያስቀጣ ነበር።

አርቶዶክስ መልስ አላት

ለዚህም የአብድዩ እና ናዳብ መቀጣት ምስክር ነው/ዘሌ.10+1-2/።

6. ልቦ እምላክ ዳዊት ለእግዚአብሔር ምስጋና የሚቀርብበትን ሥርዓት ሠርቶ ነበር።
7. ጠቢቡ ሰሎሞንም «አባቶችህ ያቆዩትን የቀድሞውን የድንበር ምልክት እታፍልህ» በማለት አስተማረ/ምሳ.22+28/
8. ጌታችን መደኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሥርዓተ ቁርባንን ጀመረ ልን /ማቴ.26+26/፤ ማር.14+22/፤ ሉቃ.22+19/።
9. ጌታችን መደኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ከሙታን ከተነሣ በኋላ አርባ ቀን እየታያቸው፤ ስለ እግዚአብሔር መንግሥት ነገር እየነገሩ ቸው፤ በብዙ ማስረጃ ከሕማማቱ በኋላ ሕያው ሆኖ ራሱን አሳያቸው /የሐዋ.1+1-3/። በዚህ ጊዜ ያስተማራቸው ትምህርት በአራቱም ወንጌላውያን አልተመዘገበም። በቤተ ክርስቲያን ትውፊት እንደምናገኘው ግን ያሳያቸውና ያስተማራቸው የምስጢራት ቤተ ክርስቲያንን አፈጻጸም ሥርዓት ነው።
10. ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ «ሁሉ በእግባብ እና በሥርዓት ይሁን» በማለት አስተምሯል። ዮሐንስ አፈወርቅ ይህንን ሲተረጉሙ «የመልካም ሥርዓትን ነጥላለን እና የፍቅርን ያህል የሚያንጽ ምን አለ? ልክ የእነዚህ ተቃራኒ የሆኑ ነገሮችን ያህል አፍራሽ እንደሌለው ሁሉ ማለት ነው። በመንፈሳዊ ጉዳዮች ብቻ ሳይሆን በማናቸውም ነገር ቢሆን አስፈላጊ ናቸው» ብሏል።
11. ሐዋርያት በዘመናቸው ልዩ ልዩ ሥርዓቶችን ሠርተዋል።

በጸሎት ጊዜ የወንዶች እና የሴቶች ሁኔታ ምን መሆን እንዳለበት /1ኛቆሮ.11/፤ የድንግልና እና የጋብቻ ሁኔታ /1ኛቆሮ.7/፤ በጉባኤ /ማገበር/ ጊዜ መደረግ ስላለበት ሥርዓት/1ኛ ቆሮ.14+26/፤ ስለ አለባበስ/1ኛጴጥ. 3+1-6/

ኦርቶዶክስ መልስ አላት

9. ፕሮቴስታንቶች ምሥጢረ ቁርባንን እና ቅዱሴን
አይቀበሉም

ፕሮቴስታንቶች ቅዱስ ቁርባንን ዝክረ ክርስቶስ መሆኑን ብቻ ያምናሉ። ምሥጢርነቱን አይቀበሉም። ቅዱሴም አይቀድሱም። በርግጥ እንዳንዶቹ እንቀድሳለን ይላሉ። ሕጋዊ ክህነት እና ሥርዓተ ቤተ ክርስቲያን በሌለበት ቅዱሴ ሊኖር አይችልም። ከፕሮቴስታንቶች ወገን ከእንግሊዘኖች በስተቀር መመዊያን መሥዋዕትን እና ቅዱሴን በይፋ የተቀበለ የለም። እኛ ግን ቅዱስ ቁርባን ለመዳን የግድ አስፈላጊ የሆነ መጽሐፍ ቅዱሳዊ መሠረት ያለው የሐዲስ ኪዳን መሥዋዕት መሆኑን እናምናለን።

1. በማኅበር መጸለይ ከቤተ ክርስቲያን መመሥረት ጀምሮ የነበረ ነው። «በዓለ ሃምሳም የተባለው ቀን በደረሰ ጊዜ ሁሉም በአንድ ልብ ሆነው አብረው ሳሉ ድንገት እንደሚነጥቅ አውሎ ነፋስ ከሰማይ ድምጽ መጣ፣ ተቀምጠው የነበሩበትንም ቤት ሁሉ ሞላው። እንደ እሳትም የተከፋፈሉ ልሳኖች ታዩአቸው። በእያንዳንዳቸውም ላይ ተቀመጡባቸው። በሁሉም መንፈስ ቅዱስ ሞላባቸው»/የሐዋ.2+1-11/። «በአንድ ልብ ሆነው» ያለው በጸሎት ተባብረው ለማለት ነው። ይህ ጸሎት ደግሞ ቅዱስ ጴጥ ሮስን ከወሃኒ ያወጣ ጸሎት ነው/የሐዋ.12+1-11/።

2. ጌታችንም በወንጌል «ከእናንተ ሁለቱ በምድር በማናቸውም በሚለምኑት ነገር ሁሉ ቢሰማሙ በሰማያት ካለው ከአባቴ ዘንድ ይደረግላቸዋል። ሁለት ወይንም ሦስት ሆነው በስሜ በሚሰበሰቡበት በዚያ በመካከላቸው እሆናለሁና»/ማቴ.18+19/

ኦርቶዶክስ መልስ አላት

በማለት ጌታችን በአንድነት ሆኖ የመጸለይን ጥቅም አስተምሮናል።

3. የመላእክት ጸሎት የማኅበር ጸሎት ነው። «አንዱም ለአንዱ ቅዱስ፣ ቅዱስ፣ ቅዱስ የሠራዊት ጌታ እግዚአብሔር ምድር ሁሉ ከክብሩ ተሞልታለች እያለ ይጮኸ ነበር»/ኢሳ.6+3-4/ «ቅዱስ ቅዱስ ቅዱስ የነበረውና የሚመጣው፣ ሁሉንም የሚገዛ ጌታ ያለው አምላክ እያሉ ቀንና ሌሊት አያረፉም/ራእይ.4+8/ የሚሉት የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍሎች የመላእክትን የማኅበር ጸሎት ያመለክታሉ። ይህም ቅዱሴ መላክት ይባላል።

4. ቅዱሴ በግሪክ «Leitorgia» ይባላል። ይህም «Leitoc» ሕዝብ፣ እና «Ergon» ሥራ ከሚሉት ቃላት የተገኘ ነው። ትርጉሙም «የሕዝብ ተግባር» ማለት ነው። «Liturgy» የሚለው የእንግሊዝኛውም ቃል ከዚያ የወጣ ነው። ቅዱሴ ማለት ሕዝቡ አንድ ልብ ሆነው በመስብሰብ ለእግዚአብሔር የሚያቀርቡት ምስጋና እና መሥዋዕት ማለት ነው። በሰብዐ ሊቃናት የግሪክ ትርጉም ቃሉን በብሉይ ቤተ መቅደስ ይፈጸም የነበረውን አገልግሎት ለመግለጥ ሲውል እናገኘዋለን።

5. ቅዱሴ በውስጡ ትምህርት፣ ጸሎት እና መሥዋዕትን ይይዛል። ትምህርቱ በቅዱሳት መጻሕፍት ንባብ፣ በሥርዓቱ ትርጉም እና በካህኑ እንቅስቃሴ ሁሉ ይሰጣል፤ ጸሎቱ ደግሞ ካህናቱ ከሕዝቡ ጋር በመሆን በሚያከናውኑት ምስጋና እና ልመና ይፈጸማል።

አርቶዶክስ መልስ አላት

መስዋዕትም የመብራት፣ የዕጣን እና የቁርባን መስዋዕት ነው።

6. ሐዋርያት በማኅበር እየቀደሱ ሥጋወደሙን ይቀበሉ ያቀብሉ ነበር። «በዚያም ቀን ሦስት ሺ የሚያህል ነፍስ ተጨመሩ፤ እንጀራውንም በመቁረስ በጸሎትም ይተጉ ነበር»/የሐዋ.2+42/። «እንጀራ በመቁረስ» ያለው ሥጋወደሙን በመፈተት ለማለት ነው።

7. ለቅዱስ ቁርባን መሠዊያ ስለሚውለው መሠዊያ በነቢያት ትንቢት፣ በሰፊው ተነግሮለታል።

8. አሳይያስ፡- በዚያን ቀን በግብጽ ምድር መካከል ለእግዚአብሔር መሠዊያ በዳርቻዋም ለእግዚአብሔር ዓምድ ይሆናል/ኢሳ.19+19/። ይህ ትንቢት የተፈጸመው በሐዲስ ኪዳን ግብጽ በክርስቶስ አምና መሠዊያ በሠራች ጊዜ ነው።

9. ሚልክያስ፡- ከፀሐይ መግቢያ እስከ መውጫዋ ድረስ ስሜ በአሕዛብ ዘንድ ታላቅ ይሆናልና። በየስፍራውም ለስሜ ዕጣን ያጥናሉ፤ ስሜ በአሕዛብ ዘንድ ታላቅ ይሆናልና/ሚልክ.1+11/። የእግዚአብሔር ስም በአሕዛብ ዘንድ ታላቅ የሆነው፣ ለስሙም ከኢየሩሳሌም ውጭ በየቦታው መስዋዕት የቀረበው በዘመን ሐዲስ ነው።

10. ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ ለዕብራውያን በጻፈው መልእክቱ «መሠዊያ አለን፤ ከእርሱም ሊበሉ ድንኳኑን የሚያገለግሉ መብት የላቸውም» ብሏል/ዕብራ.13+10/። «መሠዊያ አለን»

አርቶዶክስ መልስ አላት

ያለው የሐዲስ ኪዳንን መሠዊያ መሆኑን ሲያስረግጥ በድንኳኑ ኒቱ የሚያገለግሉ ሌዋውያን ካህናት ከዚያ ሊበሉ ዕድል የላቸውም አለ። የእራቱን መሠዊያ ቢሆን ኖሮ እንዲያውም ዕድል ያላቸው ሌዋውያን ካህናቱ ነበሩ።

11. ጌታችን መደኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በፍኖተ ደማስቆ የመረጠው ቅዱስ ጳውሎስ ለእገልግሎት የተለየበትን ሥርዓት የሐዋርያት ሥራ ጸሐፊ ቅዱስ ሉቃስ ሲነግረን «እነዚህም ጌታን ሲያመልኩና ሲጠሙ መንፈስ ቅዱስ በርናባስንና ሳውልን ለጠራጃቸው ሥራ ለዩልኝ አለ» ይለናል/የሐዋ.13+2/። እዚህ ላይ «ሲያመልኩ» የሚለው ቃል በግሪኩ «Leitourgo uation» በሚል ተገልጧል። Liturgy የሚለው ቃልም ከዚህ የወጣ ነው። በመሆኑም በቅዱስ እና በሰብሌ ላይ እንደነበሩ ያመለክታል። ይህ ታሪክ የተፈጸመው በ49 ዓም አካባቢ ነው። እናም ሥርዓተ ቅዱስ በጥንቷ ቤተ ክርስቲያን የነበረውን ቦታ ያመለክተናል።

12. ቅዱስ ክመጀመርያው የክርስትና ዘመን ጀምሮ የነበረ የቤተ ክርስቲያን እንዲገልግሉት እንደ ነበረ አያሌ ጥንታውያን መዛግብት ይመሰክራሉ። ዲድስቅልያ ዐንቀጽ 9 [በ70 ዓም የተጠናቀረ]፣ የዮሴፍስ ስማዕት መጻሕፍት/150 ዓም አካባቢ/የኢጳሊጦስ ዘርም/200 ዓም አካባቢ/ባቤተ ክርስቲያን ሥርዓተ ቅዱስ ይከናወን እንደ ነበረና መከናወንም እንዳለበት ያስረዳል።

እርቶዶክስ መልስ አላት

13. ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ ከጌታችን የተቀበለውን ሥርዓተ ቁርባን ለልጆቹ አስተምሯል «በዚያች ሌሊት እንጀራውን አን ስቶ አመሰግን»/1ኛ ቆሮ. 11÷24/ በማለት ሥጋውና ደሙን ከማቀበሉ በፊት የምስጋና ጸሎት ማቅረቡን ገልጿል። በዚህ ምንባብ ላይ ቅዱስ ጳውሎስ Eucharistias የሚለውን የግሪክ ቃል ነው የተጠቀመው። ግእዙም «አመሰግን ባረከ፣ ፈተተ» ነው የሚለው። ይህም እኛ ከቅዱስ ቁርባን መፈተት በፊት የምናቀርበው የምስጋና ጸሎት ነው። ቁርባንን Eucharist ብሎ መጥራት ከዚህ የመጣ ነው።

13. ሐዋርያት እና ደቀ መዝሙሮቻቸው በየሳምንቱ የመጀመርያው ቀን/በሰንበት/ ለሥርዓተ ቁርባን ይሰባሰቡ ነበር። «በሳምንቱ የመጀመርያ ቀን እንጀራ ለመቁረስ ተሰብስበን ሳለን» እንዲል/የሐዋ. 20÷7/።

14. ቀደምት የቤተ ክርስቲያን ሊቃውንትም ስለ ቁርባን ብዙ አስተምረዋል

የሐንስ አፈወርቅ፡- ነገር ግን ስለሞቱ መታሰቢያ በየቀኑ መስዋዕት እናቀርባለን፤ ይህ መስዋዕት ግን አንድ ብቻ ነው። አይደጋገምም። እንዴት አንድ ብቻ ሆነ? ለምን አይደጋገምም? ለምን ብዙ አልሆነም? ምክንያቱም አንድ ጊዜ ለሁሉም ስለ ተሠዋ ነው። ያንኑ ኢየሱስ ክርስቶስ ሁልጊዜ እንሠዋለን። ዛሬ አንዱ ነገ ሌላውን አይደለም። ኢየሱስ ክርስቶስ አንድ በመሆኑ መስዋዕቱም አንድ እና ያው ነው።

እርቶዶክስ መልስ አላት

ብዙ ክርስቶሶችን በየጊዜው የምንሠዋ አይደለም፤ ምንጊዜም አንድ መስዋዕት ነው የምንሠዋው፤ ያንኑ ኢየሱስን ነው የምንሠዋው» ብሏል።

አግናዮስ ምጥው ለአንበሳ፡- ሥጋው እና ደሙን ከተቀበልን በኋላ ሰውነታችን ፈራሽ በስባሽ መሆኑ ይቀራል። የዘላለማዊ ትንሣኤ ተስፋ አለውና።

ቄሮሎስ ዘኢየሩሳሌም፡- ያለ ክርስቶስ ሥጋ ሕያው ሆኖ መኖር አይቻልም።

ባስልዮስ ዘቂሳርያ፡- በየጊዜው መገናኘት እና ከክርስቶስ ሥጋ እና ደም መቀበል እጅግ አስፈላጊ ነው።

ሠለስቱ ምላት፡- በሰማያዊው መሠዊያ ላይ ተራ ኅብስት እና ወይን አይደለም የምናየው። ነገር ግን በእምነት እንነሣና በመሠዊያው ላይ የዓለሙን ኃጢአት የተሸከመውን የእግዚአብሔር በግ እናስተውላለን። እርሱ በካህናት እጅ እየተሠዋ ነው። በእውነት ሥጋውን እና ደሙን በመቀበልም ይህ ትንሣኤያችን መሆኑን ልናምን ይገባል።

ለመጀመርያ ጊዜ ለሥርዓተ ቅዱስ «አኩቴተ ቁርባን» ወይም «የቁርባን ምስጋና - Eucharist» የተባለውን ቃል የተጠቀመው አግናጥዮስ ምጥው ለአንበሳ ነው። ቀጥሎም ዮስጢኖስ ቃሉን ተጠቅሞበታል።

አግናጥዮስ «በአንድ ሰንበት አንድ መስዋዕት ብቻ ሠው። የጌታ ሥጋ አንድ ጽዋውም አንድ ነውና» ብሏል።

እርቶዶክስ መልስ አላት

10. ፕሮቴስታንቶች የተሟላ መጽሐፍ ቅዱስን አይቀበሉም

ፕሮቴስታንቶች ከመጽሐፍ ቅዱስ ክፍሎች የሚፈለጓቸውን ብቻ በመውሰድ ሌሎችን ትተዋቸዋል። በመሆኑም እነርሱ በሚቀበሏቸው እና ቤተ ክርስቲያናችን በምትቀበላቸው መጻሕፍት ቁጥር መካከል ልዩነት አለ።

1. የፕሮቴስታንቲዝም መሥራች ማርቲን ሉተር ለእርሱ ትምህርት የማይመቹ የመሰሉትን መጻሕፍት እያወጣ ይጥል ነበር። ለምሳሌ የያዕቆብ መልእክት ስለ ምግባር አስፈላጊነት ስለሚያስተምርና ይህም ማርቲን ሉተር ስለ ጸጋ እና እምነት ብቻ ይሰብከው ከነበረው ትምህርቱ ጋር አልሄድ ስላለው መልእክቱን ከመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ አውጥቶት ነበር። እንዲያውም «Epistle of straw ገለባ መልእክት» ብሎ እስከ መጥራት ድርሶ ነበር።

2. አንዳንድ ወገኖች ከ66ቱ መጻሕፍት ውጭ ያሉትን መጻሕፍት «አፖክሪፓ» ብለው ይጠሯቸዋል። ይህ ግን የተሳሳተ ስያሜ ነው። «አፖክሪፓ» በጥንት ዘመን ምሥጢራዊ ለሆኑት የጥንቅቃ መጻሕፍት የሚሰጥ ስም ነውና። እኛ ግን የብሉይ ኪዳን መጻሕፍቱን «ሁለተኛ የቀኖና መጻሕፍት-ዲዮካትሮኒካል» እንላቸዋለን።

3. የብሉይ ኪዳን መጻሕፍት ሁለት ዓይነት የቀኖና ክፍሎች አሏቸው። እነርሱም የመጀመርያ-ፕሮቶካኖኒካል፣ እና ሁለተኛ

እርቶዶክስ መልስ አላት

-ዲዮካትሮኒካል ይባላሉ።

የመጀመርያ/ፕሮቶካኖኒካል/- እነዚህ በካህኑ በእገራ የተሰበሰቡ ቡና መጀመርያ በቀኖና የተመዘገቡ ናቸው/1ኛ መቃ. 2-10/ ነህምም የነገሥታትን መጻሕፍት የያዘ ቤተ መጻሕፍት አቋቁሞ ነበር። እነዚህ መጻሕፍት በፖስት የተከፈሉ ሲሆን ቶራሕ፣ ነበሊም እና ከተቢም ተብለው ይጠራሉ። እገራ እና ነህምም ሁለተኛዎቹን መጻሕፍት በተመለከተ ያነሡት ነገር የለም። ምክንያቱም በዚያ ዘመን አልተሰበሰቡ በምና። የተሰበሰቡት ከእነርሱ በኋላ በመሆኑ። «ዲዮካትሮኒካል-ሁለተኛ» ተብለዋል።

ቶራሕ፡-አምስቱ የሙሴ መጻሕፍትን የያዘ ሲሆን በእኛ ሊቃውንት «አምስቱ ብሔረ ኦሪት» ተብሎ ይጠራል።

ነበሊም፡-የነበሊያት መጻሕፍት የተካተቱበት ክፍል ሲሆን እነርሱም «ቀደምት ነቢያት» እና «ደኃርት ነቢያት» ተብለው ለሁለት ይከፈሉ ነበር። ቀደምት ነቢያት የሚሏቸው ኢያሱ፣ ሳሙኤል እና ነገሥት ናቸው። «ደኃርት ነቢያት» የሚሏቸው ደግሞ ኤርምያስ፣ ሕዝቅኤል፣ ኢሳይያስ እና አሥራ ሁለቱ ደቂቅ ነቢያትን ነው። በሐዋርያት ሥራ 13-15 ያነበቧቸው እነዚህን መጻሕፍት ነው።

ከተቢም፡- የታሪክ መጻሕፍት ማለታቸው ነው። እነዚህም በሁለት የሚከፈሉ ሲሆን፤ «ታላላቅ የታሪክ መጻሕ

አርቶዶክስ መልስ አላት

ፍት» ማለትም መዘመራት፣ እሱስ፣ ምሳሌ፣ «ታናናሽ የታሪክ መጻሕፍት» ማለትም መክብብ፣ መኃልየ መኃልይ፣ ሰቆቃው ኢርምያስ ናቸው። ከእነዚህ ቀጥሎም መጽሐፈ ዳንኤል፣ እዝራ፣ ነህምያ እና ዜና መዋዕል ይከተላሉ።

እነዚህ ሁሉ ተጠቃልለው የሙሴ ሕግ፣ ነቢያት እና መዝሙራት እየተባሉ ይጠሩ ነበር።

ዲዮካትሮኒካል፡-

1. የሂጾ ጉባኤ በ393 ዓም የዲዮካትሮኒካል መጻሕፍትን እውነተኛነትና ሊጠቀሱ የሚችሉ መሆኑን አረጋግጧል።
2. በ397 ዓም የተደረገው የካርታጎ/ቅርጣግና/ ጉባኤም ተመሳሳይ ውሳኔ ሰጥቷል።
3. በሦስተኛው መካከል የነበሩት እነ ቀሌምንጦስ ዘሮም፣ እና ዲዮናድዮስ ዘእስክንድርያ እንዲሁም ሲፕሪያን ምስክርነታቸውን ሰጥተዋል።
4. የ4ተኛው መካከል አበው እና ባስልዮስ ፣ ንርንርዮስ ዘኑሲስ፣ ዮሐንስ አፈወርቅ እየጠቀሱ አስተምረውባቸዋል።
5. እነዚህ መጻሕፍት የሐዋርያት ቀኖና በተሰኘው የሐዋርያት ድንጋጌ ወስጥ በዝርዝር ተገልጠዋል።

አርቶዶክስ መልስ አላት

6. ጥንታውያን የሆኑት አብያተ ክርስቲያናት ማለትም የካቶሊክ፣ የግሪክ አርቶዶክስ እንዲሁም አርዋንታል አብያተ ክርስቲያናት ሁሉ ይቀበሏቸዋል። የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ከጥንት ጀምሮ ስትቀበላቸው የኖረች ሲሆን በሲኖዶስ ደረጃ በ1988 ዓም ውሳኔ ሰጥታለች።

7. በበጥሊሞስ ሁለተኛ ዘመን በ282 ቅ.ል.ክ. በእስክንድርያ ብሉይ ኪዳንን ወደ ግሪክ የተረጎሙት ሰባ ሊቃናት ዲዮካትሮኒካል መጻሕፍትን አብረው ተርጉመዋል። የሰባ ሊቃናት ትርጉም ሦስት ቅጅዎች የሆኑት የሲኖ፣ የእስክንድርያ እና የቫቲካን ቅጅዎችን ብንመለከት እነዚህን መጻሕፍት አካትተው እናገኛለን።

8. በዮሐ.10+22 የምናገኘው የመቅደስ መታደስ በዓል በሌሎች የብሉይ ኪዳን መጻሕፍት ውስጥ እናገኘውም የሚገኘው በ1ኛ መቃ.4+59 ላይ ነው።

9. በሉቃ. 14+13 «ነገር ግን ግብዣ ባደረግክ ጊዜ ድሆችን እና ጉንድሾችን ጥራ፣ የሚመልሱትም በድራት የላቸውምና ብፁዕ ትሆናለህ» የሚለው ከጦቢት. 4+7፣ 10፣ 17 የተገኘ ነው።

10. በ1ኛተሰ.4+3 «ይህ የእግዚአብሔር ፈቃድ እርሱም መቀደሳችሁ ነውና ከዘመኑ እንድትርቁ» የሚለው ቃል ከጦቢት.4+13 የተገኘ ነው።

አርቶዶክስ መልስ አላት

11. በ1ኛ ቆሮ. 10÷9 «ከእነርሱም አንዳንዶቹ ጌታን እንደተፈታተኑት፤ በእባቦችም እንደጠፉ ጌታን እንፈታተን» የሚለው ቃል ከዮዲት. 8÷24 የተገኘ ቃል ነው።
12. በ1ኛ ቆሮ. 15÷32 «ሙታንስ የማይነሡ ከሆነ ምን ይጠቅመኛል። ነገ እንሞታለን እና እንብል እና እንጠጣ» የሚለው ከጥብብ. 2÷6 የተገኘ ቃል ነው።
13. በዮሐ. 7÷7 «ዓለም እናንተን ሊጠላ አይቻለውም፤ ነገር ግን ሥራው ከፋ መሆኑን እመሰክርበታለሁና እኔን ይጠላኛል» የሚለው የጌታችን ትምህርት በጥብብ. 2÷13 ይገኛል።
14. በሉቃ. 16÷9 «እኔ እላችኋለሁ የዐመፃ ገንዘብ ሲያልቅ በዘላለም ቤቶች እንዲቀበሏቸው በእርሱ ወዳጆችን ለራሳቸው አድርጉ» የሚለው ትምህርት በመጽሐፈ ሲራክ 14÷13 ይገኛል።
15. በ1ኛ ጴጥ. 1÷24 «ሥጋ ሁሉ እንደ ሣር፤ ክብሩም ሁሉ እንደ ሣር አበባ ነውና፤ ሣሩ ይጠወልጋል፤ አበባውም ይረግፋል» የሚለው ቃል ከሲራክ. 14÷18 የተገኘ ነው።
16. በሮሜ. 13÷1፤ 1ኛ ጴጥ. 2÷13 የተገለጠው «ከእግዚአብሔር ካል ተሰጠ በቀር ሥልጣን የለም፤ ያሉትም ባለሥልጣኖች በእግዚአብሔር የተሾሙ ናቸው» የሚለው ቃል ከሲራክ 17÷14 የተወሰደ ነው።
17. በይሁዲ. 14 የተጠቀሰው የሄኖክ ትንቢት በመጽሐፈ ሄኖክ 1÷9 ላይ ይገኛል።

አርቶዶክስ መልስ አላት

18. በማቴ. 27÷9 የተጠቀሰው «በዚያን ጊዜ በነቢዩ በኤርምያስ የተባለው ከእስራኤል ልጆችም አንዳንደገቹ የገመቱትን ዋጋ 30 ብር ያዙ፤ ጌታም እንዳዘዘ ስለ ሸክላ ሠራ መሬት ሰጡት» የሚለው ተፈጻሚ የሚለው ትንቢት የሚገኘው በተረፈ ኤርምያስ 7÷13 ነው።
19. አዳምና ሔዋን አቤል እና ቃየልን ወለዱ። ቃየል አቤልን ገድሎ ሸሸ። ከዚያም ሚስቱን ዐወቀ፤ ፀነሰችም። ይህች የቃየል ሚስት ከየት መጣች? እንደ አራት ዘፍጥረት/ከምዕ. 2-4/ በዓለም ላይ ያሉት ሰዎች አራት ብቻ/አዳም፣ ሔዋን፣ አቤል፣ ቃየል/ ነበሩ። የዚህን መልስ የምናገኘው በኩፋሌ. 5÷8-17 ነው።
20. በዕለተ ሆላዕና ዘንባባ ይዘው ጌታችንን የኢየሩሳሌም ሰዎች ሲያመሰግኑት ውለዋል። የዚህ ትውፊት ታሪካዊ አመጣጥ የሚገኘው በዮዲት. 15÷12 እና በኩፋሌ. 13÷21 ላይ ነው።
21. በትንቢተ ኤርምያስ 39÷15 ስለ ኢትዮጵያዊው አቤሚሊክ የተነገረው ትንቢት ፍጻሜውን የምናውቀው በተረፈ ኤርምያስ ከምዕ. 8ጀምሮ ስናነብ ነው።

እርቶዶክስ መልስ አላት

11. ፕሮቴስታንቶች ጸምን አይቀበሉም

ፕሮቴስታንቶች ጸምን አይቀበሉም፤ እንደግልጽ የሚሉትም ከፊልግን ለመጸም ካልፈለግን ለመተው የራሳችን ፈቃድ ነው ይላሉ። በጸማቸው ጊዜ ምን መብላት ምን መተው እንዳለባቸው የሚወስኑትም፤ እስከ ስንት ሰዓት እንደሚጸሙ የሚቆርጡትም በግላቸው መሆኑን ይናገራሉ። እኛ ግን ቅዱሳት መጻሕፍትን አብነት አድርገን ጸም ፈቃደ ሥጋን የምናሸንፍበት፤ ድንኳንን የምናገኝበት አምላካዊ ትእዛዝ ነው ብለን እናምናለን። ጸም የራሱ ሥርዓት ያለው መጽሐፍዊ ሕግ መሆኑንም እንቀበላለን።

1. በክርስቲና ሕይወት ውስጥ ሁለት ዓይነት ሥርዓተ አምልኮ አለ። የመጀመርያው ግላዊ ሲሆን ሁለተኛው ማኅበራዊ ነው። ጌታችን በተራራው ስብከት ጊዜ በራችሁን ዘግታችሁ ማንም ሳያያቸሁ ጸልዩ ብሎ ሥርዓት የሠራለት ግላዊ ጸሎት አለ። በሌላ በኩል ደግሞ ክርስቲያኖች በጋራ የሚያከናውኑት ማኅበራዊ ጸሎት አለ/የሐዋ.4÷24/። የግል ጸም አለ፤ የማኅበር ጸም አለ።

2. በመጽሐፍ ቅዱስ በማኅበር የተካሄዱ አጽዋማት አሉ። በዘመነ አስቴር/አስቴ.4/፤ የነፃዊ ጸም/ዮናስ.3/፤ በእዝራ እና በነህምያ ዘመን የተካሄዱት አጽዋማት «በዚህም ወር በሃያ አራተኛው ቀን የእስራኤል ልጆች ጸመው፤ ማቅም ለብለው በሳያቸውም ትቢያ ነስንለው ተከማቹ»።/ነህ.9÷1/። በእዝራ ጊዜም «በእም ላካችን ፊት ራሳችንን እናዋርድ ዘንድ ከእርሱም የቀናውን መንገድ ለእኛና ለልጅ ልጆቻችን ለንብረታችንም ሁሉ እንለ

እርቶዶክስ መልስ አላት

ምን ዘንድ በዚያ በአኅዋ ወንዝ አጠገብ ጸም በወጀኩ» /እዝ.8÷21/። በዘመነ ነቢዩ ኢየሴልም «አሁንስ ይላል እግዚአብሔር በፍጹም ልባችሁ በጸምም በለቅሶና በዋይታ ወደ እኔ ተመለሱ» /ኢየ.2÷12/ተብሏል።

3. በዘመነ ሐዲስም ጌታችን አርባ ቀን እና አርባ ሌሊት ጸም የጸምን ሥርዓት ሠርቶልናል/ማቴ. 4/።

4. ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሐዋርያት ለምን እንደማይጸሙ በተጠየቀ ጊዜ «ሙሽራው ከእነርሱ የሚወስድ በት ዘመን ይመጣል፤ያን ጊዜ ይጠማሉ/ማቴ9÷15/ በማለት ተናግሮ ነበር። በዚህም መሠረት ጌታችን ካረገ በኋላ ሐዋርያት በዐዋጅ ጸመዋል/የሐዋ.13÷2/። ቅዱስ ጳውሎስም ከሕዝቡ ሁሉ ጋር ጸሟል /የሐዋ.27÷21/። በዘመነ ሐዋርያት የታወቀ የጦም ወራት ነበር /የሐዋ.27÷9/።

5. በተወሰነ እና በተለየ ጊዜ መጸም መጽሐፍ ቅዱሳዊ ሥርዓት ነው።

ዘካ.8÷9 የሠራዊት ጌታ እግዚአብሔር እንዲህ ይላል፤ የአራተኛው ወር ጸም፤ የአምስተኛው፤ የሰባተኛውም፤ የአሥረኛውም ወር ጸም ለይሁዳ ቤት ደስታ እና ተድላ የሐሴትም በዓላት ይሆናል።

6. «እንግዲህ በመብል ወይም በመጠገኛዎ ወይም ስለ በዓል፤ ወይም ስለ ወር መባቻ፤ ወይም ስለ ሰንበት ማንም አይፍረድ ባችሁ»/ቆላ.2÷16/ የሚለውን መያዝ ጸም አትጸሙ፤ ይህንን

እርቶዶክስ መልስ አላት

ብሉ ይህንንም አትብሉ ብሎ ማንም ሊፈርድብን አይገባም ብለው ፕሮቴስታንቶች ያስተምራሉ። ይህ ከላይ የተገለጠው የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል በልማድ አይሁድ መሠረትነት የተጻፈ ነው። ይህንን ስትብሉ ያረክሳል፤ ያኛው አያረክስም፤ ያጸድቃል ብሎ ማንም አይፍረድባችሁ ማለት ነው። የመጀመርያዎቹ ክርስቲያኖች ከቤተ አይሁድ የተገኙ በመሆናቸው ሥርዓተ ምግብን፣ ቀዳሚነትን ሰንበትን/ካጠፉ ሳይዘረጉ፣ ከዘረጉ ሳያጥፉ ማክበርን/፣ የእጁን ጨረቃን መባቻ ማክበርን፣ ያለ አርሾ የሚበላውን የፋሲካ ቂጣ ፣ ወዘተ በተመለከተ ከክርስትና ትምህርት ጋር ለማስማማት ይቸግራቸው ስለነበር የተሰጠ ምክር ነው።

7. ሰውን የሚያረክሰው ወደ አፍ የሚገባው አይደለም። ከአፍ የሚወጣው ግን ሰውን የሚያረክሰው ይህ ነው። /ማቴ.15+10/ የሚለውን በመያዝ ሰውን ምግብ አያረክሰውምና ጸመ አያስፈልግም የሚሉም አሉ። ጌታችን ወደ አፍ የሚገባው አያረክስም ያለው «ሳይታጠቡ መብላት» ነፍስን አያረክሳትም ማለቱ ነው። በዚያ ጊዜ የተጠየቀውም ጥያቄ ስለ ጸም ሳይሆን ታጥቦ ስለ መብላት እና ስላልመብላት ነበር። በአይሁድ ሥርዓተ ሳይታጠቡ መብላት ርኩስት በመሆኑ። በዚያ ጊዜ የነበሩት አይሁድ ጌታችን የሰጣቸውን መልስ ዛሬ ፕሮቴስታንቶች በተረዱበት መልኩ ስለተረዱት «ተሰናከሉበት» ተብሎ ተጽፏል/ማቴ.15+12/። ጌታችንም ሰውን የሚያረክሰው ከአፍ የሚወጣ ክፉ ቃል እንጂ «ባልታጠበ እጅ መብላት» ሰውን አያረክሰውም ብሎ አስረድቷቸዋል/ማቴ.15+20/።

እርቶዶክስ መልስ አላት

8. በቤተ ክርስቲያናችን ጸም ማለት ለተወሰነ ጊዜ ከምግብ ተክልከሎ መቆየት ማለት ሲሆን የመቆያው ዝቅተኛ ሰዓትም በቀኖና የተደነገገ ነው። ከመግብ መከልከልን በተመለከተ በጸሙ ወራት የማይፈቀዱ እና ለተወሰነ ጊዜ የማይፈቀዱ ምግቦች አሉ። ሥጋ፣ ወተት፣ ቅቤ፣ ዕንቁላልን የመሳሰሉት በጸሙ ወራት የሚከለከሉ ሲሆን፣ ሌሎች አትክልት፣ ጥራጥሬን የመሳሰሉት ደግሞ የጸሙ ሰዓት እስኪፈጸም የምንታቀባቸው ናቸው።

9. ለአጻም እና ለሌላውን በገነት የተሰጣቸው ምግብ አትክልት ነበር/ዘፍ.1+29/።

10. የሰው ልጅ በታሪኩ ሥጋ መብላት የጀመረው ከጥፋት ውኃ በኋላ ነው /ዘፍ.9+3/።

11. እግዚአብሔር ሕዝቡን በምድረ በጻ ሲመራቸው ይሰጣቸው የነበረው ምግብ ከእህል ዘር የተዘጋጀ መና ነበር/ዘኁ.11+7/። ሥጋ አማረን ብለው እስኪ ያለቅሱ ድረስ ሥጋ እንዲበሉ አልፈቀደላቸውም ነበር። ያን ጊዜም ቢሆን ገና ሥጋው በአፋቸው እያለ ተቀሰፋ /ዘኁ.11+33/። የተቀበሩበትም ሥፍራ «የምኞት መቃብር» ተባለ። ሥጋ በመመኘታቸው ምክንያት ተቀሰፋ እንጂ ያገኙት በረከት የለም።

12. ነቢዩ ዳንኤል እና ሠለስቱ ደቂቅ ሥጋ ያልሆነ ምግብ በመምረጣቸው የእግዚአብሔርን በረከት አገኙ። ከሌሎችም የበለጡ ሆኑ/ዳን.1+12/።

እርቶዶክስ መልስ አላት

13. በ1ኛ ጢሞ. 4+1-3 ያለውን «እነዚህ ውሸተኞች መጋባትን ይከለክላሉ፤ እምነውም እውነትን የሚያውቁ ከምስጋና ጋር ይቀበሉ ዘንድ እግዚአብሔር ከፈጠረው መብል እንዲርቁ ያዝዛል» የሚለውን በመያዝ ለምን ከምግብ እንከለክላለን የሚሉ አሉ። ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ ይህንን ትምህርት የሰጠው ስለ ጸም አይደለም። ለማጌያውያን እና ለማንዳውያን የሰጡት ትምህርት መልስ ይሆን ዘንድ ነው።

ማሂ:- በዘመነ ሐዋርያት እና ሥጋ መብላት፤ መጋባት እና መውለድ ርኩስ ነው ብለው የሚያስተምሩ ነበሩ። ሐዋርያት «እመክንዩ» በተሰኘው ጸሎታቸው ለዚህ ትምህርት መልስ ሰጥተዋል። «እኛስ ፍጥረት ሁሉ ርኩስት እንደሌለበት እንናገራለን፤ እኛስ ጋብቻ ንጹሕ ልደትም ርኩስት እንደሌለበት እንናገራለን፤ እግዚአብሔር አዳምንና ሔዋንን ብዙ ተባዙ ብሎ ፈጥሯቸዋል፤» የሚለው ለዚህ የተሰጠ ምላሽ ነው። በኋላም በ216 ዓም ሚያዝያ 6 ቀን የተወለደው ማሂ የዚህ ሃሳብ አቀን ቃኝና ዋና መምህር ሆነ። ሰው ለመዳን ከጾታ ግንኙነት መራቅ፤ ሥጋ አለመብላት እና አለመዋለድ የግድ ያስፈልገዋል የሚል ትምህርት ያስተምር ነበር።

ማንዳውያን:- በመጀመርያው መካከ ከዮርዳኖስ ወንዝ በስተ ምሥራቅ ይኖሩ የነበሩ ግኖስቲከኖች ናቸው። የሰው ነፍስ በሥጋው ውስጥ ተቀብራ ተጨቁናለች፤ ሥጋ ርኩስ ነው። ሰው ባለመብላት ነፍሱን መርዳት አለበት የሚል ትምህርት ነበራቸው። በእነርሱ ትምህርት ሥጋ ርኩስ ነው። ስለዚህ ሥጋ መብላት ኃጢአት ነው። በእሁኑ ጊዜ በኢራቅ ደቡብ እና በኢራን ደቡብ ምዕራብ ጥቂቶች ይገኛሉ።

እርቶዶክስ መልስ አላት

14. ሐዋርያው ያንን መልእክት የጻፈው የእነዚህን ትምህርት በመቃወም እንጂ ጸምን በመቃወም አይደለም። ምክንያቱም ቤተ ክርስቲያን በጸም ወራት ሥጋ አትብሉ አለች እንጂ ሥጋ ርኩስ ነው የሚል ትምህርት የላትም። በድንግልና መኖርን ታበረታታለች እንጂ ጋብቻ እና ልደት ርኩስ ነው አትልም።

15. ቤተ ክርስቲያን በማቴ 18+18 በተሰጣት ሥልጣን መሠረት ሥርዓትን ትሠራለች። የማኅበር ጸም የግለሰብ ነጻነትን አይከለክልም፤ ነገር ግን ነጻነቱን በሚገባ እና ለሰንፍና በር ሳይከፈት እንዲጠቀምበት ያደርገዋል።

እርቶዶክስ መልስ አላት

12. ፕሮቴስታንቶች ገዳማዊ ሕይወትን ይቃወማሉ

ፕሮቴስታንቶች ገዳማዊ ሕይወትን አይቀበሉም። ድንግልናዊ ሕይወትንም አይደግፉትም። ቤተ ክርስቲያናችን ልጆቿ ከገዳማዊ እና ዓለማዊ ሕይወት የቻሉትን እና የመረጡትን እንዲኖሩ ታስተምራለች። ከጋብቻ እና ከድንግልናዊ ሕይወትም በእንዱ ይኖሩ ዘንድ ታስተምራለች። ምክንያቱም መጽሐፍ ቅዱስ ይህንን ያስተምራልና።

1. ድንግልናዊ ሕይወት እግዚአብሔርን ያለ ተጨማሪ ሃሳብ የማገልገያ መዛርያ ነው። «ነገር ግን ያለ ሃሳብ ልትኖሩ እወዳለሁ፤ ያላገባው ጌታን እንዴት ደስ እንደሚያሰኘው የጌታን ነገር ያስባል፤ ያገባው ግን ሚስቱን እንዴት ደስ እንደሚያሰኝ የዓለምን ነገር ያስባል» እንዳለ ቅዱስ ጳውሎስ/1ኛ ቆሮ.7+32-34/።

2. ገዳማዊ ሕይወት ራሳቸውን በፈቃዳቸው ጃንደረባ ያደረጉ ሰዎች ለጸሎት እና ቃሉን ለማገልገል የሚተገብት ነው። «ደቀ መዛሙርትም የባልና ሚስት ሥርዓት እንዲህ ከሆነ መጋባት አይጠቅምም? አሉት። እርሱ ግን ይህ ነገር ለተሰማቸው ነው እንጂ ለሁሉ አይደለም። በእናታቸው ማኅበን ጃንደረቦች ሆነው የተወለዱ አሉ፤ ሰውም የሰለባቸው ጃንደረቦች አሉ፤ ስለ መንግሥተ ሰማያትም ራሳቸውን ጃንደረቦች ያደረጉ አሉ። ሊቀበለው የሚችል ይቀበለው አላቸው» ማቴ.19+10/።

3. ገዳማዊ ሕይወት ሰው ያለውን ሁሉ ሽጦ በሰማይ ያለውን መዝገብ የሚሰበስብበት ሕይወት ነው። «ፍጹም ልትሆን ብትወድ ሂድና ያለህን ሁሉ ለድኾች ስጥ፤ መዝገብም በሰማያት ታገኛለህ። መጥተህም ተከተለኝ/ማቴ 19+21/።

እርቶዶክስ መልስ አላት

4. ገዳማዊ ሕይወት እንዲያስገኝ መጥምቀ መለኮት ቅዱስ ዮሐንስ ይኖሩት የነበረው ሕይወት ነው። ኢልያስ «ፀጉራም ነበር፤ በወገቡም ጠፍሮ ታጥቆ በበረሃ ይኖር ነበር»/2ኛ ነገሥ. 1+7/። መጥምቀ መለኮት ቅዱስ ዮሐንስም «የግመል ጠጉር ልብስ ነበረው፤ በወገቡም ጠፍሮ ይታጠቅ ነበር፤ ምንግቡም አንቦ ጣና የበረሃ ማር ነበር»/ማቴ.4/።

5. ገዳማዊ ሕይወት በክርስትና ሕይወት አስፈላጊ የሆኑ ሦስት ነገሮችን ለመፈጸም የሚያስችል ነው። 1/በመንፈስ ድኾች የሆኑ ብፁዓን ናቸው በተባለው መሠረት ራስን በፈቃድ ድኻ ለማድረግ ያስችልላል። ይህም በችግር ምክንያት በሚፈጠር ድኽነት ሳይሆን የሚያገኙትን ነገር ለሌላ የተሻለ ተግባር በማዋል የተነሳ የሚፈጠር ድኽነት ነው። 2/ድንግልናዊ ሕይወት። ይህም ራስን በፈቃድ ጃንደረባ ማድረግ/ማቴ.19+10/ ወይም ደግሞ ቅዱስ ጳውሎስ «ሰው ሁሉ እንደ እኔ ሊሆን እወዳለሁ»/1ኛ ቆሮ.7+7/ በማለት የተናገረለትን ሕይወት ለመኖር የሚያስችል ነው። 3/ «መታዘዝ ከመሥዋዕት፤ ማዳመጥም የአውራ በግ ስብ ከማቅረብ ይበልጣል»/1ኛ ሳሙ.15+22/ በተባለው መሠረት ገዳማዊ ሕይወት ለእግዚአብሔር ፍጹም ታዛዥነትን የምናሳይበት ነው።

6. ገዳማዊነት ተቋማዊ በሆነ መልኩ የተጀመረው በ305 ዓም አካባቢ አባ እንጦንስ በተባለ አባት ግብጽ ውስጥ ነው። በ318 ዓም ደግሞ አባ ጳኩሚስ ማኅበራዊ የሆነውን ገዳማዊ ሥርዓት

አርቶዶክስ መልስ አላት

መሠረተ። አባ መቃርዮስም በማጎበር እና በተናጠል የሚኖር በትን ሥርዓት በማገናኘት መነኮሳት በሰንበት ዕለት ለትምህርት እና ለቅዳሴ እንዲሰባሰቡ ሥርዓትን ሠራ።

7. አባ እንጦንስ የተወለደው በ251 ዓም አካባቢ ቂምን ኤል አሮስ በተባለች መንደር ግብጽ ውስጥ ነው። ቤተሰቦቹ ሀብታሞች እና ድኾችን የሚረዱ ነበሩ። የሃያ ዓመት ሰው እያለ ወላጆቹ በሞት ተለዩት። ከዚያም «ፍጹም ልትሆን ብትወድድ ያለህን ሁሉ ሽጠህ ተከተለኝ»/ማቴ.19+21/ ያለውን ቃል በመፈጸም ሀብቱን ሁሉ ሽጦ ለድኾች በመስጠት ወደ ግብፅ በረሃ በምናኔ ወረደ። ገዳማዊ ሕይወትንም መሥርቶ በዚያ ኖረ።

8. አባ ጳኩሚስ የተወለደው በ290 ዓም አካባቢ ቴቢስ በተባለች ከተማ ግብጽ ውስጥ ነው። ወላጆቹ ክርስቲያኖች አልነበሩም። ወታደር እያለ በክርስቲያኖቹ ሕይወት ተማርኮ ክርስቲያን ለመሆን ወሰነ። ከዚያም ተጠምቆ ወደ በረሃ በመውረድ ማኅበራዊ የገዳም ሥርዓትን መሠረተ።

9. ኢትዮጵያ ውስጥ ገዳማዊ ሕይወት ሥርዓት ባለው መንገድ የተስፋፋው በ6ኛው መታዘዝ በተሰዓቱ ቅዱሳን አማካኝነት ቢሆንም እንደ እነ አባ ዘሊባኖስ እና ባሕታዊ አሞንዮስ ባሉ አባቶች ቀደም ብሎም ይታወቅ ነበር።

አርቶዶክስ መልስ አላት

13. ፕሮቴስታንቶች ለሙታን ጸሎት አያደርጉም

ፕሮቴስታንቶች የሞተውን ሰው ዘመዶች ለማጽናናት ከሚያደርጉት በቀር ለሙታን ጸሎት አያደርጉባቸውም ፍትሐትም የላቸውም። እኛ ግን ለሙታን የሚደረገው ጸሎት መጽሐፋዊ ከመሆኑም ባሻገር የቤተ ክርስቲያንን አንድነት መግለጫ በላይ በሰማይ እና በታች በምድር ያለችውን ቤተ ክርስቲያን የሚያገናኝ በመሆኑ ለሙታን ጸሎት እናደርጋለን።

1. ለሙታን የሚደረግ ጸሎት የቤተ ክርስቲያንን አንድነት ከማመን የሚመጣ ነው። ቤተ ክርስቲያን በሁለት ወገን የሚኖሩ ልጆች አሏት። በዐጸደ ሥጋ በምድር እና በዐጸደ ነፍስ በሰማይ። ሁለቱም የአንዲት ቤተ ክርስቲያን ልጆች ናቸው። ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ በወዲያኛው ዓለም ያለውን ሕይወት ከክርስቶስ ጋር መኖር/ፊልጵ.1+23/ብሎ ገልጦታል። በዚህ ዓለም ያለን ክርስቲያኖች የምንኖረው ከክርስቶስ ጋር ነው/ኤፌ.1+1/። ሁላችንም በክርስቶስ የምንገናኝ ከሆነ አንድ ነን ማለት ነው።

2. ለሙታን ሁሉ የተዘጋጀ አንድ የፍርድ ቀን አለ። እስከዚያ ድረስም በማንም ላይ የመጨረሻ ፍርድ አልተሰጠም። እግዚአብሔር መሐሪ መሆኑን ስለምናምን ጸሎታችንን ስምቶ ይምራቸዋል ብለን እንጸልያለን።

3. ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ ሄኒሴፎሩ ለተባለ ምእመን «በዚያን ጊዜ ከጌታ ምሕረትን እንዲያገኝ ጌታ ይስጠው»/2ኛጢሞ.1+16/ በማለት በመጨረሻው ቀን ምሕረትን ማለትም በቀኝ

አርቶዶክስ መልስ አላት

መቆምን እንዲያገኝ ለምኖለታል። እኛም እስከ መጨረሻው ቀን በቀኝህ አቁምልን እያልን እንለምናለን።

4. ሥርየተ ኃጢአት በዚህ ዓለምም ሆነ በሚመጣው ዓለም መኖሩን ቅዱሳት መጻሕፍት ይናገራሉ። «በመንፈስ ቅዱስ ላይ ግን የሚናገር በዚህ ዓለምም ሆነ በሚመጣው ዓለም አይሠረይልትም» /ማቴ. 12+32/። «በዚህ ዓለምም ሆነ በሚመጣው ዓለም የሚለው አነጋገር ምሕረት በዚህ ዓለምም ሆነ በሚመጣው ዓለም እንደሚሰጥ የሚገልጥ ነው።

5. ቅዱሳን ሐዋርያት በትእዛዛቸው «በመቃብሩ ቦታ ተሰብስባችሁ ቅዱሳት መጻሕፍትን አንብቡ፤ ላንቀላፉትም ለሰማዕታትም ከዓለም መጀመርያ ጀምሮ ላረፉ ቅዱሳን ዘምሩ፤ እንዲሁም በጌታ ላረፉ ወንድሞቻችሁ ወንድሞቻችሁም ቁርባንም ሠውላቸው... በቤተ ክርስቲያንና በተቀበሩበት ቦታ» በማለት ነግረውናል/ቀኖና ሐዋርያት/።

6. ቄሳውስ ዘኢየሩሳሌም/315-386/ ከመንፈሳዊው መስዋዕት በኋላ፤ ያለ ደም የሚከናወነው አገልግሎት ተፈጸመ። ከዚያም ለአብያተ ክርስቲያናት ሁሉ ሰላም እንዲሰጥ እግዚአብሔርን ለመንነው። ከኛ በፊት በጌታ ያረፉትንም አስብናቸው። ከመካከላችንም በሞት ለተለዩት ሁሉ በሚሆን ቃል፤ ስለ እነርሱ የሚቀርበው ምልጃ ለነፍሳት ትልቅ ጥቅም እንዳለው በማመን ያንን ልዩ እና ቅዱስ መስዋዕት ሠዋንላቸው፤ ብሏል /Catechetical lectures/።

አርቶዶክስ መልስ አላት

7. ሐዋርያትም በቀኖናቸው «በክርስቶስ ስላረፉት ወገኖቻችን እንደላይነፍሳቱን የሚቀበል እግዚአብሔር በማወቅም ሆነ ባለማወቅ የተሠራን ኃጢአት ይቅር የሚል ነው፤ ስለዚህም ወንድማችንን ይቅር እንዲለው፤ ጸጋውንም እንዲያበዛለት፤ በአብርሃም፤ በይስሐቅ እና በያዕቆብ አጠገብ በጻድቃን ከተማ እንዲያኖረው እንለምንለት» ብለዋል/ Apostolic Constitution, 7,497/።

እርቶዶክስ መልስ አላት

14. ፕሮቴስታንቶች ምልጃን አይቀበሉም

ፕሮቴስታንቶች የቅዱሳንንም ሆነ የሌሎችን ምልጃ አይቀበሉም፤ በዐጾ ይኖሩ ያሉ በዐጾ ሥጋ ለሚገኙ በዐጾ ሥጋ ያሉም በዐጾ ይኖሩ ለሚገኙ ይጻፋሉ ብለውም አያምኑም። በ1ኛዮሐ.2+1፣ በ1ኛጢሞ. 2+5/ የተገለጠውን በሌላ መንገድ በመተርጎም አማላጃችን ኢየሱስ ክርስቶስ ነው ይላሉ። እኛ ግን ቅዱሳት መጻሕፍትን መሠረት በማድረግ የቅዱሳንን አማላጅነት እናምናለን፤ እናስተምራለንም። ኢየሱስ ክርስቶስም አማላጅ አለመሆኑን እንመሰክራለን።

1. በቅዱሳት መጻሕፍት ሁለት ዓይነት ምልጃዎች ተገልጠዋል። «የተገብቶ» እና «የልመና»።

የተገብቶ፡- ከአዳም ጀምሮ ለተፈጠሩ ሰዎች የሚያስፈልገውን ካሳ በመክፈል ስለ ሰዎች ልጆች ተገብቶ በመጸለይ፤ በመጨረሻም ራሱን መስዋዕት አድርጎ በማቅረብ ጌታችንን ኢየሱስ ክርስቶስ የሠራውን ሥራ የአስታራቂነት ሥራ እንለዋለን። ይህ ሥራ ከዚያ በፊት ያልተፈጸመ፤ ከዚያም በኋላ የማይደረግ አንድ ጊዜ ብቻ የሚደረግ ነው። ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ «የሆነው ሁሉ በኢየሱስ ክርስቶስ ከራሱ ጋር ካስታረቀን ፣ የማስታረቅም አገልግሎት ከሰጠን ከእግዚአብሔር ነው» /2ኛቆሮ.5+18/ በማለት እንዳስተማረን።

ልመና፡- ይህም በቅዱሳን የሚከናወን ክርስቲያናዊ የፍቅር ሥራ ነው። በያዕ 5+6 አንዱ ስለ አንዱ ይጻፈደ፤ የጻደቅ

እርቶዶክስ መልስ አላት

ሰው ጸሎት በሥራዋ እጅግ ኃይልን ታደርጋለች» በተባለው መሠረትም የሚከናወን ነው።

2. በ1ኛዮሐ.2+1 «ማንም ኃጢአትን ቢያደርግ ከአብ ዘንድ ጠበቃ አለን፤ እርሱም ጻደቅ የሆነ ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። እርሱም የኃጢአታችን ማስተሥረድ ነው። ለኃጢአታችን ብቻ አይደለም ፤ ነገር ግን ለዓለሙ ሁሉ ኃጢአትም እንጂ» በማለት የተሰጠው ትምህርት ትርጉሙ ምንድን ነው?

ይህ ቃል በግሪኩም ሆነ በግእዙ በዚህ መልክ አልተቀመጠም። «ከአብ ዘንድ ጠበቃ አለን» የሚል ሐረግም የለም። «ከአብ ዘንድ ጳጳሳዊ መስ አለን» ነው የሚለው። መንፈስ ቅዱስ አለን ለምን ተባለ? ብንል ኃጢአትን የሚያስተሠር የው ከአብ የሠራ ፀው መንፈስ ቅዱስ ነውና። ጌታችን በወንጌል መንፈስ ቅዱስ ስለ ኃጢአት ዓለምን እንደሚወቅስ ተናግሯልና። የሰው ልጅ ኃጢአት ሁለት ዓይነት ነው። የመጀመርያው በክርስቶስ ደም የፈረሰው የጥል ግድግዳ ሲሆን ሁለተኛው ደግሞ በየዕለቱ የምንበድለው በደል ነው። ኢየሱስ ክርስቶስ አንድ ጊዜ ስለ በደላችን የደም ዋጋ ባይከፍልልን ኖሮ ምንም ዓይነት ይቅርታ ብንጠይቅ ይቅር ባልተባልን ነበር። «ደም ሳይፈሰስ ሥርየት የለምና»/ዕብራ. 9+22/ ስለ ኃጢአታችን ደሙን ያፈሰሰልን ደግሞ ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። እርሱም አንድ ጊዜ ብቻ የተደረገ፤ የማይደገም ነው/ዕብራ.9+1/ በመሆኑም ንስሐ ስንገባም ሆነ በቅዱሳን ምልጃ ለድኅነት ስንበቃ ሥርየት የምናገኘው አስቀ

አርቶዶክስ መልስ አላት

ድሞ በደሙ ስለዋጀንና የማስታረቅን አገልግሎት በመስጠቱ ነው። ለልመናችን መልስ ማግኘት፤ ለምልጃችንም ዋጋ ዋስትናችን ስለ እኛ የሞተሉን ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። «እርሱ የኃጢአታችን ማስተሥረድ ነው» ያለውም ይህንኑ ሲያስረግጥ ነው።

ሊቁ ሄሬኒዎስ ይህንን ሲተረጎመው «ሰው ሕያውነትን ማግኘት የሚችለው ከእግዚአብሔር ጋር ከሆነ ብቻ ነው። ከሁለቱም ጋር ባለው ተዛምዶ የተነሳ ሁለቱንም አካላት መካከል ሆኖ ለማስታረቅ የቻለው ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። እርሱ ሰውን ወደ እግዚአብሔር አቀረበ፤ እግዚአብሔርንም ለሰው ገለጠው» በማለት ተናግሯል/Irenaeus, 1÷48/

3. በሮሜ. 8÷34 የሞተው ይልቁንም ከሙታን የተነሳው፤ በእግዚአብሔር ቀኝ ያለው፤ ደግሞም ስለ እኛ የሚማልደው ክርስቶስ ኢየሱስ ነው። ሲል ምን ማለቱ ነው።

ቀደም ብሎ እንደተገለጠው ቅዱሳት መጻሕፍት ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ የማስታረቅ አገልግሎት ሲገልጡ አንድ ጊዜ ለሁሉም በመስቀል ላይ የተደረገውን የማስታረቅ አገልግሎት ማለታቸው ነው። በወልድ መስዋዕትነት እግዚአብሔር ዓለሙን ከራሱ ጋር አስታርቆታል። ስለ አዳም ልጆች ሲሠዋ፤ ስለ አዳም ልጆች ጸልዮአል፤ ስለ አዳም ተገብቶ የአዳምን ልመና ማቅረብ ብቻ ሳይሆን ራሱ እግዚአብሔር ነውና ይቅር ብሏል። በግም ነውና ተሠውቷል። ከዚህ በፊት ሊቀ ካህናቱ ይሠዋል፤ በጉ ይሠዋል፤ እግዚአብሔር ይቀበላል። አሁን ግን ለቀ ካህናት

አርቶዶክስ መልስ አላት

ነውና ሠዋ፤ በግ ነውና ተሠዋ፤ እግዚአብሔር ነውና መስዋዕቱን ተቀበለ። ቅዱስ ጳውሎስ «በገዛ ደሙ የዋጀትን የእግዚአብሔርን ቤተ ክርስቲያን»/የሐዋ. 20÷28/ በማለት ደሙን አፍስሶ ያዳነን ራሱ እግዚአብሔር መሆኑን መስህብረዋል። ቅዱስ አቶናቴዎስ «ክርስቶስ መስዋዕቱን ስለ ሁላችንም ሆኖ አቀረበ፤ ከመጀመርያው ጥፋት ተጠያቂነት ሁላችንንም ነጻ ያደርገን ዘንድ መቅደስ ሰውነቱን ስለ ሁላችን ሲል ለሞት አሳልፎ ሰጠ» በማለት አስተምሯል/Contra Arianus, 2÷7/።

ይህንን ክፍል ስናነብ ሐዋርያው አንድ ጊዜ ብቻ የተፈጸመን ነገር አዘው ትሮ የሚሆን ነገር አድርጎ እንደጻፈው እና ያለን። ይህም የቅዱሳት መጻሕፍት የአጻጻፍ ልማዳቸው መሆኑን መረዳት አለብን። ለምሳሌ ሐዋርያው ይሁዳ የሰዶም እና የገሞራን ጥፋት ሲገልጥ «በዘላለም እሳት እየተቀጠ ምሳሌ ሆነዋል» /ይሁዳ. 7/። «ተቀጥተው» ማለት ነበረበት። አገላለጡ አሁንም እየተደረገ ያለ ይመስላል። ይህ ግን የአንድ ሥራ ተጽዕኖ ወይም ዋጋ ለዘላለም ከሆነ ቅዱሳት መጻሕፍት እንዲህ ነው የሚገልጡት። የሰዶምና የገሞራ መጥፋት ምሳሌነቱ ዛሬም ስለ ሚያስተምር ዘወትር የሚቃጠሉ አድርጎ ገለጠው፤ ጌታችንም በዕለተ ዓርብ በመልዕልተ መስቀል ያደረገው የማስታረቅ ሥራ ለዘላለም በመሆኑ በዚያ መልክ ቢነገር አይደንቅም። በሌላ በኩል ደግሞ የግእዙ መጽሐፍ ቅዱሳችን «ስለኛ የሚፈርደው» የሚል እንጅ «የሚማልደው» የሚል ቃል የለውም።

እርቶዶክስ መልስ አላት

4. በትንቢተ ኢሳይያስ 63÷8 «እኮ በመልእክ ወእኮ በተንባል፤ አላ ለሊሁ ያድኅኖሙ - በመልእክ አይደለም፤ በአማላጅም አይደለም እርሱ ራሱ መጥቶ ያድናቸዋል እንጂ» ይላል። ይህ ጥቅስ በሁሉም ጥንታውያን ቅጅዎች እንዲህ ይላል የአማርኛው ቃል ግን በአማርኛ በታተሙት ብዙዎች የመጽሐፍ ቅዱስ ቅጅዎች ውስጥ የለም። ለምን? አይሁድ በ90 ዓም ባደረጉት የጃሚና ጉባኤ በብሉይ ኪዳን ውስጥ በቀጥታ የኢየሱስ ክርስቶስን አዳኝ ነት እና አምላክነት ይመለከታሉ ያሏቸውን ክፍሎች ቀይረዋቸዋል። የዚህ ዕጣ ፈንታ ከደረሳቸው አንዱ ይህ ጥቅስ ነው። ፕሮቴስታንቶች አይሁድ በጃሚና ጉባኤ የቀየሩትን መጽሐፍ ቅዱስ በመቀበላቸው፤ የእኛ አብዛኞቹ መጻሕፍትም በዚያ ቅኝት ወደ አማርኛው በመመለሳቸው ይህ ችግር ተከስቷል። ለምሳሌ በሁለተኛው መክዘ የነበረው ሂሬኒዎስ ይህንኑ ክፍል ሲጠቅስ ግእዙ በተቀመጠበት መንገድ ነው/On the Apostolic Preaching, 88/።

5. አማላጅ የሚለው መዓርግ ለቅዱሳን ከእግዚአብሔር የተሰጠ ጸጋ በመሆኑ ይጠራበታል፤ ለኢየሱስ ክርስቶስ ግን የትጎትና ሥራው በመሆኑ አይጠራበትም። ስለ እኛ ተርጓላ «ረሃብተኛ» ግን አይባልም፤ ስለ እኛ ታምሟል «ሕመምተኛ» ግን አይባልም። እንደዚሁም ስለ እኛ ሲል በመስቀል ላይ ማልዳል። አማላጅ ግን አይባልም።

6. እግዚአብሔር በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የብዙ ቅዱሳንን ምልጃ ተቀብሏል። የአብርሃምን/ዘፍ.18÷23/፤ ሙሴ የአብርሃም ፤ የይስ

እርቶዶክስ መልስ አላት

ሐቅ እና የያዕቆብን ስም እየጠራ የማለደውን/ዘጸ.32÷11-13/፤ ሙሴ ለእጎቱ ለማርያም ሲል ያቀረበውን/ዘኁ.12÷10/፤ ሳሙኤል ስለ ሕዝቡ ያቀረበውን/1ኛ ሳሙ.7÷5/፤ ኢዮብ/ ኢዮብ.42÷7/፤ ዳዊት ስለ ሕዝቡ/2ኛ ሳሙ.24÷17/፤ ቅዱስ ሚካኤል ስለ ኢየሩሳሌም ያማለደውን እግዚአብሔር ተቀብሎታል/ዘካ.1÷12-16/፤ መልእክ ቅዱስ ሩፋኤል ለጦቢያ/ጦቢት.12÷17/።

7. ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስም ምእመናን ስለ እርሱ ምልጃን ያቀርቡ ዘንድ 'ተደጋጋሚ ማሳሰቢያ ተናግሯል/2ኛ ተሰ.31፤ ዕብራ.13÷18፤ ኤፌ.6÷18/።

8. በፀጸደ ነፍስ ያሉ ቅዱሳን በምድር ላይ የሚደረገውን የሚያውቁበት ጸጋ አላቸው። ደግሞም በፀጸደ ነፍስ ያለ የሰው ዕውቀት በፀጸደ ሥጋ ከሚገኝ የሰው ዕውቀት ይበልጣል። «ዛሬ በመስተዋት በድንግዝግዝእንደምናይ ነን፤ በዚያን ጊዜ ግን ፊት ለፊት እናያለን።» ዛሬስ ከዕውቀት ከፍተኛ ዕውቃለሁ፤ በዚያን ጊዜ ግን እኔ ደግሞ እንደ ታወቅኩ ዕውቃለሁ።/1ኛ ቆሮ.13÷12/ እንዳለ ቅዱስ ጳውሎስ።

9. አብርሃም ካረፈ ከብዙ ዓመታት በኋላ የተነሣውን ባዕል ጸጋውን ወውቆታል። ስለዚህም «ልጄ ሆይ አንተ በሕይወት ሳለህ መልካም እንደ ተቀበልክ አስብ፤ አልዓዛርም እንዲሁ ክፉ» በማለት ነግሮታል። ይህ ብቻ ሳይሆን ከአብርሃም ዘመን 500 ዓመታት በኋላ የተነሣውን ሙሴን እና 700 ዓመታት በኋላ

እርቶዶክስ መልስ አላት

የተነሡ ሌሎች ክቢያትን ዐውቆ «ለእነርሱ ሙሴ እና ክቢያት አሏቸው» ብሎ ተናግሯል /ሉቃ.16+18-31/።

10. ጌታችን ስለ አብርሃም ሲናገር «አብርሃም ቀኔን ያይ ዘንድ ሐሴትን አደረገ፤ እየም ደስም አለው» ብሏል/ዮሐ.8+56/። ጌታችን በተወለደ ጊዜ አብርሃም በአካለ ሥጋ አልነበረም፤ ታዲያ እንዴት አድርጎ አይቶ ደስ አለው? በዐጸደ ነፍስ ሆኖ ስላወቀ ነው እንጅ።

11. አምስተኛው ማኅተም በተፈታ ጊዜ ስለ እግዚአብሔር ቃልና ስለ ጠበቁት ምስክር የታረዱትን የሰዎች ነፍሳት ከመሠዊያው በታች አየሁ። በታላቅ ድምፅም እየጮኹ ቅዱስ እና እውነተኛ ጌታ ሆይ እስከ መቼ ድረስ አትፈርድም። ደማችንን በምድር በሚኖሩት ላይ እስከ መቼ አትበቀልም? አሉ /ራእይ. 6+9-10/። ነፍሳት በገነት ሆነው በእነርሱ ላይ ግፍ በሠሩት ላይ ገና የእግዚአብሔር ቅጣት አለመድረሱን ዐወቁ።

12. አስደናቂው የነቢዩ የኤልያስ ደብዳቤ፡- ኢዮራም የተባለው ንጉሥ በይሁዳ በነገሠ ጊዜ/848-841ቅ.ል.ክ/ ወንድሞቹን እና የእሥራኤልን መሳፍንት ሁሉ በሰይፍ አስገደለ። ለጣዖት የሚሆን መስጋጃም በተራሮች ላይ አሠራ። በዚህ ጊዜ ከኢዮራም አሥር ዓመታት በፊት ወደ ብሔረ ሕያዋን ያረገው ነቢዩ ኤልያስ ደብዳቤ ላከለት። «የአባትህ የዳዊት አምላክ እግዚአብሔር እንዲህ ይላል፡- በአባትህ በኢዮሳፍጥ መንገድ፤ በይሁዳም ንጉሥ

እርቶዶክስ መልስ አላት

በአሳ መንገድ አልሄድከምና፤ በእሥራኤል ነገሥታት መንገድ ግን ሄድሃልና፤ የአክዑብም ቤት እንዳደረገይሁዳን እና በኢየሩሳሌም የሚኖሩትን እንዲያመነዝሩ አድርገሃልና፤ ከእንተም የሚሻሉትን የአባትህን ቤት ወንድሞችህን ገድለሃልና፤ እነሆ እግዚአብሔር ሕዝብህንና ልጆችህን፤ ሚስቶችህንም፤ ያለህንም ሁሉ በታላቅ መቅሰፍት ይቀስፋል። እንተም ከደዌው ጽናት የተነሣ እንጀትህ በየፅሁፉ እስኪውጣ ድረስ በከፉ የአንጀት ደዌት ታመማለህ»/2ኛ ዜና.21÷ 12-14/።

ነቢዩ ኤልያስ በዚያ ዘመን በዐጸደ ሥጋ ምድር ላይ አልነበረም። ታዲያ ኢዮራም ያደረገውን እንዴት ዐወቀ? ቅዱሳን በተሰማቸው ጸጋ በሌላው ዓለም ሆነው የዚህ ዓለምን ነገር ስለሚያውቁ ነው እንጅ።

13. ነቢዩ ሳሙኤል የተሠወረውን የማወቅ ጸጋ ተሰጥቶት ነበር። «እነሆ አንድ የእግዚአብሔር ሰው በዚህች ከተማ አለ፤ እርሱም የተከበረ ሰው ነው፤ የሚናገረውም ሁሉ በእውነት ይፈጸማል፤ አሁን ወደዚያ እንሂድ፤ ምናልባት የምንሄድበትን መንገድ ይነግረናል»/1ኛ ሳሙ.9÷6/ ብለው ለመጡት ሰዎች ነቢዩ ሳሙኤል አህያው የነበረበትን ቦታ ነግሯቸዋል። ታዲያ በዚህ ምድር እንዲህ ካወቁ በሰማያት እንዴት ይበልጥ አያውቁ።

14. ነቢዩ ኤልሳዕ የተሠወረውን ሁሉ ያውቅ እንደነበር አሕዛብ ሳይቀሩ መስክረውለታል። /2ኛ ነገሥ.6÷12/

እርቶዶክስ መልስ አላት

15. ሐዋርያው ቅዱስ ጴጥሮስ ሐናንያ እና ሰጺራ የሠሩትን ምሥጢራዊ ሴራ ዐውቆ ገልጠባቸዋል/የሐዋ.5+3-9/

16. ቅዱስ ጳውሎስ እርሱ ከዚህ ዓለም ከተለየ በኋላ ለመንጋው የማይራሩ ጨካኞች ተኩላዎች እንደሚሰሩ አስቀድሞ ዐውቆ ደቀ መዛሙርቱን አስጠንቅቋቸዋል /የሐዋ.20+29/::

17. በምድር ላይ አንድ ኃጥእ ንስሐ ሲገባ በሰማያት የሚኖሩ ዘጠና ዘጠኝ ነገደ መላእክት ደስ ይላቸዋል/ሉቃ.15+7/ እንዴት ቢሉ በምድር ላይ ምን እንደሚደረግ ያውቃሉ::

18. መላእክት እኛ መጸለያችንን ስለሚያውቁ ጸሎታችንን ያሳርጉልናል::

«ሌላም መልእክ መጣና የወርቅ ጥና ይዞ በመሠዊያው አጠገብ ቆመ:: በዙፋኑም ፊት ባለው በወርቅ መሠዊያ ላይ ለቅዱሳን ሁሉ ጸሎት እንዲጨምረው ብዙ ዕጣን ተሰጠው:: የዕጣኑም ጢስ ከቅዱሳን ጸሎት ጋር ከመልእክት እጅ በእግዚአብሔር ፊት ወጣ»/ራእይ.8+3-4/::

19. ከእነዚህ ከታናናሾቹ አንዱን እንዳትንቁ ተጠንቀቁ:: መላእክቶቻቸው በሰማያት የአባቴን ፊት ያያሉ/ማቴ.18+10/ የሚለው ቃል በሰማይ ያሉ መላእክት ስለ እኛ እንደሚያማልዱ ያሳያል:: «መላእክቶቻቸው» ሲል ጠባቂ መላእክት መኖራቸውን ያመለክታል:: የአባቴን ፊት ያያሉ ማለትም ይማልዳሉ ማለት ነው::

እርቶዶክስ መልስ አላት

20. የነቢዩ የኢልሳዕ ዐጽም ሙት አስነሥቷል/2ኛነገሥ.13+21/:: ታዲያ የነቢዩ ነፍስማ እንዴት ያለ ተአምር ታደርግ ይሆን?

21. የቅዱስ ጳውሎስ ልብስ ድውይ ይፈውስ ነበር «እግዚአብሔር በጳውሎስ እጅ የሚያስገርም ተአምራት ያደርግ ነበር:: ስለዚህም ከአካሉ ጨርቅ ወይም ልብስ ወደ ድውዮች ይወስዱ ነበር:: ደዌያቸውም ይለቃቸው ነበር:: ክፉዎች መናፍስትም ይወጡ ነበር» /የሐዋ.19+21/:: ታዲያ የቅዱስ ጳውሎስ የነፍሱ ቅድስና ለሥጋው፣ የሥጋው ለልብሱ ተርፎ ልብሱ ይህንን ያህል ተአምራት ካደረገ በዐጸደ ነፍስ ያለች ነፍሱማ ተአምር እንዴት አታደርግ?

22. ቅዱስ ጴጥሮስ ጥላው ይፈውስ ነበር/ጴጥሮስም ሲያልፍ ጥላውም ቢሆን ከእነርሱ አንዱን ይጋርድ ዘንደ ድውያንን ወደ አደባባይ አውተው በአልጋ እና በወሰካ ያኖሩላቸው ነበር:: ሁሉም ይፈውሱ ነበር/የሐዋ.5+14-16/:: ታዲያ ነፍሱ ከሥጋው አትበልጥም?

23. በአካል ሥጋ ከእኛ የተለዩ ቅዱሳን ሕያዋን እንጂ ሙታን አይባሉም:: «እኔ የአብርሃም አምላክ፣ የይስሐቅም አምላክ፣ የያዕቆብም አምላክ ነኝ የሚል ከእግዚአብሔር ዘንድ ወደ እናንተ የተባለውን አላነበባችሁም? የሕያዋን አምላክ ነው እንጂ የሙታን አምላክ አይደለም»/ማቴ.22+32/ አብርሃም፣ ይስሐቅ እና ያዕቆብ በዐጸደ ነፍስ ሆነው ሕያዋን ከተባሉ የሕያዋን ተግባራት የሆነውን ምልጃን አይፈጽሙም ማለት ይቻላል?

አርቶዶክስ መልስ አላት

24. በደብረ ታቦር ጌታችን ብርሃነ መለኮቱን ሲገለጥ ከ1400 ዓመታት በፊት ያረፈው ሙሴ እና ከ700 ዓመታት በፊት ያረገው ኤልያስ ተገኝተዋል/ማቴ.17+18/። እነዚህ ሰዎች የሞቱ የበቃላቸው ቢሆኑ ኖሮ በሐዲስ ኪዳን መጥተው ምስክርነት ሊሰጡ እንዴት ይቻሉ ነበር።

25. ነቢዩ ሙሴ በአብርሃም ፣በይስሐቅ እና በያዕቆብ ስም ይጸልይ ነበር «በራስህ የማልህላቸውን ባርያዎችህን አብርሃምን፣ይስሐቅን እና እስራኤልንም አስብ» /ዘጸ.32+13/።

26. የሶርያም ንጉሥ አዛሄል በኢዮአካዝ ዘመን ሁሉ እስራኤልን አስጨነቀ፤ እግዚአብሔር ግን ራራላቸው፣ማራቸውም። ከአብርሃምና ከይስሐቅ፣ከያዕቆብም ጋር ስላደረገው ቃል ኪዳን እነርሱን ተመለከተ፤ ሊያጠፋቸውም አልወደደም፤ ፈጽሞም ከፊቱ አልጣላቸውም» /2ኛነገሥ. 13+22/።

27. ቅዱሳን በእግዚአብሔር ፊት ሞገስ ስላላቸው የአሮን እናት ማርያም ከእሮን ጋር በሙሴ ላይ በተነሡ ጊዜ እግዚአብሔር «በመካከላችሁ ነቢይ ቢኖር እኔ እግዚአብሔር በራሳይ እገለጥለታለሁ፤ ወይም በሕልም እነጋግረዋለሁ። ባርያዬ ሙሴ ግን እንዲህ አይደለም። እርሱ በቤቴ ሁሉ የታመነ ነው። እኔ አፍ ለአፍ በገልጥ እናገረዋለሁ። በምሳሌ አይደለም። የእግዚአብሔርን መልክ ያያል። በባርያዬ በሙሴ ላይ ትናገሩ ዘንድ ስለምን አልፈራችሁም? አለ»/ዘኁ.12+4+8/።

አርቶዶክስ መልስ አላት

15. ፕሮቴስታንቶች ለእመቤታችን

ተገቢውን ቦታ አይሰጡም

ፕሮቴስታንቶች የእመቤታችንን ወላዲታ አምላክነት አይቀበሉም። ምክንያቱም ኢየሱስ ክርስቶስ አምላክ ነው ብለው ስለማያምኑ። ስሟን በጸሎት አይጠሩም፤ በአማላጅነት አያምኑም፤ አያከብርዋትም። ከጌታችን ከኢየሱስ ክርስቶስ በተጨማሪ ሌሎች ልጆችን ወልዳለች ብለው ያስተምራሉ። ዘለዓለማዊ ድንግልናዋንም ሆነ በቤተ ክርስቲያን የተሰጧትን የክብር ስሞች አይቀበሉም። እኛ ግን ቅዱሳት መጻሕፍትን መሠረት በማድረግ እመቤታችን ወላዲታ አምላክ፣ ከፍጥረት በላይ፣ ዘለዓለማዊት ድንግል፣ አማላጅችን እና መመኪያችን መሆንዋን እናምናለን እንመስክራለንም።

1. «እነሆ ከዛሬ ጀምሮ ትውልድ ሁሉ ብዕዕት ይሉኛል» /ሉቃ.1+48/ ብላ በተናገረችው መሠረት ብዕዕት ፣ ድንግል፣ ወላዲታ አምላክ እያልን እናመሰግናለን፤ ከፍ ከፍም እናደርጋለን።

2. የመጥምቅ መለኮት እናት ኤልሳቤጥ መንፈስ ቅዱስ አድሮ ባት «አንቺ ከሴቶች መካከል ተለይተሽ የተባረከሽ ነሽ። የማኅፀንሽም ፍሬ የተባረከ ነው። የጌታዬ እናት ወደ እኔ ትመጭ ዘንድ እንዴት ይሆንልኛል? እነሆ የሰላምታሽን ድምፅ በጀሮዬ በመጣ ጊዜ ፅንሱ በማኅፀኔ በደስታ ዘሏልና» በማለት እንደ መስከረችው ኤልሳቤጥ የእመቤታችንን የሰላምታ ድምፅ ስትሰማ መንፈስ ቅዱስ አደረባት። በቅዱሳት

እርቶዶክስ መልስ አላት

መጽሐፍት በሰላምታው ድምፅ መንፈስ ቅዱስ ያሳደረ ማንም የለም። በማኅፀን የነበረውን የሐንሰንም በደስታ አስዘለለው።

3. ከሰማያውያን ወገን ቅዱስ ገብርኤል «አንቺ ከሴቶች መካከል የተባረከሽ ነሽ» አላት/ሉቃ.1÷28/። ከምድራውያን መካከል ደግሞ ቅድስት ኤልሳቤጥ ይህንኑ ምስጋና ደገመችው። ቅዱስ ገብርኤል እና ቅድስት ኤልሳቤጥ አብረው አልነበሩም፤ አልተመካከሩም። ሁለቱም ግን አንድ ዓይነት ምስጋና አመሰገኑ። ለምን ቢሉ ሁለቱንም ያመሰግኗት ዘንድ ያነጣጣ አንድ መንፈስ ቅዱስ ነው።

4. ገና የሰድስት ወር ፅንሰ ሆኖ በእናቱ ማኅፀን የነበረ የሐንሰ የእመቤታችንን ምስጋና ሰምቶ ሰገደ። መቼም ይገላበጣል እንጂ ፅንሰ ወደየትም አይዘልም። እኛም እርሱን አብነት አድርገን ሰላም ላንቺ ይሁን እያልን እንሰግድላታለን።

5. አስቀድሞም ልቦ አምላክ ጻዊት «በወርቅ ልብስ ተጎናጽፋ ንግሥቲቱ በቀኝህ ትቆማለች» ብሎ ትንቢት ተናግሮላት ነበር /መዝ.44÷13/።

6. እርሱ ኢየሱስ ክርስቶስ ብርሃን ነው/የሐ.1÷9/እርሷ የብርሃን እናት ትባላለች፤እርሱ ቅዱስ ነው/ሉቃ.1÷35/ እርሱም የቅዱስ እናት ቅድስት ትባላለች፤ እርሱ እግዚአብሔር ነው/የሐ.1÷1/፤ሮሜ.9÷15/የሐ.20÷28/የሐ.20÷28/እርሱም የእግዚአብሔር እናት ትባላለች፤ እርሱ ጌታ ነው/ሉቃ.1÷43/ እር

እርቶዶክስ መልስ አላት

ስዋም የጌታ እናቱ ትባላለች። እርሱ ጌታ ነውና እርሱም እመቤት ትባላለች። ደግሞስ እንኳንስ ቅድስት ድንግል ማርያም ቀርታ በቤቷ ገብኤ የነበረባት አንዲት ምእመንስ «እመቤት» ተብላ የለም/2ኛዮሐ.2/።

6. ጌታችን በመልዕልተ መስቀል ላይ እያለ ለሚወድደው ደቀመዝሙሩ ለቅዱስ የሐንሰ «እነኝት እናትህ»አለው።እርሷንም «እነሆ ልጅሽ»አላት/የሐ.19÷27/። የየሐንሰ ወንጌል የእኛም ወንጌላችን ከሆነ የየሐንሰ እናት የእኛም እናታችን ናት። እርሱ ይህንን ሲመሰክር«ልጄ» ብሎናል/1ኛዮሐ.2÷1/።የእርሱ ልጆች ከሆንን እናቱ እናታችን ናት ማለት ነው። ሁለቱም ነገሮች የየሐንሰ ገንዘቦቹ ሳይሆኑ ከክርስቶስ የተሰጡት ናቸውና።

7. አባት እና እናትን ማክበር የመጀመርያው ትእዛዝ ነው /ዘጸ.20÷12/። ታዲያ የእግዚአብሔርን እናት ማክበርማ እንዴት ታላቅ ይሆን።

8. ከሴቶች መካከል ተለይተሽ የተባረከሽ ነሽ ማለት ምን ማለት ነው?

ሀ/አንቺ ብቻ አምላክን ወልደሻል ስለዚህ ልዩ ነሽ

ለ/በአንቺ ብቻ መለኮት ከሥጋ ሥጋም ከመለኮት ተዋሕዷል ስለዚህ ልዩ ነሽ

ሐ/ ሌሎች ነቢያትንወልደው ከብረዋል፤አንቺ ግን ግን ነቢያት የተነበዩለትን ወልደሻል

እርቶዶክስ መልስ አላት

መ/ሌሎች ጸድቃንን ወልደው ከብረዋል፡አንቺ ግን ለጸድቃን ዋጋ የሚከፍለውን ወልደሻል

ሠ/ሌሎች ነገሥታትን ወልደው ከብረዋል፡አንቺ ግን የነገሥታት ንጉሥን ወልደሻል

ረ/ሌሎች ጌቶችን ወልደው ከብረዋል፡አንቺ ግን የጌቶች ጌታ የሆነውን ወልደሻል

ሰ/ሌሎች በዘርዐ ብእሲ ወልደው ከብረዋል፡አንቺ ግን በድንግልና ፀንሰሽ በድንግልና ወልደሻል

9. እመቤታችን ዘለዐለማዊት ድንግል ናት፤ይህም ማለት ስድስት ጊዜ ድንግል ናት ማለት ነው።

1. ቅድመ ፀኒስ/ከመፅነሳ በፊት/

2. ጊዜ ፀኒስ/በፀንሰች ጊዜ/

3. ድኅረ ፀኒስ/ከፀንሰች በኋላ/

4. ቅድመ ወሊድ/ከመውለዷ በፊት/

5. ጊዜ ወሊድ/በወለደች ጊዜ/

6. ድኅረ ወሊድ/ከወለደች በኋላ/

10. ሴቶች ደናግል ቢሆኑ አንድ ጊዜ ነው። እርሱም ቅድመ ፀኒስ ብቻ ነው። አንዲት ሴት ከፀንሰች ሰዓት ጀምሮ ድንግል መሆን ያቆማል። እርስዋ ግን በድንግልና ፀንሳ በድንግልና ወልዳለች። ከወለደችም በኋላ በድንግልና ሞራለች።

እርቶዶክስ መልስ አላት

11. በቤተ ክርስቲያን ታሪክ እመቤታችን በድንግልና ፀንታ አልኖ ረታዎቻቸውን በተጨማሪ ሌሎች ልጆችም አሏት የሚለውን ትምህርት ለመጀመርያ ጊዜ ያስተማረው ሄሊቪዲየስ የተባለ መናፍቅ ነው። ሄሊቪዲየስን በተመለከተ በጥልቀት የሚታወቅ ነገር የለም። በ4ኛው መካከል የነበረ የምዕራብ ጸሐፊ መሆኑ ይታወቃል። በ380 ዓም እካባቢ የእመቤታችን ዘለዓለ ማዊ ድንግልናን የሚክድ እና ሌሎች ልጆች አሏት የሚል ትምህርት በማስተማር አንድ ትራክት በተነፃ። በዘመኑ የነበሩት አባ ሄሮኒሙስ/ጀሮም/ እና አባ ኤጲፋንዮስ ለዚያ የስሕተት ትምህርት መልስ ሰጥተዋል። በተለይም አባ ሄሮኒሙስ በ383 ዓም ለሄሊቪዲየስ የስሕተት ትምህርት ሰፋ ያለ ምላሽ አዘጋጅቶ ነበር። ዛሬ ፕሮቴስታንቶች የሚያስተምሩት ትምህርት ያንን የሄሊቪዲየስ ስሕተት የሚደግም ነው። ሄሊቪዲየስ የእመቤታችንን ድንግልና ለመክድ ያነሣቸው ሃሳቦች የሚከተሉት ነበሩ።

† የበኩር ልጇን እስክትወልድ ድረስ አላወቃትም/ማቴ. 1፡25/

† እራሷ

† የበኩር ልጅ ከተባለ ተከታይ አለ ማለት ነው

† ጳይገናኙ በመንፈስ ቅዱስ ፀንሳ ተገኘች/ማቴ. 1፡18/

† ወንድሞቼ/ማቴ 12፡46፤ 13፡54-56፤ ማር. 6፡13፤ ዮሐ. 2፡12፤

የሐዋ. 1፡14፤ ገላ. 1፡18/

እርቶዶክስ መልስ አላት

12. የበኩር ልጅ ማለት መጀመርያ የተወለደ ማለት ነው። ወይም የእናቱን ማጎፀን የሚከፍት ማለት ነው። «በአሥራኤል ልጆች ዘንድ ከሰውም ከእንስሳትም ማጎፀን የሚከፍት በኩር ሁሉ ለእኔ ቀድሰልኝ፤ የእኔ ነው» ዘጸ. 13÷2/ ይህ ትእዛዝ የሚፈፀመው ሌላ ልጅ እስኪወለድ ድረስ ተጠብቆ ሳይሆን ወድያው ልጁ እንደተወለደ ነው። ምክንያቱም ያንን ልጅ በኩር ለማስኘት የግድ ሌላ ልጅ በቀጣይ መወለድ የለበትምና። አባ ሄሮዲ መስ ይህንን የበለጠ ሲያብራራው «ለእናቱ እንድያ የሆነ ልጅ ሁሉ በኩር ነው፤ በኩር ሁሉ ግን እንድያ አይደለም» ብሏል።
13. ንጹሕ ከሆነ እንስሳ የሚወለደው በኩር ሁሉ በእንድ ወር ውስጥ መዋጀት ነበረበት/ዘኁ. 18÷16-17/። በኩር ለመባል ሌላ ልጅ መወለድ ካለበት ታድያ በእንድ ወር ውስጥ ሌላ ልጅ መወለድ ይችላልን?
14. አባ ሄሮዲ መስ ለሂሊቪዲያስ በሰጠው መልስ በፀንቀጽ 13 ላይ «ለመሆኑ የእግዚአብሔር መልአክ በግብፅ ወርዶ የበኩር የሆነውን ሲቀስፍ ሌላ ቀንድም ያላቸውን ብቻ ነው የቀሰፈው? ወይስ የእናቱን ማጎፀን የከፈተውን በኩር?» በማለት ይጠይቃል።
15. እጮኛ ማለት ጠባቂ፣ ባለ አደራ ማለት ነው። የግድ መጋባትን አያመለክትም። አባ ሄሮዲ መስ ለሂሊቪዲያስ በሰጠው መልስ ላይ «ማናቸውም ሰው ድንግልና ያላትን ልጃገረድ ቢያጭ ሌላ ሰውም በከተማ ውስጥ አግኝቶ ከእርስዋ ጋር

እርቶዶክስ መልስ አላት

- ቢተኛ ሁለቱንም ወደዚያች ከተማ በር አውጥቶቸው፤ ብላ ቴናይቱም በከተማ ውስጥ ሳለች አልጮኸችምና ሰውየውም የባልንጀራውንም ሚስት አስነውሯልና እስኪሞት ድረስ በድንጋይ ውገሯቸው /ዘኁ. 22÷23/
16. ሚስት አጭቶ ያላገባ ሰው ቢኖር ... /ዘኁ. 20÷7/ የሚሉትን የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍሎች በመጥቀስ መጽሐፍ ቅዱስ «እጮኛ ሞችን» «ባልና ሚስት» ይላል። ስለሆነም እንኳን እጮኛ የሚለው ቃል ቀርቶ ሚስት የሚልውም ቃል የግድ መጋባትን አያመለክትም» ብሏል።
17. ቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅ «ወደ ቤቱ ወሰዳት» የሚለውን ሐረግ ሲተረጉም «በቤትህ ትጠብቃት ዘንድ፤ ከወላጆቿ ሳይሆን ከእግዚአብሔር ተሰጥታሃለችና። የተሰጠችህ ለጋብቻ አይደለም፤ በኋላ ጌታችን ለደቀ መዝሙሩ ለዮሐንስ እንደሰጠው ሁሉ ካንተ ጋር ትኖር ዘንድ ነው እንጂ»³ ብሏል።
18. ጻድቁ ዮሴፍ እጮኛውን ማርያምን ወሰደ እንደተባለው ሁሉ ወንጌላዊው ዮሐንስም «ደቀ መዝሙሩም ወደ ቤቱ ወሰዳት» ተብሏል/ማቴ. 1÷25፤ ዮሐ. 19÷27/። ሁለቱም የተገለጡት በተመሳሳይ ቋንቋ ነው። የሁለቱም ተግባር ጥበቃን እና ክብካቤን የሚያመለክት ነው።
19. እመቤታችን ጌታችንን ከወለደች በኋላ ለዮሴፍ «እጮኛህን» የሚለው ቃል አልተገለጠም፤ ከዚያ ይልቅ «እናቱን» በሚለው እና በልጇ የተጠራችበት መግለጫ ነው የተሰጠው/ማቴ. 2÷13 ፤

3. Commentary on the Gospel of St. Mathew, Homily 4÷11

እርቶዶክስ መልስ አላት

2+14፤2+20፤21/

20. ጌታ በገባበት መቅደስ ማንም ሊገባ እይችልም «ወደ ምሥራቅም ወደ ሚመለከተው በስተ ውጭ ወዳለው ወደ መቅደሱ በር አመጣኝ፤ ተዘግቶም ነበር። እግዚአብሔርም ይህ በር ተዘግቶ ይኖራል እንጂ አይከፈትም፤ ሰውም አይገባበትም፤ የእስራኤል አምላክ እግዚአብሔር ገብቶበታልና ተዘግቶ ይኖራል»/ሕዝ.44+1-3/

21. «ሳይገናኙ በመንፈስ ቅዱስ ፀንሳ ተገኘች» /ማቴ.1+18/ ምን ማለት ነው? ያለ ወንድ ዘርዕ ፀንሳ ወለደች ማለት ነው። ይህም ጌታችን በልማደ ሰብእ ከአባት እና ከእናት ዘርዕ ተፀንሶ የተገኘ ሳይሆን በግብረ መንፈስ ቅዱስ የተፈጸመ መሆኑን ለመግለጥ የተቀመጠ ነው። መልአኩ «የተፀነሰው ከመንፈስ ቅዱስ ነውና» በማለት እንደመሰከረው /ማቴ.1+20/

22. እስከ አባ ሂሮኒሙስ ለሂሊቬዲያስ በሰጠው መልስ በዝርዝር ከተነተናቸው ነገሮች አንዱ ይህ ቃል ነው። «እስከ» የሚለው ቃል በመጽሐፍ ቅዱስ የግድ ወሰንን አያመለክትም ይላል። ለዚህም ምሳሌ ሲጠቀስ

♦ የሳያል ልጅ ሚልኮል እስከሞተችበት ድረስ ልጅ አልወለደችም /2ኛሳሙ.6+23/ ታዲያ ከሞተች በኋላ ወልዳለች ማለት ነው።

♦ ጌታችን ለደቀ መዛሙርቱ «እስከ ዓለም ፍጻሜ እኔ ከእናነተ ጋር ነኝ»/ማቴ.28+19/ ብሏቸዋል። ታዲያ ከዓለም ፍጻሜ በኋላ ይለያቸዋል ማለት ነው።

እርቶዶክስ መልስ አላት

♦ እግዚአብሔር ጌታዬን፡- ጠላቶችህን የእግርህ መቀመጫ እስከ ደርግልህ ድረስ በቀኚ ተቀመጥ አለው/መዝ.109+1/ ይላል። ታዲያ ጠላቶቼ የእግሩ መቀመጫ ከሆኑ በኋላ በቀኝ መቀመጡ ይቀራልን?

♦ ኖን ከመርከብ ለመውጣት አስቦ «ቀራንም ሰደደው፤እርሱም ወጣ፤ ውኃው ከምድር ላይ እስኪደርቅ ድረስ ወዲህ እና ወዲያ ይበርር ነበር/ዘፍ.8+7/። ታዲያ ውኃው ከደረቀ በኋላ መብረር አቆመ ማለት ነው? እንግዲህ ዮሴፍም እመቤታችንን መቼ ውንም በግብር አላወቃትም። በተለይም የእረኞችን፤ የምሥራቅ የጥበብ ሰዎችን እንዲሁም የመላእክትን ምስክርነት ከሰማ በኋላም ስለ እርሷ ያለው ዕውቀት እየሰፋ፤ ማንነቷንም እያወቀ ሂደት እንጂ።

23. ወንድሞቼ የተባሉት እነማን ናቸው?

በዕብራውያን ባህል «ወንድም» የሚለው ቃል በምዕራባውያን ባህል ከያዘው ትርጉም ይለያል። በምዕራባውያን ዘንድ ወንድም ነት የግድ ከእናት አባት መወለድን ይጠይቃል። ከአንዱ ወገን ካልተወለደ ግማሽ ወንድም /Half brother/ ይባላል። በዕብራውያን ግን ከዚህ የሚለይ ትርጉሙም የሰፋ ነው።

♦ ያዕቆብ ለላባ የእጎቱ ልጅ ሲሆን ላባ ግን ወንድሜ ብሎታል «ወንድሜ ስለሆንክ በከንቱ ታገለግለኛለህን»/ዘፍ.29+13-15/

እርቶዶክስ መልስ አላት

♦ ሎጥ ለአብርሃም የወንድሙ ልጅ ነው/ዘፍ.11+31/ ነገር ግን ወንድሙ ተብሏል። ሎጥ በአምስቱ ነገሥታት ኮሎዶጎፎር በተማረከ ጊዜ «አብራምም ወንድሙ እንደተማረከ በሰማ ጊዜ» ይላል /ዘፍ.14+14/

♦ ሐዋርያት ለጌታችን ወንድሞቹ ተብለዋል። ጌታችን ከሙታን ተነሥቶ ማርያም መግደላዊት ባገኘችው ጊዜ «ወደ ወንድሞቹ ሄደሽ» በማለት ነበር የነገራት /ዮሐ.20+17/

24. ታድያ የጌታ ወንድሞች ለምን ተባሉ?

እዚህ ላይ አባ ሄሮዲስ ለሄሊቪዲየስ የሰጠውን መልስ እናቀርባለን።

የጌታ ወንድሞች የተባሉት በእውነት ወንድሞቹ አይደሉም። በዚህም ምክንያት ወደ ገዛ ሀገሩ በመጣ ጊዜ «ይህ የጸራቢ ልጅ አይደለምን? እናቱስ ማርያም ትባል የለምን? ወንድሞቼስ ያዕቆብ፣ ዮሳፍ፣ ስምዖንም፣ ይሁዳም አይደሉምን? እንቶቹስ ሁሉ በኛ ዘንድ አይደሉምን? እንኪያስ ይኼንን ሁሉ ከወዴት አገኘው? ተሰናክሉበት» /ማቴ.13+53፣ ማር.6+1-3/ ተብሏል።

«ተሰናክሉበት» የተባለበት ምክንያት እውነቱን ከስሕተት ደባለቀው በመናገራቸውና ጌታችንን ዕሩቅ ብእሲ እንደሆነ አድርገው በመናገራቸው ነው።

ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ የጌታ ወንድም ያዕቆብን ማግኘቱን ገልጧል /ገላ.1+19/። በማር.15+40 «ታናሹ ያዕቆብ» ተብሏል።

እርቶዶክስ መልስ አላት

ይህም ከያዕቆብ ወልደ ዘብዴዎስ ለመለየት ነው። እንዲሁም በማቴ.10+3 «የእልፍዮስ ልጅ ያዕቆብ» ተብሏል።

ወንጌላዊው ማቴዎስ በጌታችን የመከራ ወቅት የነበሩትን እናቶች ሲዘረዝር «መግደላዊት ማርያም እና የያዕቆብ እና የዮሳፍ እናት ማርያም፣ የዘብዴዎስ የልጆቹ እናት ነበሩ ይላል /ማቴ.27+55/

የያዕቆብ እና የዮሳፍ እናት ማርያም ማናት? ቅድስት ድንግል ማርያም ናት?

ወንጌላዊው ዮሐንስ «ነገር ግን በኢየሱስ አጠገብ እናቱ፣ የእናቱም እናት የቀለዮጳም ሚስት ማርያም፣ መግደላዊት ማርያም ቆመው ነበር/ዮሐ.19+25/ ይላል።

ጌታችንን የተቀበረበትን መቃብር ለማየት የሄዱትን እናቶች ወንጌላዊው ማርቆስ ሲዘረዝር «መግደላዊት ማርያም፣ የዮሳፍ እናት ማርያም ወዴት እንዳኖሩት ይመለከቱ ነበር» ይላል /ማር.15+47/። በትንሣኤውም ዕለት «መግደላዊት ማርያም፣ የያዕቆብም እናት ማርያም፣ ስሎሜም መጥተው ሊቀቡት ሽቱ ገዙ /ማር.16+1/ ይላል።

በዚህ የሕመምተ መስቀል ጉዞ ውስጥ የተጠቀሱትን እናቶች ጠቅለል ስናደርጋቸው

እርቶዶክስ መልስ አላት

ማቴዎስ/27+25	ማርቆስ/15+47/	ማርቆስ/16+1/	ዮሐንስ/19+25/
መግደላዊት	መግደላዊት	መግደላዊት	ድንግል ማርያም
የያዕቆብ እና የዮሳ እናት	የዮሳ እናት ማርያም	የያዕቆብ እናት ማርያም	የእናቱ እጎት የቀለላ ሚስት
የዘብዴዎስ የልጆቹ እናት		ሰሎሚ	መግደላዊት ማርያም

- በሦስቱም ወንጌላውያን ዝርዝር ውስጥ የዘብዴዎስ የልጆቹ እናት ማርያም፣የዮሳ እናት ማርያም፣የእናቱ እጎት የቀለላ ሚስት ማርያም፣ ሰሎሚ ተጠቅሰዋል፤
- በዚህ ዝርዝር ውስጥ እመቤታችን በዮሐንስ ወንጌል ብቻ ስትጠራ፣መግደላዊት ማርያም በአራቱም ቦታ ስሟ ሳይቀያየር ተጠቅሳለች፤ በሦስቱ ቦታ በልጆቿ ስም /በያዕቆብ፣በዮሳ/የተጠራችው ሌላዋ ማርያም አለች፤ በዮሐንስ ወንጌል ላይ ግን በዚህ ስም አልተጠራችም። ስለዚህ «የቀለላ ሚስት፣የእናቱ እጎት» ተብላ የተጠቀሰችው እርሷ ናት ማለት ነው። ይህችኛዋን ማርያም እመቤታችን ናት እንዳንል ከእመቤታችን ጋር በዮሐ. 19+25 ላይ አብራ ተገልጣለች።
- የያዕቆብ፣የስምዖን፣የይሁዳ የዮሳ እናት ማርያም ሌላ ማርያም ነች ማለት ነው። ከላይ ያለውን ንጽጽር ከተከተልንም የእነርሱ እናት «የእናቱ እጎት፣የቀለላ ሚስት ማርያም» የተባለችው ናት።
- ታዲያ ለምን የእርሷ ልጆች የጌታ ወንድሞች ተባሉ? እናታቸው «የጌታችን እናት የእመቤታችን እጎት ናት። በመሆኑም አብረው አድገዋል። በአይሁድ ልማድ መሠረትም ወንድሞቹ ተብለዋል።

እርቶዶክስ መልስ አላት

ይህችኛይቱ ማርያም በዮሐንስ ወንጌል የቀለላ ሚስት ተብላ ለች፤ በሐዋርያት ዝርዝር ላይ ደግሞ ያዕቆብ የእልፍዮስ ልጅ ተብሏል፤እንዴት ነው ቢሉ አባ ሄሮዲመስ እንዲህ ይመልሳል «በመጽሐፍ ቅዱስ ለአንድ ሰው ከአንድ በላይ ስም መስጠት ልማድ ነው። የሙሴ አማት ራጉኤል/ዘጸ.2+18/ እና ዮቶር /ዘጸ.4+18/ተብሏል፤ጌዴዎን ይሩባቤል ተብሏል/መሳ.6+32/፤ ጴጥሮስ ስምዖን እና ኬፋ በሚሉ ስሞች ተጠርቷል /ማቴ.10+2/ ፤ ታዲያስም ልብድዮስ ተብሏል/ ማቴ.10+3/። በመሆኑም ቀለላ እና እልፍዮስ የአንድ ሰው ሁለት ስሞች ናቸው ማለት ነው።

- ◆እመቤታችን ይህንን ያህል ልጆች ቢኖሯት ኖሮ በአደራ ነት ለዮሐንስ ወንጌላዊ ባልተሰጠች ነበር /ዮሐ.19+25/።
- ◆ጌታችን የ12 ዓመት ልጅ ሆኖ ከእመቤታችን እና ከዮሴፍ ጋር ወሰደ ቤተ መቅደስ በወጣ ጊዜ ዮሴፍ፣እመቤታችን እና ጌታችን ብቻ ነበሩ/ሉቃ. 2+43/በአሥራ ሁለት ዓመታት ውስጥ ያልተወለዱ ልጆች ከየት ይመጣሉ?
- ◆የእመቤታችን አማላጅነት በቃና ዘገሊላ ሠርግ ጊዜ ተገልጧል። ፕሮቴስታንቶች ግን አሁንም ጥያቄ አላቸው

25.አንቺ ሴት ከአንቺ ጋር ምን አለኝ ብሏታል ስለዚህም ምልጃዋን አልተቀበለውም ይላሉ። ትርጉሙ ግን እንደዚያ አልነበረም።

- ◆ ይህ ቃል በመነሻው ቋንቋ ይቀመጥ ከተባለ «አንቺ ሴት ሆይ» በሚል የአክብሮት አነጋገር ሊነገር ይገባል

አርቶዶክስ መልስ አላት

♦ «ሴት» የክብር ስም ነው። ሔዋን ከአዳም ጎን በተፈጠረች ጊዜ «ከወንድ ተገኝታለችና ሴት ትባል» አለ።/ዘፍ.2+24/። እባብ ሔዋንን ባሳሳተ ጊዜ በመካከላቸው ጠላትነት ተፈጠረ። በአንተ እና በሴቲቱ፤ በዘርህ እና በዘርዋ መካከል ጠላትነትን አደርጋለሁ።/ዘፍ.3+15/እንደተባለው። ስለዚህም «አንቺ ሴት» ሲል ለአዳም በተገባው ቃል መሠረት ዲያብሎስን የሚቀጠቅጠውን የወለድሽው ሴት ማለቱ ነው።

♦ ጌታችን ያከበራቸውን ሴቶች ሁሉ በዚህ ስም ጠርቷቸዋል። እመቤታችንን በእግረ መስቀል እያለችም «አንቺ ሴት» ብሎ ጠርቷታል፤ ሳምራዊቷ ሴትንም «አንቺ ሴት» ብሎ ነው ያነጋገራት/ዮሐ.4+21/፤ አይሁድ ሊወግሯት አስበው ወደ ጌታችን ያመጧትንም ሴት «አንቺ ሴት» ብሎ ነው ያነጋገራት/ዮሐ.8+10/፤ ማርያም መግደላዊትን በመቃብሩ አጠገብ አግኝቶ ሲያነጋገራትም «አንቺ ሴት» ነው ያላት/ዮሐ.20+ 13/።

♦ ከአንቺ ጋር ምን አለኝ? ይህ ብሂል በዕብራውያን ልማድ አዎንታዊ እንጂ አሉታዊ ትርጉም የለውም። የሰራጥታዊ መባለት ነቢዩ ኤልያስን «የእግዚአብሔር ሰው ሆይ ከአንተ ጋር ምን አለኝ? ኃጢአቴን ታሳስብ ዘንድ፤ ልጄንስ ትገድል ዘንድ ወደኔ መጥተሃልን? አለቺው/1ኛነገሥ.17+18/። ይህ ማለት ያልከኝን አልፈጽምም፤ እኔ እና አንተንም የሚያገናኝ ነገር የለም ማለቷ አይደለም፤ «ምን ችግር ተፈጠረኝምን ጠብ አለን» ማለቷ ነው እንጂ።

አርቶዶክስ መልስ አላት

ጌታችንም ለእመቤታችን ሲመልስላት ያልሸውን የማሳደርግ በትምን ምክንያት አለ ማለቱ ነው። የቅፍርናሆሙን መቶ አለቃ ልመና ተቀብሎ ልጁን ፈውሷል/ሉቃ.7+1-10/፤ ታዲያ የእመቤታችንን ልመና እምቢ የሚልበት ምክንያቱ ምንድን ነው? እርሷም ለዚህ ነው የሚላችሁን አድርጉ ያለቺው።

26. ጊዜያ ገና አልደረሰም፡- እውነተኛውን የወይን ጠጅ የምሰጥ በት ጊዜ ገና አልደረሰም ማለቱ ነው።

27. አያሌ ቀደምት አበው ስለ እመቤታችን መስክረዋል

ቄርሎስ ዘእስክንድርያ፡- አማኑኤል እግዚአብሔር ነው፤ እመቤታችንን ወላዲተ አምላክ ወላዲተ አምላክ አደለችም የሚል፤ የእግዚአብሔርንም ቃል በሥጋ እንደወለደችው የማያምን ቢኖር የተወገዘ ይሁን።

ኤጲፋንዮስ ፤ሊቀ ጳጳስ ዘቆጵሮስ፡- ማርያምን አክብሩ፤ መመለክ ያለባቸው ግን አብ ነወልድ መንፈስ ቅዱስ ናቸው። ማርያም ቅድስት፤ ክብርት እና ውብ ብትሆንም እንኳን አናመልካትም፤ ጌታን የሚያከብር ማንም ቢኖር ማደርያውን ያከብራል። የተቀደሰ ማደርያውን የማያከብር ግን ጌታን አያከብርም ።።

ጎርጎርዮስ ዘእንዚናንዙ፡- እመቤታችንን ወላዲተ አምላክ መሆንዋን የማይቀበል ከእግዚአብሔር የተለየ ነው።

አግናጥዮስ ምጥው ለአንበሳ፡- ማንም ለወላዲተ አምላክ የሚያገለግል ቢኖር ፈጽሞ አይጠፋም

እርቶዶክስ መልስ አላት

16. ፕሮቴስታንቶች ቅዱሳት ሥዕላትን አይቀበሉም

ፕሮቴስታንቶች ሥዕል ቅዱሳንን ከጌጥነት ያለፈ ቦታ አይሰጧቸውም፤ አያከብሯቸውምም፤ በሥዕል ፊት አይጸልዩም፤ መብራትን በቅዱሳት ሥዕላት ፊት አያበሩም፤ ጭራሽም ሥዕልን ማክበር ጣዖትን እንደ ማክበር ይቆጥሩታል። እኛ ግን ቅዱሳት መጻሕፍትን መሠረት አድርገን ለቅዱሳት ሥዕላት ተገቢውን ክብር እንሰጣለን።

1. በዘጸ.20÷3 የተቀረጸውን ምስል ለእንተ አታድርግ፤ አትስገድላቸውም፤ አታምልካቸውም የሚለውን ትእዛዝ የሰጠው እግዚአብሔር «ሁለት ኪሩቤል ከተቀጠቀጠ ወርቅ ሥራ» ብሎ ሙሴን አዝዟል/ዘጸ.25÷16/። ይህም ቅዱሳት ሥዕላት ቁጥራቸው ከጣዖት እንዳልሆነ የሚያመለክት ነው። እግዚአብሔር ሰው ጣዖት እንዲሠራ አያዝምና።
2. ከዚህም በተጨማሪ እስራኤል በኃጢአታቸው ምክንያት በእባብ መንጋ ሲነደፉ «እባብ ሠርተህ በዓላማ ሳይ ስቀል፤ የተነደፈውም ሁሉ ሲያየው በሕይወት ይኖራል» ሲል አዝዞት ነበር/ዘኁ.21÷8/። ይህ ግን ከጣዖት አምልኮ አልተቆጠረም ። እንዲያውም «እባብም የነደፈችው ሰው ሁሉ የናሱን እባብ ባየ ጊዜ ዳነ/ዘኁ.21÷9/ተብሎ ተጽፏል።ጌታችንም ሙሴ በምድረ በዳ የሰቀለው እባብ የእርሱ መስቀል ምሳሌ መሆኑን አስተምሯል/ዮሐ.3÷14/።
3. ንጉሡ ሰሎሞንም የመጀመርያውን ቤተ መቅደስ በሠራ ጊዜ በቅድስተ ቅዱሳኑ ውስጥ ቁመታቸው አሥር ክንድ የሆኑ ከወይራ እንጨት ሁለት ኪሩቤል ሠራ/1ኛነገሥ. 6÷23/ በዚህ

እርቶዶክስ መልስ አላት

- የተነሣ እግዚአብሔር መምለኪያ ጣዖት ነህ አላለውም። እንዲያውም በሌሊት ተገለጠለት/2ኛዜና.7÷12/።
4. ንጉሡ ሰሎሞን የኪሩቤልን ሥዕል ብቻ ሳይሆን «የዘንባባ ዛፍ፣ የፈነዳም አበባ ምስል ቀርጾ» ነበር/1ኛነገሥ.6÷29-35/። ነገር ግን ይህ እንኳን የጣዖት ምስል አስቀረፀ አላስባለውም።
  5. እኛ ለቅዱሳት ሥዕላት ክብር እና የአክብሮት ስግደት ይገባቸዋል እንላለን እንጂ አናመልካቸውም። የአምልኮ መፈጸሚያዎች ናቸው እንላለን እንጂ የአምልኮ ስግደት አንሰግድላቸውም፤ ሥዕሎቹ በራሳቸው እንዳች ምሥጢራዊ ኃይል ኖሯቸው ሳይሆን የሥዕሉ ባለቤት በሥዕሎቹ አማካኝነት ኃይሉን ትተአምሩን ይገልጣል ብለን ግን እናምናለን። ሙሴ በበትሩ ባሕረ ኤርትራን ከፍሏል /ዘጸ14÷26/፤ኤልሳዕ በኤልያስ ልብስ የርዳኖስን ከፍሎ ተሻገረ /2ኛነገሥ.2÷14/፤የቅዱስ ጳውሎስ ልብስ ድውያንን ፈውሷል/ ዮሐዋ.9÷11/፤የቅዱስ ጴጥሮስ ጥላ አጋንንትን አውጥቷል/ዮሐዋ.5÷15/፤እነዚህ ሁሉ ነገሮች በራሳቸው እንዳች ኃይል ኖሯቸው ሳይሆን የባለቤቱ ቅድስና ያስገኘላቸው ጸጋ ነው።
  6. የቤተ ክርስቲያን ታሪክ እንደሚያስተምረን እመቤታችን ጌታን እንደታቀፈች አድርጎ የመጀመርያውን ሥዕል የሳለው ወንጌላዊው ሉቃስ ነው። ይህም ከዘመነ ሐዋርያት ጀምሮ ሥዕላት በቤተ ክርስቲያን ያላቸውን ቦታ ያመለክተናል። ከዚህም በላይ በኢየሩሳሌም፣በባዛንታይን፣ በኢትዮጵያ፣ እንዲሁም

እርቶዶክስ መልስ አላት

በሌሎችም ሀገሮች የጥንታውያን አብያተ ክርስቲያናት ፍርስራሾች በቁፋሮ ሲገኙ ቅዱሳት ሥዕላትም ይገኛሉ። ይህም ሥዕሎችን ለመንፈሳዊ አገልግሎት መጠቀም ከጥንት ክርስቲያኖች ጀምሮ የነበረ መሆኑን ያሳያል።

7.. በሰባተኛው መታዘስ ቅዱሳት ሥዕላትን በተመለከተ አሁን ፕሮቴስታንቶች የያዙትን ሃሳብ ይዘው የተነሡ ሰዎች ነበሩ። እነዚያኞቹ ከዚያም አልፈው ቅዱሳት መጻሕፍትን ከምድረ ገጽ ለማጥፋትም ተነሥተው ነበር። እነዚህ ጸላዕያኑ ሥዕላት «ኢኮኖሚያ» በመባል ይታወቁ ነበር። ትርጉሙም ሥዕላትን የሚጠሉ ማለት ነው። ይህ አስተሳሰብ በ720 ዓም አካባቢ ተነሥቶ እስከ 843 ዓም ድረስ ለአንድ መቶ ዓመታት ያህል ቤተ ክርስቲያንን ሲያወዛግብ ቆየ፤ ጉዳዩ የበለጠ እንዲሰፋ ያደረገው ደግሞ ሥዕሉን ከባለ ሥዕሉ በላይ የሚያከብሩ እና የሚያመልኩ ክርስቲያኖች/ኢኮኖሳትሪያ/ መፈጠራቸው ነው።

8. በዘመኑ የነበሩት ነገሥታት የሥዕል አጥፊዎችን ሀሳብ በመደገፋቸው ለ700 ለዓመታት የተሰባሰቡ አያሌ ጥንታውያን ሥዕሎች እንዲጠፉ ተደረገ። ሁኔታው ግን ሊበርድ አልቻለም። ሥዕሎች አማልክት አይደሉም፤ ነገር ግን ሊከበሩ ይገባቸዋል የሚለው ሃሳብ እያለ መጣ። በዚህም ምክንያት ችግሩ በተነሣበት በባዛንታይንና ሮሜ አካባቢ የነበሩ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች በ787 ዓም ጉባኤ አድርገው «ለቅዱሳት ሥዕላት ክብር እና ሰላምታ ይገባል፤ ለእነርሱ የሚደረግ ክብር እና ሰላምታ ሁሉ ለሥዕሉ ባለቤት የሚደረግ ነው። እነርሱን የሚያከብር ሁሉ በሥዕሉ ላይ የተገለጠውን ነገር ማክበሩ ነው» በሚል ወሰኑ።

እርቶዶክስ መልስ አላት

17. ፕሮቴስታንቶች

የሕንፃ ቤተ ክርስቲያንን ክብር አይቀበሉም

ፕሮቴስታንቶች ሕንፃውን ቤተ ክርስቲያን ብለን እንጠራም ይላሉ። እነርሱ ቤተ ክርስቲያን የሚለውን ጉባኤውን ብቻ ነው። እኛ ግን ቅዱሳት መጻሕፍትን እና የቤተ ክርስቲያንን ቀደምት ለበው መሠረት አድርገን የተቀደሰውን ሥፍራ ቤተ ክርስቲያን እንለዋለን።

1. ቤተ ክርስቲያን የሚለው ቃል ሦስት ትርጉም አለው

የጸሎት ቤት፡- ጸሎት የሚጸለይበት፣ መስማዎት የሚሠዋበት፣ ሥጋወደሙ የሚፈተትበት ቦታ/ኢ.ሳ.56÷7፣ ኤር.7÷10-11፣ ማቴ. 21÷13/፤

የክርስቲያን ወገን፡- የክርስቶስ ወገን የሆነ ሁሉ ቤተ ክርስቲያን ይባላል፤ የያዕቆብ ወገን የሆነ ሁሉ ቤተያዕቆብ እንደሚባለው ማለት ነው። «በኢየሱሳይም ባለች ቤተ ክርስቲያን ላይ ታላቅ ስደት ሆነ» ሲል በክርስቲያኖች ላይ ማለቱ ነው።

የክርስቲያን ሰውነት፡- ቅዱስ ጳውሎስ «እናንተ የእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ እንደናችሁ አታውቁም»/1ኛቆሮ.3÷10/

2. ከጥንት ጀምሮ ለአምልኮተ እግዚአብሔር መፈጸሚያ የተመረጡ ቦታዎች ነበሩ

♦ ኖሳ ከመርከብ ሲወጣ የተለየ መሠዊያ ሠርቶ መስማዎት አቀረበ። እግዚአብሔርም ተቀበለለት/ዘፍ.8÷20/

አርቶዶክስ መልስ አላት

♦ አብርሃም ይስሐቅን እንዲሠዋ ሲነገረው ከሌሎች ቦታዎች ተመርጦ «ወደ ሞርያ ተራራ ውጣ» ተብሏል /ዘፍ.22÷2/

♦ እግዚአብሔር ሙሴን ወደ ፈርዖን ሲልከው «ለእምላካችን ለእግዚአብሔር ዘንድ የሦስት ቀን መንገድ እንሂድ ትሉታላችሁ» ተብለዋል/ዘጸ.3÷18/ ይህም ለእግዚአብሔር መስዋዕት ለማቅረብ የተለየ ቦታ እንደሚያስፈልግ ነው።

♦ እግዚአብሔር ሙሴን ለማነጋገር ከቦታ ሁሉ መርጦ ወደ ሲና ተራራ ጠርቶት ነበር/ዘጸ.19/

♦ ሙሴ የመጀመርያዋን ቤተ መቅደስ የሠራት በእግዚአብሔር ታዝዞ ነው /ዘጸ.26/

3. የመጀመርያዋን መቅደስ የሠራት ንጉሥ ሰሎሞን ቤተ መቅደሱን ሠርቶ ሲፈጽም እግዚአብሔር ተገልጦ በዚያ ሥፍራ እናገረው፤ በዚያ የሚጸለየውን ጸሎትም ሊቀበል ቃል ገባለት /2ኛዜና.7÷12/

4. በሐዲስ ኪዳን ጌታችን በቤተ መቅደስ የሚሠራውን የሻጮችና የለዋጮች ተግባር በመከልከል ፈጽሟቸውን ካባረረ በኋላ «ቤቴ የጸሎት ቤት ትባላለች» በማለት ተናግሯል። ይህ የጌታችን ቃል ሁለት ነገሮችን ያስረገጠ ነበር። የመጀመርያው

አርቶዶክስ መልስ አላት

ቤተ መቅደስ ቤተ ክርስቶስ ተብላ ልትጠራ እንደምትችል አሳይቷል «ቤቴ» ብሏታልና። በሌላ በኩል ደግሞ ቤተ መቅደስ የጸሎት ቤት መሆንን አስተምሮናል «የጸሎት ቤት ትባላለች» ብሏልና።

5. በእንግሊዝኛ Church፤ በጀርመንኛ kirche፤ በደች kerke የሚሉትና ሌሎች ተመሳሳይ ስሞች ሁሉ kyriakon ከሚለው የግሪኩ ቃል የተገኙ ናቸው። ትርጉሙም «ማንኛውንም የክርስቶስ የሆነ ነገር» ማለት ነው። ይህም ቃል ከመነሻው ለቤተ ክርስቲያን ሕንፃ ስያሜ ይውል የነበረ ነው። የላቲንም ቃል «ኤቅሌሲያ -Ecclesia» እና ከእርሱ ወጥተው በልዩ ልዩ የላቲን ቤተሰብ ቋንቋዎች ጥቅም ላይ የዋሉ ተመሳሳይ ቃላት ሁሉ በመጀመርያ ጥቅም ላይ የዋሉት ሕንፃ ቤተ ክርስቲያንን ለመጥራት ነበር። የላቲን ቃል መነሻው የግሪኩ «ኤቅሌሲያ» ሲሆን የቃሉ ትርጉምም «የራሱ ገዝ ከተማ የዜጎች መሪ ጉባኤ» ማለት ነው።

6. ሐዋርያት በተለየ ቦታ በቤተ ክርስቲያን ይሰበሰቡ ነበር። በቤተ ክርስቲያንም እንድ ዓመት ሙሉ ተሰበሰቡ። እንዲል /ዮሐዋ. 11÷26/

7. ሐዋርያት መንፈስ ቅዱስን የተቀበሉት በጽርሐ ጽዮን በኢየሩሳሌም ተሰብስበው ላሉ ነበር/ዮሐዋ.2÷1/

አርቶዶክስ መልስ አላት

8. ቤተ ክርስቲያን በቅዱሳን ስም እንደምትሰየም አስቀድሞ በነ ቢዩ በኢሳይያስ ትንቢት ተነግሮ ነበር «እግዚአብሔር ስንበቴን ስለሚጠብቁ፤ ደስ የሚያሰኝኝንም ነገር ስለሚመርጡ፤ ቃል ኪዳኔንም ስለሚይዙ ጃንደረቦች እንዲህ ይላል፡- በቤቴ እና በቅጥሬ ውስጥ ከወንዶች እና ከሴቶች ይልቅ የሚበልጥ መታሰቢያ እና ስም እስጣቸዋለሁ፤ የማይጠፋም የዘላለም ስም እስጣቸዋለሁ/ኢሳ.56÷4/» ብሎ በተናገረው መሠረት አብያተ ክርስቲያናት በቅዱሳን ስም ይጠራሉ።

9. የመጀመርያዋ ቤተ ክርስቲያን የተሠራችው በፊልጵስቶስ ከተማ ሲሆን ይኼውም በ34 ዓም ነው።

10. ቤተ ክርስቲያን «የሰማይ ደጅ» ትባላለች። አባታችን ያዕቆብ በፍኖተ ሎዛ በራእዩ መላእክት ሲወጡባት እና ሲወርዱባት፤ እግዚአብሔርም በላይዋ ተቀምጦባት ያያትን ቦታ «ይህ ሥፍራ እንዴት ያስፈራ፤ የእግዚአብሔር ቤት ነው እንጂ ሌላ አይደለም፤ ይህም የሰማይ ደጅ ነው አለ»/ዘፍ.28÷17/። ያዕቆብ ቦታውን ያከበረበት ሥርዓት /ዘፍ.28÷18/ በቤተ ክርስቲያን ተጠብቆ ዛሬም አዲስ ቤተ ክርስቲያን ይከብርበታል።

11. በሐዋ.17÷24 «ዓለሙንና ያለውን ሁሉ የፈጠረ አምላክ እርሱ የሰማይና የምድር ጌታ ነውና እጅ በሠራው መቅደስ አይኖርም» የሚለው ምን ለማለት ነው?

አርቶዶክስ መልስ አላት

የእግዚአብሔርን አነዋወር በተመለከተ ቅዱሳት መጻሕፍት በልዩ ልዩ መንገድ ገልጠውታል

• በሰማይ የምትኖር፡- ማቴ.6÷9 ይህም ክብሩን ለመናገር ነው/ኢሳ.6÷1-5/

• ሥጋዊን የሚበላ ደሜንም የሚጠጣ በእኔ ይኖራል፤ እኔም በእርሱ እኖራለሁ /ዮሐ.6÷56/- ይህም ማለት በጸጋ አድሬበት እኖራለሁ ማለት ነው።

• ለእግዚአብሔር ሥፍራ ለያዕቆብም አምላክ ማደርያ እስካንን ድረስ ብዬ /መዝ.131÷5/- በአንድ በኩል ቤተ መቅደሱን በሌላም በኩል ማጎደረ እግዚአብሔር የሆነችውን ድንግል ማርያምን ማለቱ ነው።

• ወደ ማደርያዎቹ እንገባለን፤ እግሮቹ በሚቆሙበት ሥፍራም እንሰግዳለን /መዝ.135÷7/- በአንድ በኩል እግሮቹ የቆሙበትን መስቀል በሌላ በኩልም መቅደሱን ነው።

በመሆኑም እግዚአብሔር ሰው በሠራው ቤት አይኖርም ማለት አይወሰንም ማለት ነው። የአሕዛብ ጣዖታት በቤተ ጣዖቱ ወይም መኖርያቸው ነው በሚባለው በኢሳይያስ ተራራ የተወሰኑ ናቸው። እግዚአብሔር ግን ለመገለጫው ቦታ ይመርጣል ማለት በዚያ ቦታ ይወሰናል ማለት አይደለም። ክርስቲያኖች «የእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ እንደሆናችሁ፤ የእግዚአብሔርም መንፈስ

አርቶዶክስ መልስ አላት

እንዲኖርባችሁ አታውቁምን?» ተብለናል/1ኛቆሮ.3÷16/። ያ ማለት በጸጋ አድርገን ይኖራል ማለት ነው እንጂ የእግዚአብሔር መንፈስ ከእናንተ ውጭ የለም ማለት አይደለም፤ ወይም ደግሞ በእናንተ ተወስኖ ይኖራል ማለት አይደለም።

12. ሐዋርያት ራሳቸው ለጸሎት በቤተ መቅደስ ይገኙ ነበር «ጴጥሮስ እና ዮሐንስም በጸሎት ጊዜ በዘጠኝ ሰዓት ወደ መቅደስ ይወጡ ነበር»/የሐዋ.3÷1/

13. በዚህ በተራራ ወይም በኢየሩሳሌም ለአብ የማትሰግዱበት ዘመን ይመጣል... ነገር ግን በእውነት የሚሰግዱ ለአብ በመን ፈስ እና በእውነት የሚሰግዱበት ጊዜ ይመጣል» /ዮሐ. 4÷22/ በማለት ጌታችን ያስተማረው ትምህርት ምን ማለት ነው?

በሳምራውያን እና በአይሁድ መካከል ካሉት የቆዩ ልዩነቶች አንዱ መስዋዕት መቅረብ ያለበት የት ነው? ለሚለው ጥያቄ መልስ ያላቸው ልዩነት ነው። የሳምራውያን አራት መስገድ ያለበት በገረዛን ተራራ መሆን እንዳለበት ሲደነግግ አይሁድ ግን በጽዮን ተራራ በኢየሩሳሌም መሆን እንዳለበት ይደነግጋሉ። ሳምራዊቷ ሴትም ጥያቄዋን ያቀረበችው ከዚህ የቆዩ ብሄል ተነሥታ ነበር። ጌታችንም በዚህ እና በዚያ ቦታ ብቻ ሳይሆን በመንፈስ የምትሰግዱበት ዘመን ይመጣል ብሏታል። ይህንንም ማለቱ እግዚአብሔር በዚህ ቦታ ብቻ /በገረዛን ተራራ/ ወይም በኢየሩሳሌም ብቻ አለ ብላችሁ ከመምጣት ይልቅ በየቦታው ለሰሜ መስዋዕት ይቀርባል። የአይሁድ ወይም የሳምራውያን

አርቶዶክስ መልስ አላት

ብቻ ሳይሆን አምልኮተ እግዚአብሔር የዓለም ሁሉ ይሆናል፤ አብያተ ክርስቲያናት በየቦታው ይታነፃሉ ማለቱ ነው። በሌላም በኩል ገረዛንም ሆነች ኢየሩሳሌም በኋላ ዘመን ጥፋት እንደሚገኝ ማቸው ቀድሞ ሲነግራትም ነው።

14. ቀኖና ሐዋርያት ስለ ቤተ ክርስቲያን አሠራር ሲደነግግ «ሕንፃው ረዥም ይሁን፤ እናቱ ወደ ምሥራቅ ሆኖ ዕቃ ቤቶቹ በግራ በቀኝ በምሥራቅ በኩል ይሁኑ፤ ቅርጹም እንደ መርከብ ይሁን» ይላል /7÷421/

እርቶዶክስ መልስ አላት

18. ፕሮቴስታንቶች

ወደ ምሥራቅ ዞረው አይጸልዩም

ፕሮቴስታንቶች ወደ ምሥራቅ ዞሮ የመጸለይ ሥርዓትም፣ ትውፊትም የላቸውም። ለጸሎት ሥርዓታቸውም አይጨነቁም። አብያተ ክርስቲያናትን ሲሠሩም ምዕራብ ምሥራቅን አይጠብቁም። እኛ ግን ቅዱሳት መጻሕፍትን እና የቀደሙ አበው ትምህርትን መሠረት አድርገን ወደ ምሥራቅ ዞሮ መጸለይ ያለውን ታሪካዊ እና መንፈሳዊ ዋጋ እናምናለን፤ ለሥርዓተ ጸሎታችንም እንጨነቃለን።

1. ጸሎት ኅሊና፣ ነቢብ እና እምነት የሚያከናውኑት የኅብረት ተግባር ነው። ኅሊና የሚሰለው፣ የሚመለከተው፣ የሚያስበው ነገር ያሻዋል። ለዚህ ነው ቅዱስ ጳውሎስ የገላትያ ምእመናንን «በዓይናችሁ ፊት ኢየሱስ ክርስቶስ እንደተሰቀለ ሆኖ ተሥሎ ነበር። ለእውነት እንዳትታዘዙ አዚም ያደረገባችሁ ማነው?» (ገላ. 3፡1) በማለት ያስተማራቸው። ነቢብ ደግሞ በቃልም በልብም ከእግዚአብሔር ጋር መነጋገር ማለት ነው «በማኅበርም እልፍ ቃላት በልሳን ከመናገር አምስት ቃላት በአእምሮ የልናገር እወጃለሁ» (1ኛ ቆሮ. 14፡19) እንዳለው ማለት ነው። ይህ ቁሉ የሚከናወነው ደግሞ በእምነት መሆን አለበት «የእምነት ጸሎት ድውዩን ያድናል» እንዲል (ያዕ. 5፡15)።

2. ኅሊና ለተመስጦ እንዲበቃ እና ከዓለም ሃሳብ ወጥቶ ሰማያዊ ሃሳብ ማሰብ እንዲችል አምስቱ የስሜት ሕዋሳት መታዘዝ አለባቸው። ለዚህም ደግሞ የሚያየው፣ የሚሰማው፣ የሚያሸ

እርቶዶክስ መልስ አላት

ተው፣ የሚነካው ነገር ከጸሎቱ ጋር የተዛመደ መሆን አለበት። መብራቱ፣ ፊት፣ ሥዕሉ፣ ወዘተ. እንዲሁም ይኼ ነው። ወደ ምሥራቅ መዞር ኅሊና በመንፈስ ሆኖ እንዲስታወቅ ያደርገዋል። ለምን?

3. ምሥራቅ የገነት መገኛ ነው/ዘፍ. 2፡8/ ስለዚህም ገነትን ማሰብ እንድንችል ወደ ምሥራቅ እንዞራለን፤

4. ጌታችን የተወለደው በምሥራቅ ነው/ማቴ. 2፡1፤ 2/ ስለዚህም ለኛ የተፈጸመውን ልደት ማሰብ እንድንችል ወደ ምሥራቅ እንዞራለን።

5. ጌታችን ከሙታን ከተነሣ በኋላ ለሐዋርያት የተገለጠው ከኢየሩሳሌም በስተ ምሥራቅ በሚገኘው የደብረ ዘይት ተራራ ነው። በዚያም ነቢዩ ዘካርያስ «በዚያም ቀን እግሮቼ በኢየሩሳሌም ትይዩ በምሥራቅ በኩል ባለው በደብረ ዘይት ይቆማሉ» ያለው ተፈጸመ/ዘካ. 14፡4/ ስለዚህም ትንሣኤውን እያሰብን ወደ ምሥራቅ ዞረን እንጸልያለን።

6. ጌታችን ያረገው በምሥራቅ ነው/የሐዋ. 1፡12/ እኛም ወደ ምሥራቅ ዞረን ስንጸልይ ዕርገቱን እናስባለን

7. ምሥራቅ የእመቤታችን ምሳሌ ናት «ለእናንተ የጽድቅ ፀሐይ ትወጣላችኋለች/ሚላ. 4፡2/ በማለት ነቢዩ እንደተናገረው ጌታችን በፀሐይ ተመስሏል፤ የፀሐይ መውጫ ምሥራቅ የተባለች

እርቶዶክስ መልስ አላት

ደግሞ እመቤታችን ናት። እናም ወደ ምሥራቅ ስንዞር እመ ቤታችንን እናስባለን።

8.ጌታችን የተሰቀለው በምሥራቅ በኢየሩሳሌም ነው። ስለዚህም ሞቱን መከራውን እናስብ ዘንድ ወደ ምሥራቅ እንዞራለን።

9.ቤተ ክርስቲያን እና ክርስትና የተመሠረቱት በምሥራቅ ነው። ስለዚህም ወደ ምሥራቅ ስንዞር ለቤተ ክርስቲያን ዕድገት ለክርስትና መስፋፋት የደከሙትን እናስባቸዋለን።

10.የእግዚአብሔር ክብርን በተመለከተ ነቢያት ስለ ምሥራቅ ተናግረዋል

• ኢሳ.24÷15-እግዚአብሔርን በምሥራቅ፣የእስራኤልንም አምላክ የእግዚአብሔርንም ስም በባሕር ደሴቶች እክብሩ

• ሕዝ.43÷2- የእስራኤል አምላክ ክብር ከምሥራቅ መንገድ መጣ

ነቢዩ ዳንኤል መስኮቱን ከፍቶ ወደ ምሥራቅ ይጸልይ ነበር።

እርቶዶክስ መልስ አላት

19.ፕሮቴስታንቶች

የዕጣን እና የመብራት መሥዋዕትን አይቀበሉም

ፕሮቴስታንቶች ዕጣን እያጥኑም መብራትንም አያበሩም። ቢያበሩም ከማሳመርያነት ያለፈ ዋጋ አይሰጡትም። እኛ ግን ቅዱሳት መጻሕፍትን እና የቤተ ክርስቲያን አባቶችን ትምህርት መሠረት በማድረግ የዕጣን እና የመብራት መሥዋዕትን እናቀርባለን።

1.አንዳንድ ሰዎች በእራት የዕጣን መሥዋዕት ይሠዋ የነበረው የደም መሥዋዕቱን ሽታ ለመለወጥ ነው ብለው ያስባሉ። ይህ ግን ፈጽሞ ስሕተት ነው። ምክንያቱም ራሱን ችሎ የታዘዘ መሥዋዕት ነውና/ዘጸ.30/ ለመዓዛው ብቻ የሚፈለግ ቢሆን ኖሮ ለእግዚአብሔር የተዘጋጀውን ዓይነት ዕጣን በቤት ውስጥ መጠቀም ባልተከለከለም ነበር/ዘጸ.30÷34-38/።

2.«የዕጣን መሠዊያ ሥራ» የሚለው ቃል ዕጣን በራሱ መሥዋዕት መሆኑን ያመለክታል /ዘጸ.30÷1/

3.እግዚአብሔር በእስራኤል ኃጢአት ተቆጥቶ ሊያጠፋቸው በተነሳ ጊዜ ሙሴ አሮንን፡-ጥናህን ውሰድ፣ከመሠዊያውም ላይ ዕጣን አድርግበት፣ዕጣኑንም ጨምርበት፣ ወደ ማኅበሩም ፈጥኑ ውሰደው፣ እሥተስርይላቸውም» በማለት ነገረው /ዘጸ.16÷45/። ይህም ዕጣን የኃጢአት ማስተሥረድ መሆኑን ያሳያል።

4.ዕጣን ማጠን የተፈቀደው ለካህናት ብቻ ነው። ይህንን ሥርዓት በግዴለሽነት ለመጣስ የሞከሩት ዳታን እና አቤሮን ተቀስፈዋል /ዘጸ.16÷20-30/።

እርቶዶክስ መልስ አላት

5. ሰማያዊው ያን ካህናት ሱራፌል «በበጥ ፊት ወደቁ፤ እያንዳንዱ ቸውም በገናን እና የቅዱሳን ጸሎት የሆነ ዕጣን የሞላበት የወርቅ ዕቃ ያዙ/ራእይ.5÷8/
6. ነቢዩ ሚልክያስ በዘመነ ሐዲስ የዕጣን መሥዋዕት በየቦታው እንደሚሠዋ ሲገልጥ «ከፀሐይ መውጫ እስከ መግቢያዋ ድረስ ስሜ በእሕዛብ ዘንድ ታላቅ ይሆናልና በየሥፍራው ለስሜ ዕጣን ያጥናሉ፤ ንፁሕም ቁርባን ያቀርባሉ» ብሏል/ሚልክ.1÷1/። የእግዚአብሔር ስም በእሕዛብ ዘንድ ታላቅ የሆነው በዘመነ ሐዲስ ነው/ማቴ.28÷20/የሐዋ.1÷10/ በመሆኑም ይህ ትንቢት የተፈጸመው በዘመነ ሐዲስ መሆኑን ያመለክታል።
7. «ሌላም መልእክ መጣና የወርቅ ጥና ይዞ በመሠዊያው አጠገብ ቆመ፤ በዙፋኑም ፊት ባለው በወርቅ መሠዊያ ላይ ለቅዱሳኑ ሁሉ ጸሎት እንዲጨምረው ብዙ ዕጣን ተሰጠው/ራእይ.8÷1-3/ መሥዋዕተ ዕጣን የቀረ፤ የተከለከለ ቢሆን ኖሮ በሰማያዊ ሥርዓት ያውም በዘመነ ሐዲስ ባልተገለጠ ነበር።
8. ሰብእ ሰገል ለጌታችን እጅ መንሻ ካመጧቸው ነገሮች አንዱ ዕጣን ነበር/ማቴ.2÷12/ታዲያ ዛሬስ ብናቀርብለት ምናለ?
9. ዕጣን የክርስቶስ ምሳሌ ነው። ዕጣን ተሠውቶ መፃዛው አካባቢውን እንዲለውጠው ሁሉ ጌታም ተሠውቶ ዓለምን ከመርገም ወደ በረከት ለውጧልና፤ ዕጣን ተሠውቶ ኃጢአትን እንደሚያስተሠርየው ሁሉ ጌታያችንም ተሠውቶ የዓለምን ኃጢአት አስተሥርየዋልና።

እርቶዶክስ መልስ አላት

10. ዕጣን የቅዱሳንም ምሳሌ ነው። ዕጣን ተሠውቶ ለሌሎቹ መፃዛው እንዲተርፍ ቅዱሳንም ተሠውተው ቃል ኪዳናቸው ለሌሎቹ ተርፏልና።
11. ቤተ ክርስቲያን በመብራት ትመሰላለች፤ «ሰባቱም መብራቶች ሰባቱ አብያተ ክርስቲያናት ናቸው» እንዲል /ራእይ.1÷20/
12. መብራት «የብርሃን መላእክት» ምሳሌ ነው/2ኛቆሮ.11÷14/፤ ቤተ ክርስቲያን ደግሞ ያዕቆብ በራእዩ እንዳየው የብርሃን መላእክት የሚወጡባት የሚወርዱባት የሰማይ ደጅ ናት/ዘፍ.28÷12/
13. መብራት የቅዱሳን ምሳሌ ነው «ብርሃናችሁ በሰው ፊት ይብራ» በተባለት መሠረት ቅዱሳን ሥራቸው ዘወትር በቤተ ክርስቲያን ይኖራልና/ማቴ.5÷16/። ጌታችን ስለ መጥምቀ መለኮት ቅዱስ ዮሐንስ ሲናገር «እርሱ የሚነድ እና የሚያበራ መብራት ነበረ» /ዮሐ.5÷35/በማለት የመሠከረለትም ለዚሁ ነው።
14. «ጳድቃን በአባታቸው መንግሥት እንደ ፀሐይ ያበራል» /ማቴ.13÷43/በተባለው መሠረት ጳድቃን በብርሃን ይመሰላሉ።
15. እግዚአብሔር ብርሃን ነው/ዮሐ.1÷5/ በቤተ ክርስቲያን መብራት መብራቱ እግዚአብሔር ከቤተ ክርስቲያን እንደማይለይ የሚያሳስበን ነው።
16. መብራት የእግዚአብሔር ሕግ ምሳሌ ነው «ሕግህ ለእግራ መብራት ለመንገዴም ብርሃን ነው»/መዝ.118÷105/ የመመብራት መኖር ቤተ ክርስቲያን በእግዚአብሔር ሕግ እንደምትመራ የሚያስተምር ነው።

አርቶዶክስ መልስ አላት

17. በማቴ. 25÷1-30 ታሪካቸው የተገለጠው እምስቱ ልባሞች መብራታቸውን አብርተው ሙሽራውን ለመቀበል ተዘጋጅተው ነበር። በቤተ ክርስቲያን የሚበራው መብራት ምእመናን ክርስቶስን ለመቀበል ዝግጁ መሆናቸውን የሚያመለክት ነው።

18. በዘመነ ሐዋርያት በጉባኤ ጊዜ መብራት ይበራ ነበር «ተሰብስበን በነበርንበት ሠገነት እጅግ መብራት ነበረ» እንዲል /የሐዋ.20÷8/

አርቶዶክስ መልስ አላት

20. ፕሮቴስታንቶች ኢየሱስ የግል አዳኝ እንጂ

መድኃኔዓለም አይደለም ብለው ያምናሉ

ፕሮቴስታንቶች ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ አዳኝነት ሲያስተምሩ የግል አዳኝ መሆኑን እንጂ መድኃኔዓለም መሆኑን አይመስክሩም። የሰው ልጅ ድንኳንም «ጌታን እንደ ግል አዳኝ በመቀበል» የሚገኘው ብለው ያምናሉ። እኛ ግን ይህንን በቅዱሳት መጻሕፍትም ሆነ በተደሙት አበው ትምህርት ያልተገለጠ አዲስ መጥ ፍልስፍና ክርስቲያናዊ ትምህርት ነው ብለን እንቀበለውም።

1. «ጌታ ኢየሱስን እንደ ግል አዳኝ አድርገን ተቀበለው» የሚለው ትምህርት የሰዋስውም የነገረ ሃይማኖትም ስሕተት አለበት። «እንደ» የሚለው ቃል በአማርኛ ማንፃርያ ዘይቤ ነው። አበበ እንደ ከበደ ወፍራም ነው። ማለት የአበደ ውፍረት የከበደን ይመስላል ማለት ነው። ይህንን ንፅፅር ለማድረግ ግን አበበ እና ከበደ የሚባሉ ሁለት ነገሮች ያስፈልጋሉ። «ጌታ ኢየሱስን እንደ ግል አዳኝ አድርገን ተቀበለው» በሚለው ትምህርት ውስጥ ጌታ ኢየሱስ እና የግል አዳኝ የተሰኙ ሁለት ተነሃሃሪዎች አሉ ማለት ነው። ስለዚህም ጌታ ኢየሱስን እንደ ከዚህ በፊት ህልው ሆኖ እንደሚኖር የግል አዳኝ አድርገን ተቀበለው ማለት ነው። ይህ ደግሞ ኢየሱስ ክርስቶስ አዳኝ ሳይሆን እንደ አዳኝ አድርገን የምንቀበለው ነገር ነው ማለት ነው።

2. በመጽሐፍ ቅዱስም ሆነ በአበው ትምህርት ውስጥ «የግል አዳኝ» የሚባል ትምህርት የለም። ቅዱሳት መጻሕፍት ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ አዳኝነት በመስከፋ ቁጥር መድኃኔዓለም መሆኑን ነው የሚነግሩን።

እርቶዶክስ መልስ አላት

♦ ኢ.ሳ.53÷12 -እርሱ የብዙ ሰዎችን ኃጢአት ተሸክመ

♦ ማቴ.1÷21 - እርሱ ሕዝቡን ከኃጢአታቸው ያድናቸዋልና ስሙን ኢየሱስ ትለዋለህ

♦ ሉቃ.2÷10 - እነሆ ለሕዝቡ ሁሉ የሚሆን ታላቅ ደስታ የምሥራች እነግራችኋለሁ

♦ ዮሐ.3÷17 - ዓለም በልጁ እንዲድን ነው እንጂ በዓለም እንዲፈርድ እግዚአብሔር ወደ ዓለም አልላከውም

♦ ዮሐ.4÷42 - እርሱም በእውነት ክርስቶስ የዓለም መድኃኒት እንደሆነ እናውቃለን ይሉአት ነበር

♦ 1ኛዮሐ.4÷14 - አባትም ልጁን የዓለም መድኃኒት ሊሆን እንደላከው እንመስክራለን።

♦ 2ኛቆሮ.5÷19 -እግዚአብሔር በክርስቶስ ሆኖ ዓለሙን ከራሱ ጋር ያስታርቅ ነበር

3.የእያንዳንዱ ሰው ድኅነት የተገኘው እግዚአብሔር ለዓለም ከሰጠው ድኅነት እንጂ፤ከየእንዳንዱ ሰው የግል ድኅነት የዓለም ድኅነት አልተገኘም። የሰውም ልጅ የሚፈተነው ይህንን ለዓለም የተሰጠ የድኅነት ጸጋ ተጠቅሞበታል ወይስ አልተጠቀመ በትም በሚለው ነው።

እርቶዶክስ መልስ አላት

4.ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሥጋውን ቈርሶ ደሙን ቀድሶ በሰጠባት በምሴተ ጎሙስ ለሐዋርያት«ሁላችሁ ከእርሱ ጠጡ፤ስለብዙዎች ለኃጢአት ይቅርታ የሚፈስ የእዲስ ኪዳን ደሜ ነው»/ማቴ.26÷28/ በማለት ደሙ የፈሰሰው ለብዙዎች ኃጢአት መሆኑን ገልጧል።

5.ፕሮቴስታንቶች «የግል አዳኝ» የሚለውን አስተምህሮ ያገኙት ከመጽሐፍ ቅዱስ ወይም ከቀደምት የቤተ ክርስቲያን አበው ሳይሆን የግለሰብን ነጻነት እና መብት መሠረት ካደረገው ከሊበራል አስተምህሮ ነው። በዚህ አስተምህሮ መሠረት የነጻነትም የመብትም መሠረቱ ግለሰብ ነው። ይህ አስተምህሮ በፖለቲካው መሰከ ሊሠራም ሳይሠራም ይችላል በነገረ ድኅነት ትምህርት ግን ለዓለም በሙሉ ከተሰጠው የመዳን ጸጋ እያንዳንዳችን ተካፋዮች እንሆናለን እንጂ፤ለእያንዳንዳችን በየግል ከተሰጠው የመዳን ጸጋ ዓለም ተካፋይ አሆንም።

6.ከሐዋርያትም፤ከሐዋርያውያን አበውም፤ከሊቃውንትም ይህንን መሰሉን ትምህርት ያስተማረም የለም።

♦ሐዋርያው ቅዱስ ጴጥሮስ በኢየሩሳሌም ለበዓል ሃምሳ የተሰበሰቡ አይሁድ ለመዳን ምን ማድረግ እንዳልባቸው ሲጠይቁት«ንስሐ ግቡ፤ኃጢአታችሁም ይሠረይ ዘንድ እያንዳንዳችሁ በኢየሱስ ክርስቶስ ስም ተጠመቁ»/ዮሐ.2÷36/አላቸው እንጂ «ጌታን እንደ ግል አዳኝ አድርጋችሁ ተቀበሉ» አላላቸውም።

አርቶዶክስ መልስ አላት

◆ሐዋርያው ፊልጶስ ኢትዮጵያዊውን ጃንደረባ ሲያጠምቀው «በፍጹም ልብህ ብታምን ተፈቅዶልሃል»አለው እንጂ «ጌታን እንደ ግል አዳኝህ አድርገህ ብትቀበለው ተፈቅዶልሃል» አላለውም። ጃንደረባውም የመጀመርያው የሃይማኖት ምስክርነት/Creed/ የተባለውን «ኢየሱስ ክርስቶስ የእግዚአብሔር ልጅ እንደሆነ አምናለሁ»የሚለውን ምስክርነት ሰጠ እንጂ «ጌታን እንደ ግል አዳኝ አድርጌ ተቀብዬዋለሁ» አላለም።

◆ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ እና ሲላስ ከእሥር ቤት ያወጣቸው ጠባቂ «ጌቶቼ ሆይ እድን ዘንድ ምን ማድረግ ይገባኛል?» ብሎ በጠየቃቸው ጊዜ «በጌታ በኢየሱስ ክርስቶስ ስም እመን፤ እንተ እና ቤተሰቦችህ ትድናላችሁ» አሉት /የሐዋ.16÷27/ እንጂ «ጌታን እንደ ግል አዳኝህ አድርገህ ተቀበል» አላሉትም።

አርቶዶክስ መልስ አላት

21. ፕሮቴስታንቶች መንፈሳውያን አባቶችን አይቀበሉም

ፕሮቴስታንቶች መንፈሳውያን አባቶችን አይቀበሉም። ሁላችንም እኩል ነን፤ ወንድማማቾች መባል አለብን እንጂ ማንንም አባት ማለት የለብንም ይላሉ። «እናንተ ግን መምህር ተብላችሁ አትጠሩ፤ መምህራችሁ አንድ ስለሆኑ። እናንተም በምድር ላይ ማንንም አባት ብላችሁ አትጥሩ»/ማቴ.23÷9/ የሚለውን በመያዝ «መምህር» «አባት» የሚሉት መዓርሃች ለሰዎች መስጠት የለባቸውም ይላሉ።

1. ጌታችን ሌላ አባት አይኑራችሁ ማለቱ «ሌላ አምላክ አይኑራችሁ» ማለቱ ነው። «በሰማይ የምትኖር አባታችን ሆይ» ብላችሁ ጸልዩ ብሎናልና። እኔ ለእናንተ አባትም ወንድምም ሆኛለሁ፤ እናንተም ለሌሎች እንዲሁ ሁኑ እንጂ ጻፎች እና ፈሪሳውያን ራሳቸውን በእግዚአብሔር ቦታ እንደሚያደርጉት አታድርጉ ማለቱ ነው። ይህ ትምህርት የተሰጠበት ምዕራፍ ጌታችን ለፈሪሳውያንና ለሰዱቃውያን የትዕቢት አሠራር ምላሽ የሰጠበት ቦታ ነው። ፈሪሳውያን እና ሰዱቃውያን በሙሴ ወንበር በመቀመጣቸውና መምህራን በመባላቸው ይመኩበት ነበር። ራሳቸውንም የሕጉ የመጨረሻ ተጠያቂ አድርገው ነበር።

ሐዋርያት ግን የመምህራችሁ ደቀ መዛሙርት በመሆናችሁ ደስ ይበላችሁ እንጂ እንደ ፈሪሳውያንና ሰዱቃውያን አባት፤ መምህር በመባላችሁ ደስ አይበላችሁ ተብለዋል

2. ሐዋርያት «አባት» የሚለውን ቃል በትክክለኛ መንፈሳዊ ትርጉሙ ተጠቅመውበታል። ለምሳሌ ቅዱስ ጳውሎስ አብርሃ

አርቶዶክስ መልስ አላት

- ምን «የሁላችን አባት» ብሎታል /ሮሚ.4÷16/።ይህንን የሮሜ መልእክት የጻፈው ግን ማንንም አባት አትባሉ የተባለው የጌታችን ትምህርት ከተሰጠ ከሃያ ዓመታት በኋላ ነው።
- 3.ኤልሳዕ መምህሩ ኤልያስን«አባት» ብሎ ጠርቶታል «አባቴ፣ አባቴ ሆይ፤የእሥራኤል ሠረገላና ፈረሰኞች»በማለት ከአጠገቡ በተነጠቀ ጊዜ ተጣርቷል/2ኛነገሥ.2÷12/።
- 4.ጳጳሩ ኢዮብ «እኔ ለድኻው አባት ነበርኩ» ሲል ተሳሳተ እንበለውን/ኢዮ.29÷16/
- 5.ዮሴፍ ወልደ ያዕቆብ «ለፈርዖን እንደ አባት አደረገኝ» ሲል የእግዚአብሔርን አባትነት ክዶ ነውን?/ዘፍ.45÷8/
- 6.ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ ጢሞቴዎስን «በእምነት እውነተኛ ልጄ ለሆነ» ብሎ የጻፈለት እርሱ መንፈሳዊ አባቴ ስለሆነ አይደለምን?/1ኛጢሞ.1÷2/
- 7.ለደቀ መዝሙሩ ለቲቶ «በሃይማኖት ኅብረት እውነተኛ ልጄ ለሚሆን ለቲቶ» ብሎ ሲጽፍለት የጌታን ትምህርት ሊቃረን ፈልጎ ነውን? አይደለም በትክክለኛው መንገድ ተርጉሞ ነው እንጂ/ቲቶ.1÷4/
- 8.ቅዱስ ጳውሎስ ለፊልሞና በጻፈው መልእክቱ «በእስራቴ ስለወለድኩት ስለ ልጄ ስለ አናሲሞስ እለምንሃለሁ» ብሎታል። እርሱ አባቴ ቢሆን አይደለምን?/ፊል.1÷10/

አርቶዶክስ መልስ አላት

- 9.ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ በድንግልና የሚኖር መናኒ ሐዋርያ ነው/1ኛቆሮ.7÷6/ በሥጋ የወለዳቸው ልጆች የሉትም፤በመንፈስ ግን የብዙዎች አባት ተብሏል።
- 10.አይሁድ የሚመኩትና የሚኮሩት ባስተማሯቸው መምህራን እንጂ ሕጉን በሰጣቸው በእግዚአብሔር አይደለም። እናንተም በመምህሮቻችሁ አትመኩ፤ የመምህሮቻችሁ ጌታ በሆንኩት በእኔ እንጂ ሲላቸው ነው። የቆሮንቶስ ክርስቲያኖች ይህ የአይሁድ በሽታ ተጋብቶባቸው እኔ የኬፋ፤እኔ የአጵሎስ፤እኔ የጳውሎስ ነኝ እያሉ ተከፋፍለው ነበር/1ኛቆሮ.1÷12/ ያስተማራቸውንና ያጠመቃቸውን ብቻ በመመልከት በዚያ ልዩነት ፈጠሩ፤ የሁሉ መምህርና አባት የሆነውን ዘንጉት። ስለዚህም ቅዱስ ጳውሎስ «አጵሎስ እንግዲህ ምንድንነው? ጳውሎስስ ምንድንነው? በእነርሱ እጅ ያመናችሁ አገልጋዮች ናችሁ» ብሏቸዋል /1ኛቆሮ.3÷5/
- 11.ሥጋዊ አባታችንን አባት ስንል እግዚአብሔር በእርሱ በኩል የሰጠንን ሥጋዊ ልደት ማሰባችን ነው። ካህናትንም አባቶች ስንል እግዚአብሔር በእነርሱ በኩል የሰጠንን መንፈሳዊ ልደት ማሰባችን ነው።
- 12.ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ «በክርስቶስ አእላፍ ሞግዚቶች ቢኖሩ አችሁም፤ብዙ አባቶች የሏችሁም፤እኔ በክርስቶስ ኢየሱስ በወንጌል ወልጄአችኋለሁና» በማለት እንዳስተማረው /1ኛቆሮ.4÷15 /አንዲትን ቤተ ክርስቲያን የመሠረተ፤ለሕዝቧም ወንጌልን ያስተማረ አባት ይባላል።

እርቶዶክስ መልስ አላት

13. በምድር ላይ ነገሥታት መኖራቸው የእግዚአብሔርን ንጉሥ ነት፤ እረኞች መኖራቸው የእግዚአብሔርን እረኝነት፤ ጌቶች መኖራቸው የእግዚአብሔርን ጌትነት እንደማያስቀረው ሁሉ አባቶች መኖራቸውም የእግዚአብሔርን አባትነት አያስቀርም።
14. ዮሐንስ ወንጌላዊው አባት ተብሏል/1ኛዮሐ.2÷1/፤ ሐዋርያው ቅዱስ ጴጥሮስ ማርቆስን ልጄ ብሎታል/1ኛጴጥ.5÷13/፤ ይህም እርሱ አባቱ መሆኑን ያሳያል።
15. ፕሮቴስታንቶች ሁላችን በክርስቶስ እኩል ነን፤ ስለዚህም በመንፈሳዊያን ዘንድ ልዩነት የለም ይላሉ። ሁላችን እኩል የሆንን ነው፤ በእንደ እግዚአብሔር በመፈጠራችን፤ በእንደ ጌታ በመዳናችን፤ ከአንዲት ጥምቀት በመጠመቃችን፤ ከእንደ ሥጋወ ደሙ በመቀረባችን፤ ወደፊትም አንዲት መንግሥት ስለምንወርስ ነው እንጂ በሥልጣን አይደለም። ከወንድማማቾች መካከል ከፍ ያሉ ወንድሞችም አሉ «የአንዱ ኮከብ ክብር ከሌላው ኮከብ ክብር ይበልጣልና»/2ኛቆሮ.15÷45/
16. ያዕቆብ የኢሳው ወንድም ነው። ነገር ግን «ለወንድሞችህ ጌታ ሁን» ተብሎ በእግዚአብሔር ተመርቋል/ዘፍ.27÷29/
17. ሌዊ ከያዕቆብ ልጆች አንዱ ነው። ነገር ግን ከአሥራ ሁለቱ ነገድ ተለይቶ የከህነትን ጸጋ አግኝቷል።
18. ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የሰውን ሥጋ በመልበሱ የተነሣ «በነገር ሁሉ ወንድሞቼን ሊመስል ተገባው» ተብሎ ተነግሮለታል/ዕብራ.2÷17/፤ ይህ ማለት ግን ጌታችን የነገሥታት

እርቶዶክስ መልስ አላት

- ንጉሥ፤ የጌቶች ጌታ፤ የማይተካ ሊቀ ካህናት መሆኑን ያስቀራል ማለት አይደለም።
19. በወንድሞች መካከል የክብር፤ የጸጋ እና የተልዕኮ ልዩነት አለ «እግዚአብሔርም በቤተ ክርስቲያን አንዳንዶቹን አስቀድሞ ሐዋርያትን፤ ሁለተኛም ነቢያትን፤ ሦስተኛም አስተማሪዎችን፤ ቀጥሎም ተአምራት ማድረግን፤ ቀጥሎም የመፈወስን ስጦታ፤ እርዳታንም፤ አገዛዝንም፤ ልዩ ልዩ ዓይነትንም ልሳኖች አድርጓል»/1ኛቆሮ.12÷27/ በማለት ቅዱስ ጳውሎስ እንዳስተማረው ጸጋ እና ኃላፊነት ልዩ ልዩ ነው።
20. ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ኒቆዲሞስን «አንተ የአይሁድ መምህር ስትሆን» ብሎታል /ዮሐ.3÷2/፤ መምህር አትባሉ ያለውን ማፍረሱ ነውን?
21. ነዌ አብርሃምን «አባት» ብሎታል። አብርሃም ግን ተሳስተሃል እግዚአብሔር ብቻ ነው አባት የሚባለው አላለውም/ሉቃ.16÷20-31/።
22. ቅዱስ ጳውሎስ ስለ ራሱ ሲገለጥ «የአሕዛብ አስተማሪ ለመሆን ተሾምኩ» ብሏል/1ኛጢሞ.2÷7/። መምህር አትባሉ የተባለውን ረስቶት ነውን? አይደለም በተገቢው መንገድ ስለተረዳው ነው እንጂ።

እርቶዶክስ መልስ አላት

22. ፕሮቴስታንቶች የጸጋን ስጦታ ያጣምማሉ

ፕሮቴስታንቶች በልሳን መናገርን እና መፈወስን በጣም ስለሚፈልጉት በመሰላቸው መንገድ በመጠቀም ዛሬም የእምነታቸው ምሥክር አድርገውታል። በየጉባኤያቸው «በልሳን መናገር» እና «መፈወስ» ዋናው ሥራቸው ነው። ፓስተሮቻቸው ሁሉ ይህ ጸጋ አለን ባዮች ናቸው። ሕዝቡንም በዚሁ ሲያስደስቱት ይውላሉ። ቅዱሳት መጻሕፍት ግን እንዲህ እያስተምሩንም።

1. ልሳን ቋንቋ ነው። ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ «በሰዎች እና በመላእክት ልሳን ብናገር» /1ኛቆሮ.13÷1/ ሲል በሰዎች እና በመላእክት ቋንቋ ብናገር ማለቱ ነው።

2. ቋንቋ ሁሉ ባለቤት አለው። ሕዝብ የሌለው ቋንቋ፣ ቋንቋም የሌለው ሕዝብ የለም። ለዚህ ነው ሐዋርያት በበዓል ጳራት ሊጠስ በልሳን ሲናገሩ በዙሪያቸው የነበሩ ሁሉ «የእግዚአብሔርን ታላቅ ሥራ በልሳኖቻቸው ሲናገሩ ሰማን» ያሉት /የሐዋ.2÷7-11/።

3. አንድ ሰው የመንፈስ ቅዱስን ጸጋ አገኘ ማለት የእግዚአብሔርን ልጋስነት ይገልጻል እንጂ የሰውየውን ክብር ወይም ጽድቅ አያመለክትም። ሰውም በእግዚአብሔር ቸርነት እና በምግባሩ ይጸድቃል እንጂ /ራእይ.22÷12/ በተሰጠው የጸጋ ስጦታ ምክንያት አይጸድቅም። ይህንንም ጌታችን ሲያስረዳን «በዚያች ቀን ብዙዎች፡- ጌታ ሆይ፣ ጌታ ሆይ በስምህ ትንቢት አልተናገርንምን? በስምህስ አጋንንት አላወጣንምን? በስምህስ ብዙ

እርቶዶክስ መልስ አላት

ተአምራት አላደረግንምን? ይሉኛል። የዚያን ጊዜም ከቶ አላውቃችሁም እላችኋለሁ። በማለት አስተምሮአል። ይህም የጸጋ ስጦታ አለን እያሉ ሲቀልዱ በኅ ምግባር ግን ሳይሠሩ ለቀሩት ሰዎች የሚሰጥ መልስ ነው።

4. ሐዋርያት «ኅገር ግን መናፍስት ስለተገዙላችሁ በዚህ ደስ አይበላችሁ፤ ይልቅስ ስማችሁ በሰማያት ስለተጻፈ ደስ ይበላችሁ» /ሉቃ.10÷20/ የተባሉት የጸጋ ስጦታዎች ብቻቸውን ለድኅነት ስለማያበቁ ነው።

5. የጸጋ ስጦታን ያለ ተኅትና እና ያለ እርምጃ መቀበል ፈተናን ያመጣል። ለዚህም ነው ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ «በመገለጥ ታላቅነት እንዳይታበይ የሥጋዬ መውጊያ ይኸውም የሚሳስመኝ የሰይጣን መልእክተኛ ተሰጠኝ/2ኛቆሮ.12÷7/ ያለው። እስከ ሦስተኛው ሰማይ ድረስ የተነጠቀ ይህ ሐዋርያ በመገለጥ ታላቅነት እንዳይታበይ የሚሳስም ሰይጣን የተሰጠው የጸጋ ስጦታ በሚያስከትለው ትዕቢት እንዳይወድቅ ነው/12÷7/።

6. ታላቁ አባት ያዕቆብም ሰማያት ተከፍተው የእግዚአብሔር መላእክት ሲወጡ ሲወርዱ ተመልክቷል። ከእግዚአብሔርም ጋር ታግሏል/ዘፍ.32÷28/። በዚህም ጸጋው ምክንያት የትዕቢት ነገር አግኝቶት እንዳይጎዳ እግዚአብሔር የያዕቆብ ሹሉዳውን ነካው። ያነክሰም ጀመር። ፕሮቴስታንት ወንድሞቻችን ሆይ እውነተኛ ጸጋ ከነትዕቢት መከላከያው ይሰጣል፤ እናም በየቦታው የምትመክብትን «የጸጋ ስጦታ» ምትሐት ነውና መርምሩት።

አርቶዶክስ መልስ አላት

7. ፕሮቴስታንቶች የጸጋ ስጦታዎችን ለሌሎች ሰዎች እናስተላልፋለን ይላሉ። ስጦታ ዛር ይመስል ከሰው ወደ ሰው አይተላለፍም። እጅ በመጫን ጸጋ መንፈስ ቅዱስን ማሳደር ደግሞ ቀደም ብለን እንዳየነው የሐዋርያት ከዚያም በእነርሱ እግር የተሾሙት የጳጳሳት ሥልጣን ብቻ ነው። ደግሞም ስጦታ ለሁሉ አይሰጥም። ሐዋርያው «ሁሉን በልሳኖች ይናገራሉን?» /1ኛቆሮ.14÷31/ ያለው ይህንን ለማስተማር ነበር ዘመዶቻችን ግን አዳራሽ ሙሉ ሰው በልሳን ተናገረ ይላሉ።

8. ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ የመንፈስ ስጦታዎችን በዘረዘረበት ሁሉ በልሳን መናገርን በመጨረሻ ነው የሚያስቀምጠው /1ኛቆሮ.12÷4-11፡27-31/ ምክንያቱም «በልሳን የሚናገረ ለእግዚአብሔር እንጂ ለሰው አይናገርም፤ የሚያስተውለው የለምና፤ በልሳን የሚናገር ራሱን ያንጸል፣ትንቢትን የሚናገር ግን ማንበሩን ያንጸል፣ሁላችሁ በልሳኖች ልትናገሩ እወድ ነበር፤ ትንቢትን ልትናገሩ ግን ከዚህ ይልቅ እወዳለሁ» /1ኛቆሮ.14÷1-5/።

9. በልሳን መናገር ለእማንያን ሳይሆን ለኢእማንያን ማሳመኛ የተሰጠ ነው «እንግዲያስ በልሳኖች መናገር ለማያምኑ ምልክት ነው እንጂ ለሚያምኑ አይደለም» /1ኛቆሮ.14÷22/ ቤተ ክርስቲያን ያላመኑ አሕዛብን ለማሳመን የቋንቋ ገደብ ሳይገድባት ትጠቀም ዘንድ ልሳን ተሰጥቷታል። ይህንን ጸጋ በመጠቀምም ከኢየሩሳሌም ጀምረው ሐዋርያት ዓለምን አስተምረዋል /ዮሐዋ.2/ ።

አርቶዶክስ መልስ አላት

10. ለመሆኑ ተመሳሳይ ቋንቋ መናገር እና መስማት በሚችሉ ወገኖች መካከል ቆሞ ባለቤት አልባ ቋንቋ በመናገር ማንን ማነጽ ይቻላል? እንዳንድ ጊዜ ምን እየተባለ እንደሆነ የሚናገር እንኳን በሌለበት ቦታ በ«ልሳን» ይጮኻል። ታዲያ ሐዋርያው «የሚተረጉም ባይኖር ግን በማንበር ዝም ይበል» /1ኛቆሮ.14÷28/ ያለው ወዴት ደረሰ? በእንድ ቤት ተሰብስቦ በልሳን መጪጪህ ያላመኑትን ከማስበርገግ ያለፈ ጥቅም እንደሌለው ሐዋርያው አስቀድሞ ተናግሮ ነበር/1ኛቆሮ.14÷23/።

11. በዘመነ ባቤል/ዘፍ.11/የሰው ልጅ ቋንቋ በኃጢአት ምክንያት ተደበላልቆ ነበር። በዘመነ ሐዲስ በበዓለ ሃምሳ መንፈስ ቅዱስ በሐዋርያት ላይ በወረደ ጊዜ ገን ቋንቋ ተቀድሶ ለአገልግሎት ተሰጠ። የቀደመው ለድብልቅልቅ፣የአሁኑ ግን ለቤተ ክርስቲያን አንድነት።

12. በልሳን መናገር

ሀ/ከስጦታዎች ሁሉ የመጨረሻ ነው

ለ/የሚሻር ነው/1ኛቆሮ.13÷8/

ሐ/ ተርጓሚ ከሌለው ቤተ ክርስቲያንን ለማነጽ ሳይሆን ራሱን ለማነጽ ይውላል /1ኛቆሮ.14÷4/

መ/የዓለም ቋንቋ ብዙ በመሆኑ ትክክለኛውን ተናጋሪ ከሐሰተኛው ለመለየት ስለማይቻል አስቸጋሪ ነው /14÷11/

እርቶዶክስ መልስ አላት

13. ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ በልሳን እንናገራለን፤ በመንፈስ እንጾ ልያለን፤ ፈውስ እንሰጣለን በሚሉት የሚፈጠረው ሁከት ቤተ ክርስቲያንን ስለሚጎዳት «እግዚአብሔር የሰላም አምላክ ነው እንጂ የሁከት አምላክ አይደለም» ብሏል /1ኛ ቆሮ. 14÷33/።

14. የቆሮንቶስ ክርስቲያኖች ለሐዋርያት በበዓለ ጳንጤቆስጤ ከተ ሰጡት ጸጋዎች በዚያ ቀን ጎልቶ የታየው ልሳን በመሆኑ በልሳን መናገር ከምንም ነገር በላይ ነው በማለት በልሳን ለመናገር አጥብቀው ይጓጉ ነበር። ይህ ጉጉታቸውም ጉባኤውን በሐሰተኛ ልሳኖች እንዲያጥለቀልቁትና ሁሉም እየተነሣ እኔም ልሳን አለኝ ባይ እንዲሆን አደረገው። ቅዱስ ጳውሎስም በልሳን መናገር ከስጦታዎች ሁሉ የመጨረሻው ነው ያላቸው በዚህ ምክንያት ነው። ዮሐንስ አፈ ወርቅ «ሐዋርያተ በልሳን የመናገር ጸጋ የተሰጣቸው በዓለም ዞረው ወንጌልን እንዲያስተምሩ ነው» ብሏል። ቅዱስ ጳውሎስ ከፍቅር ቀጥሎ ታላቅ ጸጋ ብሎ የጠቀሰው ትንቢት መናገርን ነው። ቤተ ክርስቲያን በሙሉ ትታነጽበታለችና።

15. ትንቢት መናገር ማለት የቅዱሳት መጻሕፍትን ቃል መተርጎም ማለት እንጂ የነቢይነት ሥራን አያመለክትም። ዮሐንስ አፈ ወርቅ «በትንቢት እና በልሳን መካከል ያለው ልዩነት ቤተ ክርስቲያንን በማነጽ እና ራስን በማነጽ መካከል ያለው ልዩነት ነው» ይላል። ለዚህም ነው ቅዱስ ጳውሎስ «ፍቅን ተከታተሉ፤ መንፈሳዊ ስጦታንም በብርቱ ፈልጉ፤ ይልቁንም ትንቢት መናገርን በብርቱ ፈልጉ» ያለው /1ኛ ቆሮ. 14÷1/

እርቶዶክስ መልስ አላት

23. ፕሮቴስታንቶች የመስቀልን ክብር አይቀበሉም

ፕሮቴስታንቶች መስቀልን ከምልክትነት ባለፈ አያከብሩትም፤ አያማትቡም፤ አይሳለሙም፤ አይባረኩበትም። እኛ ግን ቅዱሳት መጻሕፍትን መመረት በማድረግ በመስቀል እናማትባለን፤ በኃይልነቱ እና ምናልባት ከጠላት እንመክበታለን፤ ከዲያብሎስ እናሸንፍበታለን፤ እንሳለ መዋለንም።

1. መስቀል የክርስቶስ ምልክት ነው። ጌታችን ስለ ዓለም መጨረሻ ሲናገር «የሰው ልጅ ምልክት በሰማይ ይታያል» ብሏል /ማቴ. 24÷30/ የሰው ልጅ ምልክት የተባለ መስቀል መሆኑን ዮሐንስ አፈ ወርቅ እና ቅዱስ ቄርሎስ ዘኢየሩሳሌም አስተምረዋል።

2. ጌታችን በትምህርቱ መስቀልን ከክርስቲያኖች ሕይወት እና ጉዞ ጋር አያይዞ አስተምሯል «ማንም ሊከተለኝ የሚወድድ ቢኖር መስቀሉን ተሸክሞ ይከተለኝ» /ማቴ. 16÷24፤ ማር. 8÷34/ «ማንም መስቀሉን ተሸክሞ በኋላዬ የማይመጣ ደቀ መዝሙራ ሊሆን አይችልም/ሉቃ. 14÷26/።

3. ጌታችን ከሙታን በተነሣ ጊዜ በመቃብሩ አካባቢ የነበሩት መላእክት ጌታችንን የጠሩት በመስቀሉ ነው «እናንተስ የተሰቀለውን ኢየሱስን እንድትሹ አውቃለሁ» /ማቴ. 28÷5/።

4. ሐዋርያትም ጌታችንን በመስቀሉ ይገልጡት ነበር «ዓለም ለእኔ የተሰቀለበት፤ እኔም ለዓለም ከተሰቀልኩበት ከጌታችን መስቀል በቀር ሌላ ትምክህት ከእኔ ይራቅ» /ገላ. 6÷14/።

እርቶዶክስ መልስ አላት

5. በመስቀል ስናማትብ የእግዚአብሔርን የማዳን ሥራ እንመሰክራለን። በኒቂያ ጉባኤ በ325 ዓም በተወሰነው መሠረት ከግንባራችን ወደ ሆዳችን ስናማትብ የጌታችንን ከሰማየ ሰማያት ወርዶ ከድንግል ማርያም መወለዱን፣ ከግራ ወደ ቀኝ ስናማትብ ደግሞ ከሲያል ወደ ገነት እኛን ማስገባቱን እንመሰክራለን።
6. የመስቀሉ ቃል ለሚጠፉት ሞኝነት ለእኛ ለምንድን ግን የእግዚአብሔር ኃይል ነው/1ኛቆሮ.1÷8/
7. «በእንጨት ምክንያት ለዕዳ ተሰጠን። በእንጨት ምክንያትም ከዕዳችን ነጻ ሆንን» በማለት ቅዱስ ሄሬኔዎስ እንዳስተማረው መስቀል ከዕዳ ነጻ የሆንንበት ነው።
8. በብሉይ ኪዳን ሕዝበ እሥራኤል ከአማሌቃውያን ጋር በሚዋጉ ጊዜ ሙሴ እጁን ዘርግቶ በመስቀል አምሳል ቆሞ ነበር «ሙሴ እጁን ባነሣ ጊዜ እሥራኤል ድል ያደርግ ነበር፤ እጁን ባወረደ ጊዜ ጊዜም አማሌቅ ድል ያደርግ ነበር» /ዘጸ.17÷816/ መስቀል በሙሴ እጅ በምሳሌው ይህንን ያህል ኃይል ከነበረው በክርስቶስ ደም ከተዋጀ በኋላም አማናዊውም እንዴት ታላቅ የሆነ ኃይል አያደርግ።
9. ያዕቆብ ኤፍሬም እና ምናሴን ሲባርክ በመስቀል አምሳል ነበር «ኤፍሬምንም በቀኙ በእሥራኤል ግራ፣ ምናሴንም በግራው በእሥራኤል ቀኝ አደረገው፤ እሥራኤልም ቀኝ እጁን

እርቶዶክስ መልስ አላት

- ዘርግቶ በኤፍሬም ራስ ላይ/በግራው/ግራ እጁንም በምናሴ ራስ ላይ እኖረ/በቀኙ በቆመው/ እጆቹንም አስተላለፈ።» /ዘፍ.48÷13/ በብሉይ ኪዳን የነበረው ያዕቆብ በመስቀል የባረከው በረከት ለልጆቹ ደርሶላቸዋል፤ ታዲያ በሐዲስ የሚገኙ ካህናት በመስቀል የሚባርኩት በረከትማ እንዴት አይደርስ።
10. ሕዝ.9÷4 «እግዚአብሔር በከተማይቱ በኢየሩሳሌም መካከል እለፍ፤ በመካከልዋም ስለተሠራው ርኩሰት ሁሉ በሚያለቅሱና በሚተክዙ ሰዎች ግምባር ላይ ምልክት ጻፍ አለው» በእማርኛ «ምልክት» የተባለው በግሪኩ «tau» የተባለው ምልክት ነው። ይህም በእንግሊዝኛው የ«ተ» ቅርጽ ያለው ምልክት ነው።
11. ጣት የመንፈስ ቅዱስ ምሳሌ ነው። በሉቃስ ወንጌል 11÷20 ላይ «እኔ ግን በእግዚአብሔር ጣት አጋንንትን የማወጣ ከሆንኩ» ያለውን የማቴዎስ ወንጌል «እኔ ግን በእግዚአብሔር መንፈስ» ብሎታል /ማቴ.12÷28/ እኛም በጣታችን ስናማ ትብ በመንፈስ ቅዱስ ኃይል ሰይጣንን ድል ለመንሣት ማማ ተባችን ነው።
12. አስቀድሞም ልበ አምላክ ጻዊት «ከቀስት ፊት ያመልጡ ዘንድ ለሚፈሩህ ምልክትን ሰጠሃቸው»/መዝ.59÷4/ ብሎ የተናገረለት ከዲያብሎስ ቀስት የምናመልጥበት ምልክት መስቀል ነው።

እርቅዳክስ መልስ አላት

ዋቢ መጻሕፍት

Fr. Markos R. Hanna, Orthodox and Protestants; 30 differences and 300 Answers (2nd ed.), 2002, Los Angeles, USA.

George W. Grube. What The Church Fathers say about (Vol I&2). Light and Life pub. 1996, Minnesota, USA

Gerald Bray (ed.). Ancient Christian Commentary On Scripture (Vol.2). 1999, Illinois, USA.

H. H. Pope Shenouda III, The Heresy of Salvation in a Moment. 1999, Cairo, Egypt.

Judith Henin. The Formation of Christendom. Princeton Uni. Press.

Stanley S. Harakas, The Orthodox Church; 455 Questions and Answers. 1988, Light and Life pub. MN, USA.

Steven Runciman, The Eastern Schism. Oxford Uni. Pre

St. Jerome, St. Mary, the ever Virgin (translated by Fr. Mathias F. Wahba), 1989, St. Athanasius Coptic Pub. Center.

ለሁሉም ነገር እግዚአብሔር ይመስገን!!!

“እወነተኛ ክርስቲያን የወቀውን ያሳውቃል የማያቀውን ይጠይቃል ..... ይህንን መፅሐፍ
ለሁሉም ሰው በማካፈል ሀላፊነታችን ይወጡ!!!

ለተጨማሪ መፅሀፍት

